

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

**ПРАВНИЧА ОСВІТА Й НАУКА: ВИКЛИКИ
ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ**

**Матеріали
загальноакадемічної підсумкової науково-теоретичної
конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених
(Київ, 18 травня 2023 року)**

Присвячено Дню науки

**Київ
2023**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПРАВНИЧА ОСВІТА Й НАУКА: ВИКЛИКИ
ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ

Матеріали
загальноакадемічної підсумкової науково-теоретичної
конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених
(Київ, 18 травня 2023 року)

Присвячено Дню науки

Київ
2023

Редакційна колегія:

Гусарев С. Д., перший проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Чернявський С. С., проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Лук'янець-Шахова В. С., помічник ректора з гендерних питань Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Корольчук В. В., начальник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Яровий К. В., голова Ради молодих вчених Національної академії внутрішніх справ, викладач кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Васюта Ю. В., секретар Ради молодих вчених Національної академії внутрішніх справ, ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 24 травня 2023 року (протокол № 9)

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори

Правнича освіта й наука: виклики воєнного стану та перспективи повоєнної України [Текст]: матеріали загальноакад. підсумк. наук.-теорет. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (Київ, 18 трав. 2023 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, В. С. Лук'янець-Шахова та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. – 126 с.

ЗМІСТ

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Бразалук М. Ю.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ЕТИКИ
ЯК ІМПЕРАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ7

Гайдаш К. О.10

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ
ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ..... 10

Гринюк А. О.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ
ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ (СТ. 150-1 КК)..... 13

Гриценко А. Р.

МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ РОСІЄЮ
ПРОТИ УКРАЇНИ 17

Дубинецький С. С.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ПАУЛЯ ТІЛЛІХА22

Зеленуга Н. С.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ПОЛЯ РІКЕРА 24

Кулікаускас Д. Я.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ТЕЙЯРА ДЕ ШАРДЕНА.....27

Коршак Л. І.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ
КУРСАНТІВ ЕТИЧНОЇ, ЕСТЕТИЧНОЇ ТА МОВНОЇ
КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ
УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ 29

Левицька Д. С.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ РОЛАНА БАРТА 32

Лип'юк А. М.

ПРОЯВИ АЛЬТРУЇЗМУ КУРСАНТАМИ
ЯК НЕЙТРАЛІЗАЦІЯ ПОГАНОВОГО НАСТРОЮ 35

Мазур М. О.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ХАННИ АРЕНТ38

Марков Д. О. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАНА МАРІТЕНА.....	41
Марчук А. М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ГРУПОВИХ ПОРУШЕНЬ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ, МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ	43
Мельник О. П. ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ОЧНОГО НАВЧАННЯ.....	46
Михайлюк І. О. УПРАВЛІННЯ ЕМОЦІЯМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	50
Мостова В. В. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ: ЧИ МІСТИТЬ ЦЯ НОРМА ДИСКРИМІНАЦІЮ?	53
Моторний Д. В. ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ ТА ЇХ ДЕРЖАВНИХ РЕГУЛЯТОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	56
Новик В. А. ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВOPOPУШЕННЯМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.....	61
Олексин Х. Л. ОСОБЛИВОСТІ ТЕНДЕНЦІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА	64
Пилипченко В. О. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	69
Г'явка О. Ю. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ЛАКАНА	72

Роговенко М. М. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	74
Ротт А. О. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЮЛІЇ КРИСТЕВОЇ.....	77
Савка Н. І. СИМОНА ДЕ БОВУАР. ЖІНКА І ВІЙНА	79
Сема В. С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ПРОПАГУВАННЯ ІДЕЙ РАДИКАЛЬНИХ МОЛОДІЖНИХ РУХІВ.....	82
Семенов Л. В. ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ НА БЛОКПОСТУ.....	85
Сидорук О. С. ДЕРЖАВНИЙ ЛАД ДРУГОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (1918–1920 pp.).....	88
Synoverskyi A. I. FEATURES OF PLANNING OF THE INVESTIGATION OF CRIMES COMMITTED BY ORGANIZED CRIMINAL GROUPS UNDER MARTIAL LAW	90
Стрельчук Д. О. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ КАРЕН ХОРНІ.....	94
Сушинська В. П. ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ	96
Тиць Є. А. МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ	99
Ткачук Ю. А. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ МІШЕЛЯ ФУКО	104

Федоренко Б. І. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ДЕРІДА	107
Хитрик К. А. ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	110
Хлуд Д. Є. ПСИХОГЕОМЕТРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ КУРСАНТІВ: АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ	115
Швед А. С. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ПСИХІКУ ЛЮДИНИ.....	118
Шинкаренко А. О. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	122

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Бразалук Максиміліан Юрійович,
студент навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
завідувач кафедри теорії держави
та права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Пендюра М. М.**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ІМПЕРАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Деонтологічні засади діяльності органів Національної поліції – один з основних орієнтирів її функціонування у душі верховенства права, законності та орієнтованості на інтереси суспільства. Від того, наскільки поліцейський буде дотримуватися правил внутрішнього імперативу під час виконання своїх службових обов'язків, буде залежати якість надання поліцейських послуг, ефективність запобігання правопорушенням, рівень довіри громадян та загалом правопорядок у державі.

Питання поліцейської деонтології у наш час стає наріжним каменем для вітчизняної правової системи, оскільки воно напряму перетинається з інтеграцією України в євроатлантичний простір, який є життєво необхідним у порядку денному розбудови правової, демократичної та соціальної держави [1].

Одним із способів наближення національного законодавства України до європейських стандартів є гармонізація вітчизняного законодавства із законодавством Європейського Союзу, рецепція тих норм, які на практиці підвищують якість функціонування органів державної влади, зокрема й органів Національної поліції України [2, с. 101–104].

Слід підкреслити, що одним із найважливіших актів, який формує фундаментальні засади поліцейської діяльності є Європейський кодекс поліцейської етики від 19.09.2001 року, адже він разом із «Декларацією про поліцію» від 08.05.1979 року, закріплену в Резолюції № 690 Парламентської асамблеї Ради Європи (1979), а також з Настановами з демократичного здійснення поліцейських функцій (ОБСЄ) утворює базу міжнародно-правових норм і стандартів діяльності поліції [3, с. 102].

Метою роботи є аналіз Європейського кодексу поліцейської етики для висвітлення його основних положень і впливу на національне поліцейське право України, а також розробка висновків щодо впливу на національну поліцейську деонтологію та загалом діяльності поліції (поліцейських).

Передусім слід зазначити, що сферою застосування Європейського кодексу поліцейської етики є традиційні державні сили поліції та поліцейські служби, на які покладаються забезпечення правопорядку і які наділені державою повноваженнями застосовувати силу та мають спеціальні повноваження для цих цілей [4, с. 150].

Структурно цей кодекс складається з семи основних розділів, які закріплюють цілі, правові основи поліції крізь призму дії верховенства права (I–II розділи), місце поліції в системі кримінальної юстиції та організаційні структури поліції (III–IV розділи), Четвертий розділ містить у собі вимоги до кваліфікації, добору та проходження поліцейської служби, засади підготовки співробітників поліції, у ньому також закріплюються права поліцейського.

У п'ятому розділі визначаються основи діяльності поліції. Цей розділ декларує загальні засади, а також визначає конкретні ситуації, які стосуються поліцейського розслідування та затримання або тримання під вартою. Шостий розділ визначає відповідальність поліції, а також форми контролю за її діяльністю. В окремому розділі містяться положення щодо проведення науково-дослідницької роботи в галузі правоохоронної діяльності та механізми забезпечення роботи поліції в рамках інституту міжнародного співробітництва [4, с. 150–157].

Із аналізу структури можна стверджувати, що основні принципи та положення Європейського кодексу поліцейської етики корелюються з положеннями національного законодавства, зокрема з Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року № 580-VIII. Так, відповідно до Європейського кодексу поліцейської етики, основним призначенням поліції в демократичному суспільстві, яке засноване на верховенстві права є:

- підтримка громадського спокою та забезпечення правопорядку в суспільстві;
- захист і дотримання основоположних прав і свобод особи, які закріплені в тому числі й у Європейській конвенції про права людини;
- запобігання та подолання злочинності;
- виявлення злочинів;

– надання послуг і допомоги суспільству.

Основним критерієм оцінки ефективності роботи Національної поліції України є рівень довіри населення, що є загальноприйнятим європейським досвідом. Крім цього, щодо деонтологічних засад слід зауважити, що важливим чинником у загальній підготовці поліцейського є її відкритість перед суспільством. Перед співробітниками поліції ставляться вимоги володіти комунікативними навичками, бути добре обізнаними в соціальних, культурних та суспільних питаннях. У Європейському кодексі поліцейської етики зазначено про важливість після загальної початкової підготовки продовження регулярного підвищення кваліфікації під час усієї роботи. Практичні навчання з застосуванням сили та обмежень мають входити до підготовки поліцейських усіх рівнів [4, с. 153; 5].

Примітними є співвідношення положень ЗУ «Про Національну поліцію» та Європейського кодексу поліцейської етики в частині незалежності органів поліції від інших державних органів та політичних сил. Так, відповідно до ЗУ «Про Національну поліцію», поліція взаємодіє з органами правопорядку, а також іншими органами державної влади. Крім цього, співробітники органів Національної поліції у своїй діяльності є незалежними від політичних переконань і партійної належності, а також незалежними від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань [5]. При цьому Європейський кодекс поліцейської етики визначає, що при здійсненні своїх повноважень поліція повинна бути достатньо незалежною від інших державних органів, а поліцейські можуть користуватися такими ж громадянськими і політичними правами, що й громадяни. Обмеження можливі лише у разі, якщо це перешкоджає діяльності поліції. Європейський кодекс поліцейської етики не забороняє також організувати або брати участь у представницьких організаціях.

На наш погляд деонтологічні положення національного законодавства України повністю узгоджуються з європейськими нормами, тому слід і надалі працювати над покращенням механізмів реалізації цих деонтологічних засад, адже єдиний можливий варіант розвитку України та її державності – це євроатлантична інтеграція в усіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема і правової системи.

Список використаних джерел

1. Пендюра М.М., Старицька О.О. Поліцейська деонтологія : навч. посіб. К. : Маслаков, 2020. 276 с.

2. Пендюра М.М. Уніфікація норм поліцейської деонтології. Матеріали науково-теоретичної конференції (2 червня 2016 року) / Редкол.: А.М. Завальний, Н.В. Лазнюк, Д.О. Тихомиров. К.: НАВС, 2016. С. 101–104.

3. Добровінський А. В. Європейські стандарти діяльності поліції та їх реалізація в Україні. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України* : зб. тез доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 11 квіт. 2019 р.). Харків : ХНУВС, 2019. С. 102–104.

4. Мердок Дж., Рош Р. Європейська конвенція з прав людини та охорона правопорядку: посібник для співробітників поліції та правоохоронних органів. Б. м. : Центр ; Страсбург : Рада Європи, 2013. 157 с.

5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

Гайдаш Катерина Олександрівна

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Павловська А. А.

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Слід зазначити, що дана проблема є актуальною в більшості країн світу, включаючи Україну, і зустрічається на різних рівнях влади, від муніципального до національного рівнів. Зловживання владою або службовим становищем призводить до серйозних наслідків для суспільства та держави в цілому, таких як корупція, втрата довіри до державних інституцій та порушення демократичних принципів.

Прогресуючі негативні тенденції службової кримінально-протиправної діяльності призводять до соціальних наслідків: деформується правосвідомість українського суспільства, все більше громадян підтримують дезорганізацію та правовий

нігілізм, втрачається розуміння моралі й моральності, працівники правоохоронних органів долучаються до покривання і підтримання даного виду протиправної діяльності [4, с. 7].

Так, відповідно до п. 1 примітки до ст. 364 КК України службовими особами публічного права є особи, які 1) постійно, тимчасово або за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування; 2) обіймають постійно або тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій; 3) виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом чи посадовою особою, зокрема: а) повноважним органом державної влади чи місцевого самоврядування; б) центральним органом державного управління із спеціальним статусом; в) повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації; г) судом; д) законом. Службовими особами визнаються також: а) посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі; інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема, для державного органу або державного підприємства; б) іноземні третейські судді; в) особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому; г) посадові особи міжнародних організацій, а саме працівники міжнародних організацій чи інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені; д) члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна; е) судді та посадові особи міжнародних суддів [1].

Основним безпосереднім об'єктом даного кримінального правопорушення є нормальна діяльність державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування, окремої організації, установи, підприємства державної або комунальної форми власності, зміст якої визначається законодавством України, а також авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій. Додатковим об'єктом виступає життя та здоров'я потерпілої особи, її честь та гідність, інші конституційні блага (виборчі, трудові, житлові), а також власність. Предмет полягає в отриманні службовою

особою неправомірної вигоди. Під зловживанням владою слід розуміти умисне використання службовою особою, яка має владні повноваження, всупереч інтересам служби своїх прав щодо пред'явлення вимог, а також прийняття рішень, обов'язкових для виконання іншими фізичними чи юридичними особами. Зловживати владою може як представник влади, так і службова особа, яка виконує організаційно розпорядчі обов'язки, оскільки остання також має владні повноваження, що розповсюджуються на підпорядкованих їй осіб. Зловживання службовим становищем – це будь-яке умисне використання службовою особою всупереч інтересам служби своїх прав і можливостей пов'язаних з її посадою [2, с. 246].

Неправомірна вигода полягає у грошових коштах або іншому майні, переваги (наприклад, безпідставне надання чергової відпустки в літній період усупереч встановленому графіку), пільги (наприклад, звільнення від сплати комунальних платежів у будинках відомчого житлового фонду), послуги матеріального (наприклад, ремонт квартири, транспортного засобу, побутової техніки) або нематеріального (наприклад, перевірка приміщення на наявність спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, надання професійних консультацій) характеру, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, що їх обіцяють, пропонують, надають або отримують без законних на те підстав [3, с. 5].

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення передбаченого ст. 364 КК України становить діяння вчиняється тільки з прямим умислом, а до наслідків, передбачених у ч. 1, 2 ст. 364 КК України ставлення суб'єкта може бути у формі умислу або необережності + мета одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи. Суб'єктом даного злочину може бути лише службова особа юридичної особи публічного права. Відповідно до ч. 2 ст. 364 кваліфікуючими ознаками даного кримінального правопорушення є настання тяжких наслідків: а саме шкода матеріального та нематеріального характеру [2, с. 247].

Підсумовуючи вище наведене необхідно зазначити, що зловживання владою або службовим становищем є серйозною проблемою в Україні, яка має негативний вплив на державу та суспільство в цілому. Дослідження показали, що ця проблема є поширеною і вимагає ефективних заходів для боротьби з нею. Одним із основних видів зловживання владою або службовим

становищем є отримання неправомірної вигоди, яке може бути здійснене різними способами, включаючи підробку документів, корупцію та інші. У зв'язку з цим, для ефективної боротьби зі зловживанням владою або службовим становищем необхідно вдосконалювати законодавство та практику його застосування, зміцнювати механізми контролю та відповідальності за порушення законодавства, а також проводити ефективну роботу з просвітницької роботи серед населення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с.

3. Алгоритм дій працівників підрозділів стратегічних розслідувань при виявленні та документуванні кримінальних правопорушень, вчинених шляхом зловживання владою або службовим становищем: метод. рек. / авт. Дніпро: ДДУВС, 2020. 44 с.

4. Савченко А.В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика): навч. посіб. К.: Центр учб. літ., 2016. 168 с.

Гринюк Анна Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Павловська А. А.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ (СТ. 150-1 КК)

Часто на вулицях, вокзалах, у підземних переходах та у громадському транспорті можна побачити дітей, котрі просять милостиню, нерідко для цього використовують навіть немовлят. Вони годинами перебувають у несвідомому чи сонному стані на руках у дорослих жінок. Проте, більшість перехожих ігнорують це, подаючи жебракам гроші і таким чином заохочують таку поведінку. Варто звернути увагу, що потерпілі від

розглядуваного злочину, а саме малолітні діти, в зв'язку з певними причинами (зокрема, з огляду на їх вік, а також звертаючи увагу на те, що суб'єктами цього діяння здебільшого є їхні батьки) не можуть повідомити про факт вчинення стосовно них цього злочину [3].

Спробуємо виявити проблемні аспекти кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, що передбачене ст. 150-1 Кримінального кодексу України (далі – 150-1КК України). Відповідно до статті 12 КК України, яке є кримінальним правопорушенням.

Відповідно до ст. 31 ЦК України малолітньою є особа, яка не досягла 14-річного віку [2].

Основним безпосереднім об'єктом даного кримінального правопорушення є гідність людини. Безпосереднім додатковим об'єктом може бути воля людини, її здоров'я, честь, громадська моральність тощо.

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення полягає в активних діях, а саме використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Під використанням розуміється залучення дитини до певного виду діяльності на власну користь.

Вищезазначені форми використання малолітньої дитини не є вичерпними. Так, існують й інші форми суспільно небезпечного діяння, передбаченого ст. 150-1 КК України, наприклад умисне стимулювання уразливого стану дитини дорослою особою під час її використання для заняття жебрацтвом та умисне використання предметів під час використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, наявність яких викликає розчулення в оточуючих.

Під поняттям жебрацтво, яке зазначається в ч. 1 ст. 150-1 КК України слід розуміти систематичне випрошування грошей, речей та інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб. Варто зазначити, що місце, де потерпілий випрошує гроші на кваліфікацію не впливає. Це може бути як громадське місце, так й інші території, наприклад, приватні дачі або квартири.

Так, систематичним випрошуванням грошей, розуміють такі дії, що відбулися тричі в часі, причому не важливо, у однієї чи кількох осіб дитина випрошувала гроші. Також не відіграє роль період, протягом якого мало місце жебракування, не змінює кримінально-правової оцінки вчиненого, проте, варто говорити саме про невеликий проміжок часу, коли дитина жебракує, зокрема, впродовж дня, тижня, місяця.

Суб'єктивна сторона даного кримінального правопорушення характеризується прямим умислом. Тобто винний мав усвідомлювати протиправний характер своїх дій та їх негативні наслідки.

У 2009 році обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони розглядуваного складу кримінального правопорушення було визнано мету «отримання прибутку». Проте пізніше, в 2011 році, її було виключено, оскільки суспільна небезпечність даного діяння визначається не корисливим мотивом або метою отримання прибутку, а характером дій, які вчинені щодо дитини, що негативно впливає на її фізичний і моральний розвиток. Небезпеку становлять і об'єктивні умови, в яких відбувається використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Варто зауважити, що даний момент полегшить доказування наявності ознак використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, оскільки якщо винний не отримав прибутку, але використовував малолітню дитину для заняття жебрацтвом, встановити мету неможливо.

Суб'єкт злочину спеціальний. У частині першій статті 150-1 КК України – це батьки або особи, які їх замінують, а у частині другій статті 150-1 КК України – будь-які інші особи, крім батьків та осіб, які замінують батьків.

До кваліфікуючих ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею 150-1 КК України відноситься використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, яке вчиняють: 1) стосовно чужої дитини; 2) із застосуванням насильства чи погрозою його застосування; 3) повторно; 4) особою, яка раніше вчинила один із кримінальних правопорушень, передбачених ст. 150, 303 або 304 КК України; 5) за попередньою змовою групою осіб [1].

Стверджувати зазначене вище, можна на підставах чинного законодавства, а саме: Цивільний та Сімейний кодекси України, Кримінальний кодекс України, закони України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. та «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 р.

Варто відмежувати склад кримінального правопорушення, який передбачається статтею 304 КК України «Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність» і статтею 150-КК України «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». Відмінність між ними полягає у тому, що за

статтею 150-1 КК України потерпілим є малолітня особа (до 14-річного віку), а за частиною 1 статті 304 КК України – неповнолітня особа (до 18-річного віку), хоча в частині 2 статті 304 КК України вже згадується про малолітнього. Якщо за статтею 150-КК України потерпілий, унаслідок свого віку, не усвідомлює факту використання його як фактичного «знаряддя» для жебракування, а за статтею 304 КК України – усвідомлює. Також під час відмежування ознак суб'єктивної сторони статті 150-1 КК України і статті 304 КК України варто вказати на обов'язкову мету використання дитини для заняття жебрацтвом – для отримання прибутку, яка не характерна для втягнення неповнолітнього в жебрацтво [4].

Підсумовуючи, варто наголосити на тому, що конкретизація вже існуючих форм використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом сприятиме більш чіткому застосуванню положень, передбачених ст. 150-1 КК України та мінімізують суперечності у кримінальному законодавстві при кваліфікації вищевказаного злочину [5].

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

3. Постанова Пленуму Верховного суду від 27 лютого 2004 року № 2 «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text>

4. Черевко К.О. Окремі питання кримінально-правової характеристики злочину, передбаченого статтею 150-1 Кримінального кодексу України. 2015.

5. Дегтярьова І.В. Щодо особливостей діяння, передбаченого ст. 150-1 кримінального кодексу України. *Право і безпека*. 2011. № 3. С. 229–232.

Гриценко Альона Русланівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
професор кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент
Лук'янець В. С.

МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ РОСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день тема міжнародних злочинів, які вчиняються росією проти України є досить актуальною. Кожного дня, світ спостерігає нові воєнні злочини, які здійснюються російськими військовими, на території України. Це й авіаудари по цивільній інфраструктурі міст та селищ, і масові вбивства мирного населення, зґвалтування, катування цивільних та полонених, викрадення активістів, волонтерів, журналістів, представників органів місцевого самоврядування, а також застосування невідбиркової зброї.

Проаналізувати кваліфікацію дій, вчинених росією проти України.

Воєнні злочини і злочини проти людяності – це серйозне порушення норм міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права (порушення законів і звичаїв ведення війни), за вчинення яких передбачена кримінальна відповідальність, визначена джерелами національного та міжнародного права. Воєнний злочин є злочином проти міжнародного права, який порушує встановлені заборони, що викладені як у положеннях договірному так і звичаєвого міжнародного гуманітарного права [3].

У цей складний період часу – воєнний стан, активізувалася боротьба українського народу проти збройної агресії рф [9]. Світ спостерігає все більшу жорстокість ворога, яку необхідно оцінити належним чином. Сучасні умови свідчать, що дії збройних сил рф є не просто злочином агресії, а спрямовані на системне та послідовне знищення українського народу, його самобутності, права на саморозвиток і самовизначення. Ці дії збройних сил росії потребують негайної

кваліфікації та визнання їх міжнародною спільнотою, як міжнародний злочин [4].

Визначення поняття «геноцид» було введено у міжнародне право ухваленою 11 грудня 1946 року Резолюцією 96(І) Генеральної Асамблеї ООН, яка визначила: «Згідно з нормами міжнародного права, геноцид є злочином, який засуджує цивілізований світ і за здійснення якого головні винуватці мають бути покарані» [10]. Згодом, 9 грудня 1948 року ГА ООН одногосно прийняла «Конвенцію про запобігання злочину геноциду і покарання за нього», яка набула чинності з 12 січня 1951 р. Стаття II Конвенції подає визначення геноциду: «Дії, здійснювані з наміром знищити повністю або частково будь-яку національну, расову або релігійну групу як таку». Під знищенням розуміється: вбивство членів групи; заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам групи; навмисне створення життєвих умов, розрахованих на цілковите або часткове фізичне знищення її; вжиття заходів, розрахованих на запобігання дітонароджуваності у середовищі такої групи і, нарешті, насильницька передача дітей з однієї групи в іншу» [7].

Українська держава, в своїй історії вже зазнавала злочини геноциду. Голодомор (1932–1933 роки) назавжди залишиться в пам'яті як злочин знищення українського народу. Вчені з'ясували характерні ознаки злочини голодомору. Так, М. Дмитрієнко зазначає, що Голодомор був штучним, рукотворним, створеним тоталітарним режимом за відсутності в Україні власної незалежної держави, обраної народом влади, яка могла б протистояти «хліборобам», подбала б про добробут населення, а у критичних ситуаціях зробила б все можливе, щоб не довести людей до крайньої межі [2].

Воєнні злочини під час збройного конфлікту проти України скоювалися та скоюються з самого початку війни. Під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну через постійні ворожі обстріли найжахливішими наслідками є втрати сотень тисяч людей: як цивільних, так і військових. Також, через пошкодження цивільної та військової інфраструктури в Україні помітні економічні втрати. Збройна агресія РФ проти України також має особливо катастрофічні наслідки для довкілля. Незважаючи на те, що належне розслідування має бути проведене після припинення бойових дій, протягом місяця з початку російського вторгнення експерти вже надали перший аналіз воєнних злочинів проти мирного населення на території України.

Дії збройних сил РФ мають умисний характер на тимчасово окупованих територіях України, що виражається у проведенні численних вбивств, позбавлень волі, тортур, зґвалтувань, мародерства, викрадень, знущань над тілами вбитих і закатованих, розстрілів людей, цілих сімей, зокрема й дітей, які намагалися евакуюватися з окупованих населених пунктів (особливо дані звірства були вчинені в містах Буча, Ірпінь, Маріуполь, селища міського типу Бородянці, Гостомелі та в інших населених пунктах України, які перебували чи перебувають під окупацією росії). Стають відомі страшні, нелюдські та цинічні факти злочинів збройних сил РФ на окупованих територіях, які були звільнені від окупації [5].

Також, серед зафіксованих воєнних проявів екоциду, вчинених РФ є: підпал лісів, підриг нафтохранищ, забруднення Чорного та Азовського морів. Зафіксовано велику кількість пожеж, зокрема на нафтобазах, АЗС, сміттєзвалищах, є факти пошкодження об'єктів тепло- та водопостачання, зафіксовано численні випадки лісових пожеж та посухи. Проявом злочину екоциду є умисний підриг Каховської ГЕС. Кількість затоплених територій обраховується кількома тисячами квадратних кілометрів. Під водою опинилися більш як півтора десятка міст і сіл.

На території України існує загроза ядерним об'єктам – намагаються знищити сховища ядерних відходів та атомні електростанції. Велику небезпеку для життя людей становлять самі воєнні дії: залишки палива від важкої техніки, знищене обладнання та відпрацьована зброя, розірвані ракети – все це забруднює довкілля важкими металами. Навіть після закінчення війни, її наслідки будуть проявлятися роками [6].

Блокада населених пунктів, руйнування об'єктів інфраструктури, енерго-, водо-, теплопостачання тощо на території України у поєднанні з перешкоджанням доступу до гуманітарних вантажів та евакуації людей з окупованих територій, як наслідок, позбавляють доступ населення до основних життєвих потреб, необхідних для виживання, а саме до води, їжі, ліків та медичної допомоги. Ці дії збройних сил РФ, як наслідок - кваліфікуються як військовий злочин. Підтвердженням застосування цього злочину є блокада Маріуполя, а також є значна кількість випадків примусового переміщення тисяч громадян України, зокрема, дітей, на територію росії або на тимчасово окуповані нею території. Можна констатувати той факт, що примусове виселення та переселення українців збройними формуваннями РФ свідчить

про намір знищити український народ, припинити його існування в певному регіоні України, а отже – геноцид українського народу [5].

Варто зазначити, що серед іншого, росія порушує право на особисте та приватне життя, зокрема російські військовослужбовці проводять обшук цивільних об'єктів приватної власності (житлові будинки, квартири та інші), обшук бізнесу, позбавляють громадян житла та примусово їх виселяють, чинять тиск, зокрема, збройний, з метою примушування до отримання російських паспортів.

Вважаємо за необхідне, навести деякі приклади міжнародних злочинів РФ проти України. Так, в звільненому місті Ізюм, що на Харківщині, в якому точилися бої з самого початку повномасштабного вторгнення, знайшли масове поховання щонайменше 50 осіб, серед яких жінки, діти, військовослужбовці, навіть, цілі сім'ї. Захороненні особи всі з наявними ознаками насильницької смерті, частина з них закатовані [3].

Усім відомо, що місто Буча увійшло до рейтингу воєнних злочинів не лише за кількістю зруйнованих будинків. Масове вбивство українського цивільного населення в цьому місті Київської області, що супроводжувалося викраденнями, тортурами, звалтуваннями, зокрема і дітей, та мародерством, вразило увесь світ. Загибло понад 420 жителів міста. Основним способом убивства, російськими військовими, був постріл у потилицю. Особливу жорстокість виявили в останні дні окупації безпосередньо перед відступом, зокрема, стратили майже всіх чоловіків, що залишилися в окупованому місті, від 18 до 60 років.

У ніч з 28 на 29 липня 2022 року від вибухів на території колишньої Волноваської виправної колонії № 120, де утримували у полоні українських захисників, загинуло 53 полонених, понад 130 було поранено. російська сторона одразу швидко заявила, що обстріл здійснили ЗСУ з американської реактивної системи залпового вогню HIMARS. Україна всі звинувачення спростувала і вимагала допустити у колонію представників ООН та Міжнародного комітету Червоного Хреста [8].

Збройна агресія РФ проти України – це підрив правового порядку, що склався у світі, протиправне застосування збройної сили Росії проти України. Дії РФ ставлять під загрозу існування української нації, суверенітету, територіальної цілісності чи політичної незалежності України. Норми міжнародного права прямо забороняють збройну агресію проти будь-якої суверенної держави. Проте російська федерація використовує збройну агресію як підставу для вчинення воєнних злочинів та злочинів

проти людяності. Масові порушення прав людини внаслідок вчинення воєнних злочинів та злочинів проти людяності мають місце проти цивільних осіб та військових, на території України вже більше року і продовжують відбуватися щодня. За всі ці дії передбачена відповідальність нормами міжнародного права. Росія, як постійний член Ради Безпеки ООН, в XXI столітті вдається до варварських, середньовічних та кровопролитних дій на території України, які масово порушують принципи Загальної декларації прав людини, основоположні права і свободи, серед яких найцінніше – право на життя.

Список використаних джерел

1. Жуковська Я. М., Мельничук А. С. Відповідальність за воєнні злочини та злочини проти людства. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. 2023. Вип. 47.

2. Дмитрієнко М. Ф. Пам'ять народу: геноцид в Україні голодом 1932–1933 років: Свідчення. Київ : Укр. іст. журн., 2011.

3. Щеголь А. В. Воєнні злочини та злочини проти людяності, вчинені РФ внаслідок збройної агресії проти України. Київ, 2022.

4. Максименко Н. В., Балацька Є. С. Геноцид українського народу під час російського повномасштабного вторгнення. *Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Кропивницький, 23–24 черв. 2022 р.) / за заг. ред. Б. Р. Стецюка. Кропивницький : ЛА НАУ, 2022.

5. Берч С. С., Василечко А. В. Військові злочини РФ проти України як прояв геноциду українців. *Збірник наукових матеріалів з XXI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, 17.

6. Савенко А. Б., Плахотний А. П. Воєнні злочини проти мирного населення. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу. Полтава, 2022.

7. «Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього». (1948). URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/genocide-conv-1948>

8. Поліщук В. ТОП-20 воєнних злочинів рашистів під час широкомасштабної агресії проти України. 2022. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/21/top-20-voyennyh-zlochyniv-rashystiv-pid-chas-shyrokomashtabnoyi-agresiyi-proty-ukrayiny/>

9. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

10. Резолюція 96(I) Генеральної Асамблеї ООН. (1951). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/209873>

Дубинецький Сергій Сергійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ПАУЛЯ ТІЛЛІХА

Пауль – відомий протестантських філософ і теолог, який поряд є одним із найвидатніших представників протестантської філософської думки.

Пауль Тілліх народився в 1886 р в Штарцедделе (Німеччина). Починаючи з 1904 року вивчав теологію в Берліні, Тюбінгені та Галле. У 1910 році захистив теологічну докторську дисертацію і став помічником пастора в Берліні-Моабит.

У період Першої світової війни служив капеланом в артилерійському полку, поділяв німецький патріотизм, але з часом розчарувався у ньому. Був присутній на Верденській битві – найбільшій битві Першої світової війни. Останні роки війни Тілліх переживав як крах європейської цивілізації, на зміну якій має прийти інший лад, в становлення котрого він може зробити внесок. У цей час мислитель прийшов до думки про «безумовну віру» без віри в Бога, що потім було розвинуто в праці «Мужність бути».

У 1916 році Тілліх захищає докторську дисертацію з філософії й розпочинає викладацьку діяльність Спочатку у Берліні, а потім у Марбурзі, Дрездені, Лейпцизі, Франкфурті. Після війни Тілліх зблизився з богемою, цікавився новітнім мистецтвом та психологією. Намагаючись поєднати традиції та новаторство, став ідейним противником теолога Карла Барта. У довоєнній Німеччині Пауль Тілліх був відомий як протестантський філософ, теоретик культури, творець концепції християнського соціалізму.

Тілліх підтримував політику соціалізму та став учасником релігійних соціалістичних кіл. У 1919 році він був співавтором памфлету, в якому закликав християнських лідерів із соціалістичними нахилами «увійти в соціалістичний рух, щоб прокласти шлях для майбутнього союзу» християнства і

соціалістичного суспільного ладу». Тілліх вважав, що чистий правий капіталістичний індивідуалізм несумісний з християнською етикою. Теолог не був комуністом, але він визнавав соціальну філософію Карла Маркса.

В результаті приходу фашистів до влади втратив роботу і був підданий переслідуванням, що змусило філософа емігрувати в США. З 1940 по 1955 роки філософ працював в Нью-Йорку, а також викладав у Гарварді і в Чикаго, де і помер у 1965 році.

Життя і творчий пошук П. Тілліха можна визначити як «На пограниччі» – так він сам визначив назву своєї автобіографії, опублікованої в 1978 році; думка філософа при цьому постійно перебувала на стику між теологією і філософією. Мислитель постійно «рухався» між релігією і культурою, витлумачуючи релігію як субстанцію культури, а культуру як вираження релігії.

Філософія Тілліха орієнтована на протестантизм, але при цьому вона сильно відрізняється своїми реформістськими установками і теоретичної розкутістю від праць протестантських отців-засновників. Погляди Тілліха можна охарактеризувати як «релігійний екзистенціалізм» або «екзистенціальна теологія».

Тілліх розглядав лібералізм як переплетений з капіталізмом, стверджуючи, що він дарував свободу капіталістичному класу, не звільняючи маси, і вважав, що він відіграв ключову роль у руйнуванні традиційних соціальних зв'язків, у тому числі релігійних, а також у просуванні колоніалізму та рабства. Однак він позитивно ставився до індивідуалізму, раціоналізму та егалітаризму лібералізму і вважав, що вони невіддільні від демократії, незважаючи на напруженість між ними. Він вважав, що зв'язок між лібералізмом і капіталізмом має бути розірваний для того, щоб прагнення лібералізму до свободи були реалізовані, виступаючи за прийняття демократичного соціалізму як альтернативи.

Головне у філософії мислителя – це його сподівання на подолання прірви між вірою та буденним життям, екзистенційним досвідом людини. Він вважав, що екзистенційна турбота про сенс буття є свідченням внутрішнього зв'язку людини з Богом, а релігійність людини – один із найглибинніших екзистенціалів.

Основні праці філософа:

- «Релігійна ситуація» (1925)
- «Інтерпретація історії» (1936)

- «Протестантська ера» (1948)
- «Струс основ» (1948)
- «Систематична теологія» (1951)
- «Мужність бути» (1952)
- «Любов, влада та правосуддя: онтологічний аналіз та етичне застосування» (1954)
- «Біблійна релігія та пошуки абсолютної реальності» (1955)
- «Нове буття» (1955);
- «Динаміка віри» (1957);
- «Теологія культури» (1959);
- «Християнство і зіткнення світових релігій (1963);
- «Вічність зараз» (1963);
- «Моральність і поза нею» (1963);
- «Мої пошуки абсолюту» (1967) – опубліковано посмертно.

Список використаних джерел

1. Тілліх, Пауль URL:
<https://slovyuk.me/dict/fes/%D0%A2%D0%B8%D0%BB%D0%BB%D1%96%D1%85,%D0%9F%D0%B0%D1%83%D0%BB%D1%8C>.

2. Тілліх П. Мужність бути. Небуття і тривога. URL:
<http://www.ji.lviv.ua/n37texts/tillich.htm>.

Зеленуга Надія Станіславівна,
 здобувач ступеня вищої освіти
 бакалавра навчально-наукового
 інституту № 3 Національної академії
 внутрішніх справ
Науковий консультант:
 доцент кафедри філософії права
 та юридичної логіки Національної
 академії внутрішніх справ, кандидат
 філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ПОЛЯ РІКЕРА

Поль Рікер – французький філософ, один із провідних представників філософської герменевтики, впливового напрямку філософії ХХ століття. Мати Поля невдовзі після народження сина померла; батько, викладач англійської, загинув на фронті на початку Першої світової війни. Дідусь і бабуся виховували сироту у протестантському дусі: на майбутнього філософа суттєвий вплив справили релігійні твори,

зокрема «Коментарі до Послання до Римлян» Карла Барта та його робота «Слово Боже і слово людське». 1935 року Поль Рікер одружився, мав п'ятеро дітей. З 1935 року Рікер викладає філософію та активно, аж до початку Другої світової війни, вивчає німецьку мову. У 1939 році Рікер добровольцем іде на фронт, але потрапляє в полон. У цій ситуації вимушеної відчуженості він на досвіді пізнає філософію межових ситуацій (К. Ясперс): екзистенційні стани поразки, розпачу, самотності. Але тут же, волею долі, йому надалася можливість і осмислити їх теоретично: Рікер читає в оригіналі роботи Карла Ясперса, праці Едмунда Гуссерля. Ще не дуже розібравшись у феноменології, Рікер став перекладати «Ідеї» Гуссерля. Зачарований роботами Гуссерля і розумінням деяких нових речей, що відкрився йому, Рікер продовжив цю роботу вже після війни. В останні роки життя Поль Рікер часто їздив до екуменічної громади брата Роже Шютца в Тезе, щоб, за його словами, пережити те, у що вірив усім серцем [1, с. 47].

З 1957 року Рікер проживав у Парижі і працював на кафедрі загальної філософії в Сорбонні. Він займав активну громадянську позицію, підтримував боротьбу Алжиру за звільнення з-під французької влади. Був звинувачений у торгівлі зброєю з алжирським націоналістам і після короткого перебування у в'язниці його паспорт був конфіскований, і його посадили під домашній арешт.

З 1965 також керував новозаснованим Університетом Нантера. В 1967 Рікер вирішив залишити престижну Сорбонну і разом з колегами переїхав до кампусу Паризького університету в передмісті Нантера. Вони прагнули реорганізувати освіту за британським і американським зразками [2].

Праці Рікера високо цінував його давній друг Кароль Войтила (майбутній Папа Римський). Був удостоєний премії Бальцана в 1999 році та другої премії Клоге за довічні досягнення в галузі гуманітарних наук у 2004 році.

Поль Рікер виробив зважений варіант філософії герменевтики, що включав у себе ідеї інших мислителів. На його думку, тенденція західної філософії до досягнення прозорості «Я» при розумінні тексту, почата філософією рефлексії Декарта і фактично продовжена Кантом, має бути доповнена вивченням суті самого *розуміння*. Він поділяв ідеї психоаналізу в поясненні причин самообману при розумінні текстів, але заперечував погляди Фрейда, що спотворення сенсу тексту має суто фізичні й матеріальні підстави. Також він

погоджувався зі структуралістами, зокрема Фердинандом де Сосюром і Клодом Леві-Стросом, що одиницею тексту при прочитанні його сенсу слід вважати не слово, а цілі речення та діалоги. Розуміння тексту можливе при розумінні символів, прямий сенс яких відсилає до іншого, прихованого сенсу. Особливе місце Рікер відводив метафорі, що постає як тропи, образи та алегорії, утворені шляхом називання однієї речі іншою на підставі подібності.

Рікер вважав, що феноменологія і герменевтика нерозривно пов'язані між собою, перший напрямок досліджує сприйняття реальності, друга – інтерпретує тексти. Тобто, ми сприймаємо світ певним чином, а далі його інтерпретуємо на свій погляд, організовуючи свій світ. Тексти – це все, що нас оточує, пам'ять, мова, слово, віра, історія. Все це людський досвід і об'єкти сприйняття.

У пізній філософії Поль Рікер досліджував проблему розуміння людиною самої себе. Він прагнув знайти спосіб примирення людини з самою собою шляхом відшукування справжнього сенсу власної діяльності. Досліджуючи мову, як вважав Рікер, можливо знайти первісні, позасвідомі й неспотворені значення власних почуттів. Трактуючи та розуміючи наративи, котрі сприймаються впродовж життя, людина може трактувати себе і відповісти на головне питання «Хто я є?».

Цитати філософа:

«...Війна є болючою темою політичної філософії, а мир є такою ж пекучою темою філософії права».

«За тим порогом, де філософія історії перебирає на себе проблематику права, саме драматургія війни захоплює знову всю енергію нашої думки ціною повторюваного зізнання у неможливості в принципі осягнути політичне зло.»

«Війна ... отримує дві різні інтерпретації: для глядача і для актора. Для першого – вона є акушеркою сенсу, тоді як у проекті, що може адресуватися лише акторам поточної історії, вона абсолютно засуджується. У “Проекті вічного миру” війна є тим, чого не повинно бути: “Не повинно бути ніякої війни. Жодна держава не повинна силою втручатися в Конституцію і управління іншої держави”»

Основні праці філософа:

- «Філософія волі» (1950-1960)
- «Історія та істина» (1955)
- «Символізм зла» (1967)

- «Конфлікт інтерпретацій» (1969)
- «Закон метафори» (1975)
- «Час і наратив» (1984)
- «Школа феноменології» (1986)
- «Сам як інший» (1990)
- «Любов і справедливість» (1997)

Список використаних джерел

1. Політичні портрети у Києво-Могилянської академії протягом XVII–XXI ст. Навч. пос. Укл. Карасевич А. О., Карасевич О.О. Умань.: ФОП Жовтий О.О., 2015. С. 47.

2. Поль Пікер URL: http://startphilosophy.blogspot.com/2013/04/blog-post_7143.html.

Кулікаускас Денис Ярославович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ТЕЙЯРА ДЕ ШАРДЕНА

П'єр Тейяр де Шарден (1881–1955) – французький філософ, вчений (палеонтолог, антрополог, археолог) і католицький теолог, один з творців теорії ноосфери. Здійснив спробу формування нового світогляду, який був покликаний врятувати людство від духовної кризи. Для цього Тейяр де Шарден поєднував наукову теорію еволюції з елементами модернізованої християнської містики, створивши моністичну концепцію, в основі якої знаходиться поняття енергії.

Енергія розглядається як якість, притаманна самій матерії, і одночасно як духовна сила, що спонукає Космос до еволюції і спрямовує її. Фізичну («тангенціальну») енергію, що зменшується за законом ентропії, доповнює духовна («радіальна») енергія, яка зростає в процесі еволюції. Якщо «тангенціальна» енергія, за Тейяром де Шарденом, пов'язує докупи одно порядкові елементи, то «радіальна» веде до зростання складності матеріальних явищ. Пояснення зростання досконалості матеріальних утворень дає, на думку філософа,

«закон складності свідомості», згідно з яким у процесі космогенезу збільшується концентрація «радіальної» енергії. Найдосконалішим результатом природної еволюції є виникнення людини. Але на цьому еволюція не припиняється.

Необхідною умовою еволюції самої людини є не лише технічний і науковий прогрес, а й значно більше – прогрес духовний. Справжньою метою космічної еволюції та її регулятивним осердям є «пункт Омега» – символічне визначення Христа, який співпричетний світові і одночасно трансцендентний щодо нього. Космічна еволюція поділяється Т. на стадії – «перед життя», «життя», «думки» і «над життя». Відповідно до цього формуються літосфера (неорганічна природа), біосфера (органічна природа), ноосфера (феномен людини). Поява людини на стадії «думки» – не завершення еволюції, а ключ до подальшого зростання досконалості світу. Людські страждання (що їх символізує розп'яття Христа) – стимулюють до активної спів дії людини у космічній справі удосконалення буття. Самосвідомість – джерело «персоналізації» й одночасно умова переходу до стадії «над життя», на якій здійснюється стан єднання душ людей після завершення історії у космічному Христі [1].

Коли філософ став єзуїтом і всевітньо відомим вченим, він розробив бачення християнської віри, в якому враховувалась чутливість чоловіків і жінок свого часу, більш усвідомлювана їх сила змінити світ, але також викликала більше занепокоєння перспектива загальної смерті. Результатом цього з'явилося процедура вилучення книг Тейяра де Шардена з бібліотек семінарій і інших католицьких установ і указ канцелярії Ватикану від 30.6.1962, що закликає охороняти католицьку молодь від впливу його робіт.

Залишившись в ізоляції на довгі роки, філософ продовжує розробляти своє вчення і створює головний свій твір - «Феномен людини».

Тейяру не дозволили і зайняти кафедру в Коледж де Франс, куди його шанобливо запрошували. Навіть обрання Тейяра в Паріжську академію наук в 1950 році не змінило упередження церковних ієрархів проти його ідей. Тейяру знову не дано було дозволу виступати з проблем філософії, а в 1951–1954 рр. заборонено навіть їздити в Париж, в зв'язку з цим він прийняв пропозицію, пов'язану з роботою в США і керівництвом розкопками в Африці.

Основні твори мислителя:

«Феномен людини» (1955);

«Листи від мандрівника» (1956);

«Майбутнє людини» (1959);

«Плин Універсуму» (1964).

Цитати П'єра Тейяр де Шардена, найбільш актуальні в наш час:

З самого початку свого існування людина є для себе видовищем («Феномен людини»).

Але хіба не характерна і складна особливість будь-якого синтезу те, що висновки вже містяться у вихідних точках? («Феномен людини»).

З воістину еволюційної точки зору, в ході синтезу щось остаточно вигорає, як плата за цей синтез («Феномен людини»)

Любити все і всіх – суперечлива і помилкова вимога, яка в кінцевому підсумку призводить лише до того, що нікого не люблять («Феномен людини»).

Знову ж таки, життя більш реальне, ніж живі істоти («Феномен людини»).

Список використаних джерел

1. Тейяр де Шарден URL: https://slovnuk.me/dict/fes/%D0%A2%D0%B5%D0%B9%D1%8F%D1%80_%D0%B4%D0%B5_%D0%A8%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B5%D0%BD.

Коршак Леся Ігорівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший викладач кафедри тактичної
підготовки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Воляннюк О. Д.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ ЕТИЧНОЇ, ЕСТЕТИЧНОЇ ТА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вищі навчальні заклади, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців у специфічних галузях, мають велике значення у формуванні етичної, естетичної та мовної культури своїх

курсантів. У зв'язку з цим, організація навчання з урахуванням цих аспектів є дуже важливою в умовах воєнного стану.

Етична культура курсантів є необхідною, оскільки вони мають бути готові до служби військовою, правоохоронною та іншими державними структурами. Курсанти повинні мати певні навички та знання у галузі етики, щоб здійснювати свої професійні обов'язки у відповідності з вимогами закону та високими моральними стандартами під час воєнного стану. Наприклад, курсанти повинні знати про права людини, дотримуватися професійної етики тощо.

Естетична культура також має важливе значення у формуванні курсантів. Навчання естетиці дозволяє розвивати здатність курсантів оцінювати мистецькі твори, розвивати естетичний смак та сприймати красу. Наприклад, курсанти можуть навчатися розрізняти різні стилі архітектури, розуміти мистецькі твори різних епох, розвивати здатність до самовираження через мистецтво, знати історію, тощо [1, с. 81].

Мовна культура є ще однією важливою складовою підготовки курсантів. Курсанти повинні володіти належними мовними навичками, щоб ефективно спілкуватися з колегами та громадськістю. Важливо, щоб курсанти навчалися висловлювати свої думки та ідеї в письмовій та усній формах, коректно використовувати мовні засоби та відповідати вимогам мовного етикету, особливо під час воєнного стану, коли держава повинна зміцнюватись та удосконалюватись в даному напрямку.

Забезпечення навчання етичної, естетичної та мовної культури може бути досягнуте за допомогою різних методів та підходів. Досягнення етичної культури може включати проведення курсів з практичною спрямованістю, де курсанти отримують навички етичного поведінки та взаємодії зі суспільством. Розвиток естетичної культури може включати організацію мистецьких заходів, відвідування музеїв та галерей, де курсанти мають можливість ознайомитися зі світом мистецтва. Підвищення мовної культури може бути досягнуто за допомогою спеціальних курсів з письма, усного мовлення та мовного етикету, які допоможуть курсантам розвинути вміння правильного використання мови [5, с. 146].

Особливості забезпечення навчання курсантів етичної, естетичної та мовної культури у закладах зі специфічними умовами навчання можуть включати навчання з урахуванням графіка та режиму дня курсантів. Наприклад, проведення лекцій з етики, естетики та мови може бути відбуватися в певні години,

які не порушують режиму дня курсантів. Крім того, важливо забезпечити доступ до належних ресурсів та матеріалів, які можуть бути використані для навчання та розвитку етичної, естетичної та мовної культури.

Забезпечення навчання курсантів етичної культури допомагає формувати в них навички етичного поведінки та дотримання моральних стандартів. Це дозволяє їм висловлювати свої думки та ідеї з урахуванням потреб суспільства, а також дотримуватися професійної етики під час виконання своїх обов'язків [4, с. 74].

Розвиток естетичної культури курсантів включає ознайомлення зі світом мистецтва, розвиток естетичного смаку та вміння оцінювати мистецькі твори. Це допомагає курсантам розвивати креативність та самовираження, що необхідно для ефективного виконання їхніх професійних обов'язків.

Підвищення мовної культури курсантів має важливе значення у формуванні навичок правильного використання мови та відповідності мовному етикету. Курсанти повинні мати знання та навички у сфері письма, усного мовлення та мовного етикету, щоб ефективно спілкуватися з колегами та громадськістю [3, с. 53].

У закладах зі специфічними умовами навчання забезпечення навчання етичної, естетичної та мовної культури може бути досягнуто за допомогою спеціальних курсів, лекцій та практичних занять. Організація навчання має враховувати специфічні умови навчання курсантів та їхній графік дня, щоб забезпечити оптимальне засвоєння знань та навичок. Для розвитку етичної культури можна проводити тренінги, семінари, дискусії та круглі столи з професійних етичних питань. Для розвитку естетичної культури можна організовувати мистецькі виставки, екскурсії до музеїв та галерей, театральні вистави та концерти. Для підвищення мовної культури можна використовувати інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри, дебати, дискусії, інтерв'ю та інші [2, с. 147].

Організація навчання курсантів етичної, естетичної та мовної культури повинна бути інтегрованою та системною, щоб забезпечити найкращі результати. Курсанти повинні бути стимульовані та заохочені до розвитку своєї культури через включення їх у різні культурні та мистецькі заходи, конкурси та змагання [6, с. 148].

Отже, забезпечення навчання курсантів етичної, естетичної та мовної культури має важливе значення у формуванні особистості майбутнього фахівця та забезпеченні його успішної

професійної діяльності. Організація навчання має бути гнучкою та адаптованою до специфічних умов навчання курсантів, щоб забезпечити найкращі результати та підвищити ефективність їхньої професійної підготовки в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Венедіктов В.С. Національна поліція України: професіоналізм та конкурентоспроможність як перспективи розвитку. *Право і безпека*. № 1. 2017. С. 80–93.

2. Голопич І. М. Педагогічні умови підготовки майбутніх поліцейських до професійного спілкування в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. *Теорія і методика професійної освіти*. 2019. № 10. Т. 1. С. 126–130.

3. Голопич І. Формування компетентностей професійного спілкування майбутніх поліцейських засобами української мови. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2019. № 44. С. 51–60.

4. Захарченко В. М., Луговий В. І., Рашкевич Ю. М. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.

5. Ненько Ю. П. Теоретико-методологічні засади професійної комунікативної взаємодії майбутніх працівників служби цивільного захисту України. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2016. № 3. С. 141–150.

6. Шопіна І. М. Правові та організаційні засади підвищення ефективності професійної діяльності слідчих органів внутрішніх справ України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2004. С. 148.

Левицька Дар'я Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ РОЛАНА БАРТА

Ролан Барт – французький філософ, критик і теоретик семіотики, науки про знаки і символи. Один із французьких «нових критиків», представник структуралізму і постструктуралізму.

Ролан Барт народився 12 листопада 1915 року в місті Шербур в Нормандії. Він був сином морського офіцера Луї Барта, який був убитий під час Першої світової війни в битві у Північному морі ще до того, як його сину виповнився один рік. Його мати, Генрієта Барт, тітка і бабуся виростили його в селі Юрт та місті Байонна на узбережжі Біскайської затоки. Коли Барту було одинадцять, його сім'я переїхала в Париж.

Його академічна кар'єра була обмежена важкою хворобою – туберкульозом легень, що вимагало частого лікування та ізоляції в санаторіях, а також впливало на можливість навчатись та складати кваліфікаційні іспити. Крім того, хвороба не дозволила йому взяти участь у бойових діях під час Другої світової війни.

Життя мислителя з 1939 по 1948 рік було значною мірою присвячено отриманню ліцензії з граматики і філології. В цей період Барт публікує свої перші роботи, бере участь в медичних дослідженнях і продовжує боротися за своє здоров'я. У 1948 році він повертається до суто академічної роботи, отримує численні, щоправда, короткострокові посади в інститутах Франції, Румунії та Єгипту. За цей час він робить перші публікації у паризькій газеті лівого спрямування *Combat*, з яких потім виросла його перша повноформатна робота «Нульовий ступінь письма». В кінці 1950-х рр. Барт захоплюється ідеями Л. Ельмслева, Р.О. Якобсона, П.Г. Богатирьова, К. Леві-Строса, і приходиться до висновку щодо необхідності семіотичної інтерпретації культурно-соціальних явищ.

Подією в культурному житті Франції стала книга Барта «Система моди» (1967), написана із семіотико-структурних позицій. На початку 1960-х Барт займається дослідженнями в галузі семіології і структуралізму, очолюючи різні посади професорсько-викладацького складу по всій Франції. Багато з його робіт кидали виклик традиційним академічним позиціям літературної критики та відомим діячам літератури. Його неортодоксальне мислення призвело до конфлікту з відомим професором літератури Сорбонни, Раймондом Пікаром, який критикував Французьку Нову Критику (ярлик, помилково застосований ним до Барта), посиляючись на її обскуРНість та відсутність поваги до літературних коренів Франції.

На кінець 1960-х років Барт створив собі гарну репутацію в наукових колах. Він побуває у США та Японії, представлятиме презентацію власних ідей в Університеті Джона Хопкінса. В цей час він написав найвідомішу роботу – есе

«Смерть автора» (1967), яка у світлі зростаючого впливу ідей деконструкції Жака Дерріда стане логічною перехідною ланкою у дослідженні структуралістської думки.

У 1975 році філософ пише автобіографію під назвою «Ролан Барт», у 1977-му – обраний на посаду завідувача кафедри літературної семіології в Колеж де Франс. У тому ж році у віці 85 років помирає його мати, Генрієта Барт, якій він був дуже відданий та разом з якою вони прожили 60 років. Втрата жінки, що виросила і доглядала за ним, була серйозним ударом для Барта.

Його остання велика робота, *Camera Lucida* (кемера лукіда) – це частково есе про природу фотографії та частково медитації на фотографії своєї матері. Книга містить багато репродукцій фотографій, хоча жодної – з Генрієттою. 25 лютого 1980 р. Ролан Барт був збитий фургоном пральні по дорозі додому на одній із вулиць Парижа. Через місяць він помер від ран грудної клітини, отриманих у цій аварії. Нині вулиця в 12-му окрузі Парижа носить ім'я філософа [1].

Ролан Барт – є автор книг «Міфологія» (1957), «Система моди» (1967), «С/з» (1970), «Задоволення від тексту» (1973), «Любовний дискурс» (1977), «Імперія знаків» (1980). Одним із перших застосував філософські надбання структуралізму до системної літературної критики. Вважав, що означення тексту відбувається здебільшого поза волею автора. У пізніх роботах Барта на перший план висувається проблематика «культурного коду» [1].

Ранні ідеї Барта були реакцією на тенденції екзистенціальної філософії, яка була яскраво розвиненою у Франції в 1940-х – зокрема, на ідеї основоположника екзистенціалізму Жан-Поля Сартра. Сартрова робота «Що таке література?» (1947) висловлює розчарування як щодо встановлених стандартних форм письма, так і щодо більш експериментальних, авангардних форм, які, як він відчував, відчужують читачів. У відповідь Барт пропонував намагатись відкрити те, що могло б вважатися унікальним і оригінальним у письмі.

У роботі «Нульовий ступінь письма» (1953) Барт стверджує, що звичайні письма створюють і мову, і стиль, при цьому жодне з цих понять не свідчить про творчість. У багатьох щомісячних дописах у журнал *Les Lettres Nouvelles*, що потім були зібрані в *Міфології* (1957), Барт досліджував специфічні культурні матеріали, щоб показати, як суспільство через них стверджує свої міфи. Барт пояснив, що ці буржуазні культурні

міфи були «знаками другого порядку», або «конотаціями». В книзі «Система моди» Барт показує, як таке змішування чи навіть фальсифікація знаків може легко перекладатися у слова. У цій роботі він пояснив, як у світі моди будь-яке слово може бути навантажено ідеалістичним буржуазним акцентом.

Найвідомішими висловами філософа є такі:

- Інший не я, і я не інший. Іншому не пережити досвіду моїх вчинків.

- Лист є затверділою мовою.

- Я непорушно є сам собою, і в цьому-то я і божевільний: я божевільний, оскільки я самодостатній.

- У письменника є щось від жерця, в пишучому - від простого клірика: для одного слово складає самостійне діяння (тобто в деякому сенсі - жест), для іншого ж - діяльність.

- Що таке міф сьогодні? На це запитання я відразу ж дам просту попередню відповідь, яка точно узгоджується з етимологією: міф – це слово.

Список використаних джерел

1. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. С91 Антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 487 с.

Лип'юк Анна Миколаївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
психологічного забезпечення
та психофізіологічних досліджень
навчально-наукового інституту заочного
та дистанційного навчання Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
психологічних наук **Захаренко Л. М.**

ПРОЯВИ АЛЬТРУЇЗМУ КУРСАНТАМИ ЯК НЕЙТРАЛІЗАЦІЯ ПОГАНОВОГО НАСТРОЮ

Згідно з поглядами науковців негативний настрій може стимулювати прояв альтруїстичних вчинків, а позитивний настрій – сприяє позитивним думкам, відмінному емоційному

стану, які часто детермінують прояви альтруїзму [4]. Разом з тим науковці зазначають, що проявити альтруїстичну спрямованість в своїй діяльності та поведінці здатна лише зріла особистість, яка може свідомо поставити благо іншого вище за власну вигоду [1, с. 16].

На етапі професійного навчання курсантів важливим є виявлення та реалізація їхнього особистісного потенціалу [2].

Із введенням воєнного стану на території України у закладах вищої освіти запроваджена волонтерська діяльність. Найчастіше зустрічаються моральна та співчутлива альтруїстична поведінка волонтерів у волонтерській діяльності [5, с. 1362]. Активна волонтерська діяльність курсантів навчально-наукового інституту № 3 академії здійснюється у таких напрямках:

- збір коштів та благодійність на потреби ЗСУ;
- допомога формуванням територіальної оборони громад;
- волонтерська робота в складі організацій, благодійних фондів;
- формування продуктивних наборів (приготування їжі, випічки тощо);
- виробництво засобів захисту (плетіння маскувальних сіток, пошиття балаклав);
- сортування, пакування та видача гуманітарної допомоги внутрішньопереміщеним особам;
- допомога малозабезпеченим, багатодітним сім'ям, особам похилого віку та іншим категоріям;
- волонтерські заходи з дітьми (побут, ігри, майстер-класи);
- надання консультацій з правових питань, психологічна допомога.

Навчально-науковий інституту № 3 академії здійснює шефство над дитячим будинком-інтернатом для дітей з особливими потребами. Зараз у ньому проживають евакуйовані вихованці Богодухівського дитячого будинку-інтернату для дітей з особливими потребами (м. Богодухів Харківської області). Курсанти допомагають у проведенні господарських робіт по благоустрою та впорядкуванні прилеглої території, організовують дозвілля для вихованців будинку-інтернату.

Волонтерська діяльність курсантів, яка націлена на досягнення педагогічних цілей, набуває характеру педагогічної волонтерської діяльності [3]. Так, з нагоди Міжнародного дня захисту дітей курсанти – майбутні ювенальні поліцейські –

привітали вихованок цього підшефного будинку-інтернату та передали їм канцтовари для занять у творчих гуртках, а також смаколики та сік. Курсанти провели з дітьми веселі активні заходи (малювання на папері та крейдою на асфальті, виготовлення паперових літаків, ігри з мильними бульбашками). У переддень новорічних та різдвяних свят курсанти також привітали вихованців будинку-інтернату. У рамках проведення акції «День з поліцейським та рятівником» курсанти організували тематичний інформаційно-профілактичний захід для вихованців цього будинку-інтернату.

В умовах військового стану курсанти-волонтери долучаються до співпраці з підрозділами соціального захисту населення, які функціонують у місті: територіальним центром соціального обслуговування та управлінням соціального захисту населення. Вони беруть участь у роздачі гуманітарної допомоги (продуктових наборів, засобів особистої гігієни) внутрішньопереміщеним особам, пенсіонерам та особам з інвалідністю.

Для вихованців Центру позашкільної освіти курсанти провели інформаційно-просвітницький захід «Захист прав дитини та її безпека в умовах військового стану».

Курсанти, які здобувають фах психолога, залучалися до надання волонтерської психологічної допомоги постраждалим від війни. Ця допомога включала надання першої психологічної допомоги жителям столиці та внутрішньопереміщеним особам. Завдяки проведенню такої роботи курсанти набували професійних компетенцій (наприклад: навички активного слухання) [5, с. 1368].

Курсанти академії беруть активну участь у реалізації проекту МВС України «Відвідай пораненого бійця – підтримай героя!». Вони відвідують поранених бійців, які проходять лікування та реабілітацію на базі спеціалізованих медичних закладів столиці.

Курсанти активно долучилися до участі у проєкті «Книги героям», який ініціювало МВС України щодо зібрання та передачі в медичні заклади системи МВС України україномовних художніх та публіцистичних книг із словами вдячності та підтримки пораненим бійцям, які перебувають на лікуванні та проходять реабілітацію.

Отже, безкорислива допомога людям, які постраждали від війни, особам похилого віку та з інвалідністю, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, внутрішньопереміщеним особам, учасникам російсько-української війни у період їх лікування та

реабілітації, сприяють патріотизму, набуттю професійних компетенцій, підвищують настрій курсантів, віру у свої сили.

Список використаних джерел

1. Виходцева О. А., Інкіна С. В. Вплив моральної рефлексії та альтруїзму на регуляцію просоціальної поведінки особистості. *Актуальні проблеми теоретичної та консультативної психології* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф. (Київ, 1–22 квіт. 2021 р.) / уклад.: І. С. Булах, Н. В. Гузій, Ю. М. Кашпур. Вип. 2. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. С. 16–18. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/35127/konferentsiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2. Захаренко Л. М. Особливості особистісної реалізованості/ потенційності курсантів і курсанток. *Юридична психологія*. 2021. Т. 1 (28). С. 48–55.

3. Захаренко Л. М. Педагогічне волонтерство як різновид волонтерської діяльності. *Актуальні питання сучасної науки*. 2022. № 2 (2). С. 532–545.

4. Ічанська О. М., Ігнатенко Д. Р. Вікові особливості прояву альтруїзму під впливом емоцій різної модальності. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень* : зб. наук. пр. 2019. С. 126–127. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54099>

5. Zakharenko L. Legal basis of psychological volunteering in Ukraine. The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. P. 1362–1369. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-173>

Мазур Марія Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ХАННИ АРЕНТ

Народилася Ханна Арент в 1906 році в місті Ліндені (Німеччина). Вже в дитинстві, проведеному в Кенігсберзі,

дівчинка стикалася з проявами антисемітизму. А своїм однокласникам-антисемітам дівчинка повинна була протистояти сама. В принципі, дитинство її пройшло щасливо. У сім'ї не вживали навіть слова «єврей», але й не допускали до себе зневажливого звернення.

Дівчина з дитинства виявляла схильність до гуманітарних наук. Вона здобула освіту в трьох університетах – в Марбурзі, Фрайбурзі та Гейдельберзі. Її духовними вчителями в області філософії були Мартін Хайдеггер і Карл Ясперс. У 1929 році вона вийшла заміж за Гюнтера Андерса. Але цей шлюб розвалився через вісім років. Вдруге вона вийшла заміж за Генріха Блюхера. Вже в 1933 році вона втекла до Франції. Але нацизм наздогнав її і там. У 1940 році її інтернували в табір Гюрсу. Їй вдалося втекти, і вона відправляється в Лісабон, а звідти – в Сполучені Штати Америки. Ханна Арендт оселилася в Нью-Йорку, працювала кореспондентом в журналі *The New Yorker*. У цій якості вона потрапила в 1961 році в Єрусалим, на судовий процес Адольфа Ейхмана. Ця подія послужила основою для її знаменитої книги «Банальність зла». Під кінець життя викладала в університетах і коледжах США. Померла у віці 69 років в грудні 1975 року в Нью-Йорку. Про непросту долю Ханни Арендт в 2012 році режисеркою Маргарет фон Тротта був знятий однойменний художній фільм.

У творчому доробку Ханни Арендт близько п'ятисот різноманітних за тематикою робіт. Проте всі вони об'єднані однією ідеєю – осмислити процеси, що відбуваються в суспільстві ХХ сторіччя. На думку філософині, людству загрожують не катаклізи природи і не вторгнення ззовні. Головний ворог таїться всередині суспільства - це прагнення до контролю над усіма. Ханна Арендт, книги якої розчарували багатьох євреїв, не мислила категоріями «народи», «етноси». Вона не ділила їх на «винних» і «агнів на заклання». В її очах всі вони були людьми. Вона є основоположницею теорії народження та існування тоталітаризму.

Арендт писала твори з інтелектуальної історії як філософ, використовуючи події та дії, аби розвинути уявлення про сучасні тоталітарні рухи і загрозу свободі людини від наукового абстрагування та буржуазної моралі. В інтелектуальному плані вона була незалежною мислителькою, індивідуалісткою, а не «товаришкою», відокремлюючи себе від течій чи ідеологій. Окрім основних праць, опублікувала низку антологій, зокрема

«Між минулим та майбутнім» (1961), «Люди за темних часів» (1968) та «Кризи республіки» (1972).

Арендт ніколи не розробляла цілісної політичної теорії, і її роботу складно категоризувати, традиція думки, що найтісніше ототожнюється з нею, це традиція громадянського республіканізму – від Аристотеля до Токвіля. Її політична концепція зосереджена на активному громадянстві, яке наголошує на громадянській участі та колективній дискусії. Вона вважала, що попри всі старання, уряду ніколи не вдасться знищити свободу людини, незважаючи на те, що сучасні суспільства часто відступають від демократичної свободи з притаманним їй безладом до відносного комфорту адміністративної бюрократії. Її політична спадщина – сильний захист свободи в умовах дедалі менш вільного світу. Вона не дотримується єдиної систематизованої філософії, а охоплює коло предметів, що висвітлюють тоталітаризм, революцію, природу свободи та властивості думки, здорового глузду.

Арендт й описувала «темні часи», природу тоталітаризму і зла, вона пронизала це іскрою надії та впевненості в природі людства: навіть за найтемніших часів ми маємо право сподіватися бодай якогось промінця, не стільки від теорій та понять, скільки від непевного, мерехтливого і незрідка кволого світла, котре дехто в своєму житті і праці, засвідчує за будь-яких обставин і котрим осяває визначений йому на землі строк.

Цитати філософині:

- Під час війни найефективнішою для всіх німців брехнею було гасло «битва за долю німецького народу», вигадане Гітлером чи Геббельсом, що полегшило самообман з трьох причин: за ним по-перше, війна не була військовою; по-друге, її розпочало саме провидіння, а не Німеччина; по-третє, для німців це начебто була справа життя чи смерті; вони мали знищити своїх ворогів або загинути [1].

- Природа тоталітарного уряду, і мабуть природа кожної бюрократії полягає в перетворенні людей до функціонерів та звичайні гвинтики адміністративного механізму, таким чином знелюднюючи їх. Коли Гітлер сказав, що в Німеччині настане день, коли люди «соромитимуться» бути правниками, він цілком свідомо говорив про свою мрію про досконалу бюрократію.

Основні праці мислительки:

- «Витоки тоталітаризму» (1951)
- «Рахель Фарнхаген: Життя єврейки» (1957)
- «Про революцію» (1963)
- Становище людини (1958)

- Між минулим і майбутнім (1961)
- Люди за темних часів (1968)
- Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі(1963)

Список використаних джерел

1. Бюрократія як форма політичної влади. Тоталітаризм і бюрократія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-113.html>

Марков Денис Олегович,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАНА МАРІТЕНА

Жак Марітен – французький філософ, теолог та мистецький критик, народився в 1882 році в Нансі і помер в 1973 році в Колорадо. Марітен був одним із провідних філософів неотомізму – католицької традиції філософської рефлексії ХХ століття.

Один з найвідоміших внесків Марітена у філософію – робота з політичної філософії. Він відстоював погляд, що розвиток політики має бути орієнтований на підтримку гідності кожної людини, а не на домінування соціальних класів. Моральні цінності повинні бути основою політики, а не тільки інструментом для досягнення цілей. Марітен відстоював ідею справедливості та соціального захисту найбільш вразливих верств населення, що стало важливим принципом його філософської позиції.

Окрім цього, Марітен також відомий своєю роботою в галузі мистецтва. На думку мислителя, мистецтво має бути інструментом, що допомагає людині розуміти своє місце в світі і віднаходити гармонію. Його книга «Art and Scholasticism» (мистецтво та схоластика) вважається важливим документом в галузі теорії мистецтва [1].

Філософія Жака Марітена базувалась на вірі в те, що людина має природну схильність до Божественного. Він вірив у існування об'єктивної моралі, яка базується на принципах добра і зла, правди і брехні, краси і потворності. Марітен вважав, що

Бог є джерелом всіх цінностей і моральних норм, які мають універсальне значення для всіх людей.

У своїх роботах Марітен багато уваги приділяв темі людської гідності та соціальної справедливості. Він вважав, що кожна людина має бути шанованою і тому має право на свободу, гідність та рівність перед законом. На думку філософа, соціальна справедливість повинна бути однією з головних цілей політики, а уряд має забезпечувати своїм громадянам добробут і захист від експлуатації.

Одна з ключових ідей Марітена полягала в тому, що людина не може існувати відокремлено від інших людей та від природи. Мислитель вважав, що людина завжди є частиною більшої спільноти, і що ми маємо прагнути до гармонії між людьми, між людьми та природою, і між людьми та Богом. Марітен вбачав у мистецтві засіб для досягнення цієї гармонії та сприяння розвитку духовності людини.

Період Другої Світової Війни був особливо важким для філософа. Він виступав проти нацизму, проти тоталітаризму як форми політичної влади, що поширювались у Європі та його рідній Франції, оскільки, на думку Марітена, ці режими порушують основні права людини та її гідність, а нацизм та расизм заперечують і протистоять Християнським цінностям.

У цей період Марітен був одним зі співзасновників групи інтелектуалів під назвою «Résistance», яка протистояла нацистській окупації Франції. Філософ написав численні статті та промови, у яких він закликав до боротьби з нацизмом та захисту прав людини. У своїй книзі «Християнська філософія війни та миру» Марітен аналізував причини війни та пропонував свої ідеї щодо забезпечення миру та справедливості.

Однією з найважливіших ідей Марітена в цей період була його віра в гуманізм та міжнародну співпрацю. Мислитель вважав, що мир та справедливість можуть бути досягнуті тільки за умови співпраці між народами та державами. Він закликав до створення міжнародних організацій, які б мали на меті забезпечення миру та співпраці між країнами.

Отже, основною ідеєю філософії Жака Марітена є віра в Божественне, універсальну мораль та соціальну справедливість, а також прагнення до гармонії між людьми, природою та Богом.

Список використаних джерел

1. Цихуляк І. Соціоантропологічні маркери осмислення особи у філософії Ж. Марітена. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/znanosv/znanosv2016/paper/viewFile/1564/1274>.

Марчук Андрій Миколайович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший викладач кафедри тактичної
підготовки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Волянюк О. Д.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ГРУПОВИХ ПОРУШЕНЬ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ, МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

У цьому контексті слід згадати, що діяльність поліції має здійснюватися лише на законних підставах. Підтвердженням цього є ст. 8 Кодексу поведінки посадових осіб у процесі підтримання правопорядку, що затверджений Резолюцією № 34/169 Генеральної Асамблеї ООН 17 грудня 1979 року, яка передбачає, що посадові особи з підтримання правопорядку поважають закон і цей Кодекс. Використовуючи всі свої можливості, вони також запобігають і всіляко перешкоджають всім порушенням [1, с. 44].

У процесі організації охорони правопорядку та громадської безпеки під час проведення масових заходів передбачається застосування таких превентивних заходів: а) на вулицях, площах, у парках, скверах: по зовнішньому периметру території проведення заходу – недопущення проходу до місця заходів осіб, які знаходяться в стані сп'яніння, мають предмети, які можна використати для завдання тілесних ушкоджень; забезпечення безперешкодного проходу місцевих жителів до своїх помешкань, а працівників установ, підприємств, організацій – до місця роботи; створення міліцейських ланцюжків перед шляхами пересування протидіючих груп громадян; проїзд (відведення) автотранспорту; охорона важливих об'єктів, що знаходяться поблизу проведення заходу; поступова (планомірна) евакуація визначеними шляхами учасників і глядачів заходу після його завершення, організована посадка та безпечний проїзд комунальним транспортом; б) під час піших походів: завчасне відведення транспорту від маршруту проведення заходу; зміна руху учасниками заходу від

раніше визначеного маршруту; блокування проїжджої частини вулиць [2, с. 74].

У разі виникнення групових порушень громадського порядку працівникам поліції необхідно: зажадати від організаторів заходу чи акції негайного припинення правопорушень їх учасниками, попередити про кримінальну відповідальність за їх вчинення та про можливе застосування сили та спеціальних засобів; зробити попередження вголос, а в разі значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовці, не менше двох разів із наданням часу, достатнього для припинення правопорушення (одночасно організовується й проводиться документування протиправних дій учасників заходу); дати команду працівникам поліції негайно блокувати місце події, вимагати від учасників порушень їх припинення, попередити про застосування сили та спеціальних засобів, а в разі невиконання вимог – із застосуванням спеціальних засобів ужити заходів щодо припинення групових порушень громадського порядку шляхом поділу натовпу на дрібні групи та їх розсіювання, відокремлення та затримання активних учасників.

Спеціальними засобами є сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, із чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин. Перелік спеціальних засобів, які можуть бути використані працівниками поліції, регламентується Законом України «Про Національну поліцію» [3, с. 74].

У разі неможливості припинення групових порушень наявними силами, треба викликати додаткові сили (резерв), продовжуючи блокувати територію, випускаючи за її межі громадян, які знаходилися там випадково, затримуючи підозрілих осіб, у разі прибуття додаткових сил – провести повторну спробу припинення групових порушень громадського порядку та затримання правопорушників; після припинення порушень слідчо-оперативною групою здійснити огляд місця пригоди з метою виявлення речових доказів, встановлення свідків, злочинців, які втекли тощо; за заздалегідь визначеними маршрутами провести відвід автотранспорту та громадян від

місця групових порушень; дотримуватися заходів особистої безпеки, виявляти обережність і пересторогу, враховувати можливу негативну реакцію присутніх громадян, щоб своїми діями не ускладнювати обстановку; виявлених та затриманих організаторів і активних учасників групових порушень громадського порядку негайно відправити до органу внутрішніх справ [4, с. 85].

У підсумку, розкриваючи особливості застосування поліцією превентивних та примусових заходів як зразкову вимогу, варто використовувати ст. 2 Кодексу поведінки посадових осіб при підтриманні правопорядку, яка передбачає, що у процесі виконання своїх обов'язків із підтримки правопорядку посадові особи поважають та захищають людську гідність і підтримують та захищають права людини щодо всіх осіб.

Адміністративна діяльність органів Національної поліції під час проведення масових заходів має здійснюватися виключно на законних підставах. Це означає, що всі рішення поліції мають бути вмотивовані, обґрунтовані, вчинені на підставі чинного нормативноправового акта з дотриманням відповідної процедури. Участь громадян у масових заходах є однією з конституційних форм реалізації їх прав і свобод. Саме за допомогою цього інституту громадяни мають змогу проявити особисту та групову ініціативу, виявити ставлення до будь-якого політичного, соціального чи іншого явища, вимагати від компетентних органів вирішення тих чи інших актуальних проблем.

Масові заходи широко використовуються партіями, громадськими рухами, громадськими організаціями. Важливе значення для проведення масових заходів мають науково обґрунтоване планування, використання передових форм і методів діяльності поліції під час охорони громадського порядку й боротьби зі злочинністю. Успішне виконання відповідних повноважень поліції залежить від з'ясування задач, чіткості і налагодженості дій особового складу в конкретних умовах несення служби [5, с. 74].

Наостанок варто наголосити на нагальній потребі законодавчого врегулювання питання проведення масових заходів, а саме: прийняття відповідного закону, де знайшов би своє закріплення порядок організації та проведення зборів, демонстрацій, мітингів, пікетувань, зокрема вуличних, інших мирних масових заходів та акцій в Україні.

Список використаних джерел

1. Фатхутдінов В.Е. Адміністративно-правове регулювання у сфері громадської безпеки в Україні. 2016. Київ: Освіта України. С. 65
2. Адміністративна діяльність : навч. пос. / М.В. Ковалів та ін. Київ: Правова єдність, 2018. 432 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Загальна частина: навчальний посібник / В.В. Серета, та ін.; Львів: ЛьвДУВС, 2015. 512 с.
4. Наскалов О.В. Деякі аспекти взаємодії підрозділів Національної поліції України під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із вибухами. *Наука і правоохорона діяльність*. 2016. № 4 (34). С. 175–181.
5. Мінка Т.П. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію». 2017. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ.

Мельник Ольга Петрівна,

курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Литвин В. В.**

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ОЧНОГО НАВЧАННЯ

В нашому сьогоденні суспільство вимагає все більше кваліфікованих кадрів для виконання певних видів праці, кар'єра та особистісний розвиток має пряму залежність від успішної адаптації студента до навчання у закладі вищої освіти.

Питання адаптації першокурсників до очного навчання у закладах вищої освіти має своє відображення в працях таких вчених: С. Пухно, О. Овсяник, А. Солошенко, З. Ржевська-Штефан, К. Березняк, К. Цицюра, В. Зайцева, М. Вирихвост. Проаналізувавши їх можна дійти висновку, що під поняттям

адаптації слід розуміти певний процес пристосування особи (індивіда) до зовсім нових умов та середовища для нього.

Сам процес адаптації виникає вже після всім відомої форми дистанційного навчання. Міністерством освіти й науки визначає дистанційне навчання, як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (відповідно до п. 1.2 наказу МОН від 25.04.2013 року № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання») [1]. Дистанційне навчання іншими словами можна пояснити так – це сучасна форма навчання, яка містить в собі елементи всіх видів навчання (вечірнього, очного, заочного) та базується на використанні новітніх комп'ютерних і телекомунікаційних технологій. На даний момент у світі накопичено досить великий досвід впровадження систем дистанційного керування. Вже сьогодні існують хмарні сервіси, які є навчальними інструментами, що дають змогу викладачам створювати власні інформаційні простори. На мою думку завдяки цьому будуються певні взаємини між здобувачами та викладачами.

Вчені, які досліджували процес соціально-психологічної адаптації першокурсників за звичайних умов відмічали, що він доволі складний для студентів, адже вимагає швидко звикнути до нових вимог ЗВО [2]. Важливим в цьому психологічному процесі є здобуття соціальних навичок. Сучасне суспільство висуває нові вимоги до соціального статусу людини. Стандартні почуття студента-першокурсника характеризується невпевненістю, хвилюванням, тривогою, подекуди сором'язливістю. Проте, більшість цих осіб відчувають більшу мотивацію порівняно зі старшими курсами, тому одним із завдань закладу вищої освіти має бути завдання реалізації та підтримки цієї мотивації завдяки своїм методикам та технологіям.

Можемо визначити, що соціально-психологічна адаптація передбачає [3]:

1. адаптацію до умов очного навчання без будь яких технічних засобів, за допомогою лише комунікації з людьми;
2. пристосування до нового робочого простору та атмосфери навчання у ЗВО;

3. адаптацію до самостійного планування свого дня та майбутнього;

4. адаптацію до спілкування з великою кількістю нових людей.

Психологи визначають, що навчання у ЗВО відноситься до навчально-пізнавальної сфери. Тривалість психологічної адаптації студентів коледжу має пряму залежність від внутрішніх і зовнішніх факторів вона може тривати від місяця до року.

Успішна соціально-психологічна адаптація можлива лише, якщо будуть поєднуватися такі факти:

- ✓ активність студента;
- ✓ готовність до отримання знань, мотивація;
- ✓ прийняття статусу та ролі, адекватність поведінки;
- ✓ відповідна якісна діяльність викладачів та куратора [4].

Однозначно, необхідно зазначити, що виникає більше проблематики з адаптацією студентів у воєнний період. Тому зараз студенти стикаються не лише зі звичайними проблемами адаптації, а й з такими: (див. рис. 1.1) [5].

Рис. 1.1

Тому на даному етапі гострим стоїть питання психологічної допомоги студентам на базі університету. Проте, психологи більше дотримуються думки, що на даному етапі більш необхідним є саме змішана форма навчання, зменшення навантаження на студентів, проведення певних бесід зі студентами, необхідно підвищити кваліфікацію спеціалістів психологів.

Окремо необхідно говорити, про таких здобувачів вищої освіти як курсанти. Різниця між студентами та курсантами полягає в багато чому, як приклад курсанти навчаються у специфічних умовах. Проте, з огляду на досвід курсантів, можемо сказати, що адаптація курсантів проходить швидше зазвичай, проте рівень стресу в декілька раз більше ніж у студентів, за рахунок специфічних умов. Курсанти-першокурсники мають більшу потребу у психологічній підтримці на початку навчального року.

Отже, підсумовуючи вищезазначене можемо сказати, що особливостями та детермінантами адаптації для першокурсників очної форми навчання є:

- Обов'язковість. Соціально-психологічна адаптація є головною умовою успішності подальшого навчання студента.

- Індивідуальність. Для кожного студента цей процес є особливим та індивідуальним.

- Етапність. Для кінцевого результату соціальної адаптації необхідно пройти декілька етапів.

- Тривалість. За часом психологічний процес може займати від місяця до півроку.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання- Міністерство науки та освіти України: Наказ-Положення від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

2. Овсяник О. А. Особливості профілактики соціальної дезадаптації студентів у ВНЗ. Знання. Розуміння. Уміння, 2006. № 2.

3. Ржевська-Штефан. З. Особливості мотивації студентів-першокурсників в умовах дистанційного карантинного навчання. Центрально-український державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. 2021. URL: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2021.14\(59\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2021.14(59).09)

4. Битянова М. Р. Адаптация ребенка к школе: диагностика, коррекция, педагогическая поддержка. М.: Образ. Центр «Педагогический поиск», 1998. 112с.

5. О. Гончарук Розвилка для студентів і абітурієнтів: чи варто вступати до іноземного вишу. [vesti.ua](https://vesti.ua/uk/poleznoe-uk/obrazovanie-uk/razvilka-dlyastudentov-i-abiturientov-stoit-li-postupat-v-inostrannyj-vuz), 2022. URL: <https://vesti.ua/uk/poleznoe-uk/obrazovanie-uk/razvilka-dlyastudentov-i-abiturientov-stoit-li-postupat-v-inostrannyj-vuz>

Михайлюк Іванна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
психологічного забезпечення
та психофізіологічних досліджень
навчально-наукового інституту заочного
та дистанційного навчання Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
психологічних наук **Захаренко Л. М.**

УПРАВЛІННЯ ЕМОЦІЯМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛЩЕЙСЬКИХ

Основою вміння управляти емоціями складають здатність розуміти свій душевний стан і своє ставлення до нього (тобто, усвідомлення). Лише усвідомивши свої емоції, можна їх контролювати (тобто, докладаючи свідомих зусиль, можна впливати на їх тривалість та інтенсивність).

Здатність до емоційної регуляції у професійній діяльності виступає чинником впевненості у собі та здатності до подолання труднощів у професії [4, с. 808].

У підручнику з психології зазначено, що емоційна регуляція відбувається на двох рівнях [1]:

1-й рівень: біологічна регуляція (або нижчий рівень) властива переважній більшості живих організмів та служить для забезпечення успішної взаємодії із навколишнім середовищем;

2-й рівень: психічна регуляція (підтримання і мобілізація психічної активності) полягає в здатності людини керувати власними діями й станами.

Знання людиною особливостей саморегуляції емоцій дозволять їй розвивати вміння управляти собою і своєю поведінкою, ефективно долати труднощі, особливо в умовах війни [3].

При впізнанні власної емоції головною ознакою є суб'єктивне переживання емоції. Переважними факторами у розумінні людиною своїх емоцій є її індивідуальні особливості та оцінне ставлення до себе та довкілля [2, с. 91].

Розуміння поліцейськими Національної поліції України емоцій інших людей передбачає наявність у них здатності до розуміння та усвідомлення своїх емоцій, а також емпатії. Розуміння емоцій іншої людини є важливим для процесу спілкування між людьми. Для розпізнавання та ідентифікації патернів експресії люди використовують два канали: 1) зоровий (впізнання за допомогою гностичних нейронів нижньоскровоної кори); 2) пропріорецептивний (оцінка патернів власної експресії обличчя й слугування зворотним зв'язком (підкріпленням) реакції на інформацію із зорового каналу).

Науковці називають емоційну регуляцію одним з рівнів у загальній системі психічної регуляції діяльності, де направляючим фактором є емоції [6]. Управління емоціями включає: 1) контроль над емоціями і заміну небажаних емоційних станів адекватними; 2) мотивацію як здатність входити в емоційні стани, що сприяють досягненню успіху; 3) здатність розпізнавати емоції інших людей, бути чутливим до них і керувати емоціями інших.

Здатність до регуляції емоцій у професійній діяльності виступає чинником впевненості у собі та здатності до подолання труднощів у професії [4, с. 808].

Зміст емоційної регуляції характеризується наявністю таких етапів [6]:

1. Орієнтовано-мотиваційний етап (емоції відображають співвідношення зовнішніх мотивів успіху-неуспіху та реалізації стереотипних схем дій). Емоції виконують спонукальну, активізуючу, підкріплювальну функції та виражаються як задоволення/незадоволення.

2. Виконавчий етап (емоції відображають відношення між внутрішніми мотивами та кінцевим результатом). Емоційні стани успіху-неуспіху є оцінкою особистості проміжних результатів діяльності, що зумовлює емоційну регуляцію при впевненості чи сумнівах. Емоції носять вибіркового характер, їх функції – відображувальна, констатувальна, вибіркова.

3. Рефлексивно-оцінний етап (емоції відображають відношення між внутрішніми мотивами). Емоції входять у процес цілепокладання і сприяють осмисленню внутрішніх закономірностей проміжного змісту діяльності. Функції емоцій (координувальна, евристична) пов'язані з процесом формування новоутворень, що ведуть до зміни предметів діяльності відповідно до закономірностей її розвитку.

Впливати на іншу людину можна тільки впливаючи на її емоції [2, с. 86].

Для поліцейських характерна готовність до конструктивного переживання ситуацій невизначеності та налаштованість на активні дії у ситуації небезпеки, інтенсифікація позитивних переживань у ситуації професійного успіху, очікування переживання радості. Їхня налаштованість на перевагу позитивних емоцій значно відтерміновує появу ознак професійної деформації, а соціальне схвалення альтруїстичних емоцій є підтвердженням ефективності професійної діяльності поліцейських для суспільства [5].

Отже, емоції спонукають до діяльності у певному напрямку, від них значною мірою залежить і стан здоров'я поліцейського, що є своєрідною відповіддю організму на зовнішні та внутрішні впливи, що виникають при виконанні професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник : у 2 т. 5-те вид., виправл. і доповн. Львів : Апріорі, 2016. Т. 1. 382 с.
2. Гуд Г. О. Емоційна сфера особистості: теоретико-методологічний аспект дослідження. *Актуальні проблеми психології* : зб-к наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2018. Т. 14. Вип. 1. С. 84–94. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v14/i1/10.pdf>
3. Данчук Ю. П., Чеканська О. А. Теоретичний та експериментальний підходи до вивчення психічної регуляції і саморегуляції. *Проблеми сучасної психології*. 2017. № 38. С. 146–155. doi: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2017-38.%25p>
4. Літвякова І. А., Ханецька Н. В. Дослідження впливу емоцій на стан особистості. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 806–809. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/11/195.pdf>
5. Пономаренко Я. С. Роль емоцій у професійній діяльності поліцейських із різним рівнем особистісної здійсненості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2022. № 4. С. 72–75. doi: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2021.4.14>
6. Чебикін О. Я. Емоційна регуляція пізнавальної діяльності: концепція, механізми, умови. *Психологія і суспільство*. 2017. № 3 (69). С. 86–103

Мостова Вікторія Володимирівна,
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий консультант:
заступник начальника відділу
організації наукової діяльності
та захисту прав інтелектуальної
власності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, старший науковий співробітник
Калиновський О. В.

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ ОСІБ: ЧИ МІСТИТЬ ЦЯ НОРМА ДИСКРИМІНАЦІЮ?

Чинна Конституція України у своїх положеннях містить твердження про те, що усі громадяни України мають рівні конституційні права, честь та гідність [1]. Про це проголошує стаття 21 Конституції України. Про рівність усіх перед законом також зазначено в Кримінально процесуальному кодексі України (далі – КПК), а саме в ч. 1 ст. 10 «Не може бути привілеїв чи обмежень у процесуальних правах, передбачених КПК, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, громадянства, освіти, роду занять, а також за мовними або іншими ознаками» [2].

Не зважаючи на ці буцімто загальні правила для кожного громадянина нашої країни, законодавець виділяє певну категорію осіб щодо яких використовується особливий порядок кримінального провадження. Діяльність цієї категорії осіб відіграє дуже важливу роль у функціонуванні основних державних інститутів. Насамперед законодавець надав певну привілею цим особам, для того щоб захистити їх діяльність від втручання третіх осіб. Тобто законодавець надає певну юридичну гарантію, яка у подальшому буде захищати цих осіб від стороннього примусу, посягання.

Відповідно до ч. 1 ст. 480 КПК України законодавець виокремив 10 категорій осіб, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження, а саме щодо:

- 1) народного депутата України;
- 2) судді, судді Конституційного Суду України, судді Вищого антикорупційного суду, а також присяжного на час

виконання ним обов'язків у суді, Голови, заступника Голови, члена Вищої ради правосуддя, Голови, заступника Голови, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) кандидата у Президенти України;

4) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

5) Голови, іншого члена Рахункової палати;

6) депутата місцевої ради;

7) адвоката;

8) Генерального прокурора, його заступника, прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

9) Директора та працівників Національного антикорупційного бюро України;

10) Голови Національного агентства з питань запобігання корупції, його заступника [2].

Вказані особи набувають відповідного статусу, у більшості випадків, після прийняття присяги, але законодавець передбачив певні винятки. Для народних депутатів набуття відповідного статусу починається з часу прийняття на посаду, лиш потім відбувається присяга на вірність українському народу [4].

То чи є дискримінація відповідно інших громадян, щодо яких застосовуються загальні правила кримінального провадження. Звертаючись до Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», а саме ч. 3 ст. 6, дискримінацією не можуть вважатись дії, які не обмежують права та свободи інших осіб та не створюють перешкод для їх реалізації, а також не надають особам та/або групам осіб за їх певними ознаками, щодо яких застосовують позитивні дії [3]. Законодавець чітко закріпив положення, згідно з яким надання пільг та компенсацій окремим категоріям осіб у випадках, передбачених законом – не є дискримінацією.

Ці особи є недоторканими у своїй діяльності. Під недоторканністю слід розуміти такий правовий статус особи, який є узагальненою гарантією від несанкціонованих законом обмежень як з боку держави, так і окремих фізичних осіб [5, с. 9]. У вузькому розумінні принцип недоторканості слід розуміти як захист для окремої категорії осіб від протиправних посягань.

У 2020 році в Україні були внесені зміни до ст. 80 Конституції України, а саме Закон України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)», проголошує, що з народних депутатів була знята депутатська недоторканність, залишилась лиш норма про те,

що вони не несуть відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, виключенням є відповідальності за образу чи наклеп [6].

Тобто згідно з ч. 3 ст. 6 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» ми не можемо вважати такі дії дискримінацією, але існує одне але. Якщо порівнювати подібні кримінальні провадження щодо окремої категорії осіб та звичайних громадян, можна говорити про наявність ознак дискримінації, адже поведінка з боку правоохоронних органів буде очевидно різнитись.

Згідно з п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» ситуація, за якої з особою та/або групою осіб через їх певні ознаки поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними, вважається прямою дискримінацією [3].

Якщо, як приклад, взяти ситуацію де в одному провадженні зустрінуться громадяни та, наприклад, народний депутат України – різниця у поведінці відносно народного депутата буде яскраво різнитись. Тут можна говорити про ознаки дискримінації, адже безперечно переваги становища народного обранця стануть вищими над іншими учасниками, оскільки він не буде позбавлений під час судового розгляду права доступу до правосуддя.

Отже, чи правильно, що в Україні усі громадяни рівні у своїх правах та обов'язках, але існує окрема категорія осіб, щодо якої надані певні привілеї? З однієї сторони, держава має функціонувати так, щоб принцип верховенства права був забезпечений і державі не доводилось встановлювати цю окрему категорію громадян щодо яких здійснюється особливе кримінальне провадження. Саме поняття законність як невід'ємна складова принципу верховенства права має передбачити абсолютну відсутність будь-якого тиску на третіх осіб, які можуть втрутитись у діяльність окремої категорії осіб. Але поки, як вихід з ситуації, ми маємо виокремлену категорію осіб щодо яких здійснюються особливі порядки кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 5 січ. 2017 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ). К.: ПАЛИВОДА А. В., 2017. 76 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : зі змінами та доповненнями станом на 01.05.2023 р. К.: ПАЛИВОДА А. В., 2023. – 420.

3. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>

4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / Є.М. Блажівський, Ю.М. Грошевий, Ю.М. Дьомін та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Х.: Право, 2012. Т. 2. 664 с.

5. Фетисенко К.Г., Ільченко С.Ю. Конституційний принцип недоторканності житла й іншого володіння особи та його реалізація при провадженні досудового розслідування : монографія. – Харків : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 192 с.

6. Закон України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/27-20>.

Моторний Денис Васильович,
аспірант кафедри кримінального
процесу Національної академії
внутрішніх справ, старший детектив
Національного антикорупційного бюро
України

ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ ТА ЇХ ДЕРЖАВНИХ РЕГУЛЯТОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан в Україні введено Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, на підставі пропозицій Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», починаючи з 05.30 годин 24 лютого 2022 року [1, с. 1].

В послідуєчому згаданий правовий режим неодноразово продовжувався, і триває й на сьогодні.

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII визначає зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав та свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [3].

Відповідно до статті 12 прим. 2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII в умовах правового режиму воєнного стану суди, органи та системи правосуддя діють виключно на підставі, в межах і в спосіб визначені Конституцією України та законами України [3].

В умовах тривалої повномасштабної військової агресії надзвичайно важливу роль у збереженні внутрішньої стійкості держави відіграють механізми забезпечення правопорядку, які законодавець формує й удосконалює виходячи з викликів сьогодення. Не оминули зміни і кримінальну юстицію. Зокрема, законодавець вніс зміни до Розділу IX-1 «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану» Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), що має забезпечити ефективне кримінальне переслідування осіб в умовах воєнного стану [5]. Вказане слід враховувати при здійсненні досудового розслідування.

Функціонування кредитно – фінансової системи в умовах воєнного стану має критичне значення для виконання державою

своїх функцій. Гроші – це «кров» економіки, без обігу якої господарські процеси не відбуваються, життя завмирає. Банківська система забезпечує обіг коштів та функціонування економіки, в тому числі можливість здійснювати державні закупівлі необхідних матеріальних цінностей та послуг, харчування, забезпечення логістичних потреб, можливість сплачувати заробітну платню військовослужбовцям, лікарям, співробітникам об'єктів критичної інфраструктури в умовах воєнного стану є одним з факторів, що фактично визначає можливість існування держави.

Зміни нормативних засад діяльності Національного банку України як регулятора кредитно – фінансового ринку, а також нормативних змін діяльності банківських та небанківських фінансових установ в умовах воєнного стану діючим законодавством не передбачені.

Крім власних коштів, в умовах воєнного стану держава оперує значними фінансовими ресурсами, що надходять до бюджету України як міжнародна фінансова допомога у різних виглядах.

Вчинення кримінальних корупційних правопорушень щодо вказаних коштів несе загрозу економічній безпеці країни, особливо беручи до уваги наявну проблематику з ліквідністю та її джерелами в військовий час.

Посадові особи Національного банку України, банківських та небанківських фінансових установ, при виконанні ними своїх посадових обов'язків в умовах воєнного стану можуть вчиняти корупційні кримінальні правопорушення щодо фінансових ресурсів, які надійшли у якості міжнародної фінансової допомоги, і перебувають у їх розпорядженні, або ж можуть бути членами організованої злочинної групи, дії якої направлені на заволодіння грошовими коштами.

На початковому етапі досудового розслідування подібних злочинів слід особливу увагу приділити встановленню наступних обставин та проведеному наступних слідчих (розшукових) дій:

– при встановленні ознак вчинення корупційного кримінального правопорушення, до вчинення можуть бути причетні співробітники банківських та небанківських установ та їх регуляторів, предметом якого є власне державні або запозичені кошти, беручи до увагу військовий час, основну увагу на початку проведення досудового розслідування слід приділити встановленню схеми заволодіння грошовими коштами;

– становленню місцезнаходження грошових коштів (рахунок суб'єкта господарювання, рахунок суб'єкта господарювання

відкритий в банку – нерезиденті, кореспондентський рахунок комерційної вітчизняної банківської установи, кореспондентський рахунок банківської установи – нерезидента, рахунки інших суб'єктів фінансового ринку – страхової компанії, рахунки в цінних паперах, можливе виведення коштів в готівковий вигляд);

– можливості накладення на них арешту;

Всі вказані слідчі (розшукові) дії повинні бути направлені на якнайшвидше повернення коштів до розпорядження в інтересах держави відповідного вповноваженого державного суб'єкта.

Визначальним фактором у розумінні можливих схем заволодіння грошовими коштами є освіта та практичний досвід працівників правоохоронних органів, які здійснюють досудове розслідування. Вони мають розуміти приблизну послідовність дій злочинців, їх можливості щодо використання фінансових інструментів для швидкого перерахування та конвертування коштів в межах України, та можливості щодо їх швидкого виведення за межі держави.

При вибудовуванні послідовності дій правоохоронців, направлених на блокування коштів та їх повернення в розпорядження держави слід використовувати наступне:

– можливості, що надаються роботою з негласним апаратом – при умові наявних негласних джерел, що мають доступ до інформації про здійснення перерахувань або в межах конкретної банківської установи, або декількох, або ж надання консультацій щодо реалізації схем з перерахування коштів та заволодіння ними правоохоронці можуть суттєво зменшити час досудового розслідування;

– можливості, що надають невідкладні слідчі (розшукові) дії;

– використання фінансових інструментів, щодо доступу до відомостей щодо руху коштів по банківських рахунках – якщо використовувати виключно традиційні процесуальні інструменти, то лише встановлення ланцюга перерахування коштів по декільком рахункам займе значний час, за який кошти можуть бути виведені в готівковий оборот або виведені за межі країни.

Другим етапом слід розглянути використання можливостей Державної служби фінансового моніторингу України та можливості, що надає міжнародна правова допомога (якщо кошти було виведено за межі країни).

Вчасне та правильне використання вказаних інструментів має надати правоохоронцям можливість в стислі терміни встановити місцезнаходження коштів, що є одним з основних завдань на початку досудового розслідування корупційних

кримінальних правопорушень, вчинених посадовими особами банківських та небанківських фінансових установ та їх регуляторів.

На початковому етапі досудового розслідування слід керуватись загальним принципом «стежити за грошима», з врахуванням того, що слід це робити з обов'язковим використанням методів та способів, що є ефективними. Специфіка подібних кримінальних правопорушень полягає в тому, що правопорушники використовують фінансові інструменти, що дають для них швидкий результат. Водночас, якщо не відреагувати швидко, то оперативне повернення коштів в розпорядження держави може бути не можливим, що в умовах військового часу матиме вкрай негативні наслідки.

Також слід зазначити, що при проведенні першочергових слідчих (розшукових) дій та прийнятті процесуальних рішень у досудовому розслідуванні корупційних кримінальних правопорушень, вчинених співробітниками та посадовими особами фінансових установ та Національного банку України, як національного регулятора фінансового ринку та їх кваліфікації, співробітники органу досудового розслідування мають враховувати: походження предмету посягання, потенціальний міжнародний резонанс від вчинення корупційного кримінального правопорушення, посаду особи, яка намагалась вчинити або вчинила злочин, можливі економічні наслідки та їх вплив на економічну безпеку країни, коло потенційно обізнаних та причетних осіб, можливо використані фінансові інструменти, можливі задіяні кредитно – фінансові установи.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022.

2. Конституція України від 28 черв. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

4. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

5. Сухов Ю., Резнікова А., Ткачук А. Особливості досудового розслідування в умовах воєнного стану: про що варто знати. URL: https://arzinger.ua/press-center/publications/osoblivosti_dosudovogo_rozsliduvannya_v_umovakh_stanu_pro_scho_varto_znati/

Новик Віталій Алікович,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права справ
Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Одним з найважливіших завдань нашої держави є захист навколишнього природного середовища, а саме охорони лісового фонду України, який є її національним багатством та джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Незважаючи на розгалужену систему нормативно-правових актів та систему заходів, які передбачають захист лісового фонду України сьогодні спостерігається негативні тенденції кримінальних правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища, у тому числі і лісів.

Причинами цього є недоліки матеріальної бази лісового господарства, яка потребує суттєвого оновлення. У багатьох регіонах України збільшилася частка ослаблених і всихаючих лісів, зокрема похідних ялинників Карпат. Вимагають безвідкладного вирішення питання підвищення адаптаційної здатності лісових екосистем до зміни клімату та антропогенного впливу. Тому ліси потребують посиленого догляду та здійснення заходів у них на засадах екологічно орієнтованого та наближеного до природи лісівництва.

Особливу небезпеку викликають дії осіб, обов'язками яких є безперешкодно обстежувати в установленому законодавством порядку ліси, що перебувають у власності чи користуванні громадян і юридичних осіб; перевіряти в установленому порядку в громадян і юридичних осіб наявність дозволів та інших документів на використання лісових ресурсів і користування лісами; проводити перевірки додержання лісокористувачами, власниками лісів вимог нормативно-правових актів і нормативних документів з питань ведення лісового господарства; складати протоколи та розглядати відповідно до законодавства справи про адміністративні правопорушення, правопорушення у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів та ін.

Традиційно під запобіганням злочинам розуміється особливий вид соціального управління, покликаний забезпечити безпеку правоохоронюваних цінностей, який полягає у розробці і реалізації цілеспрямованих заходів щодо виявлення і усунення причин та умов злочинності, а також здійснення запобіжного впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки [1].

Саме на Державне агентство лісових ресурсів України, як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, покладається виконання наступних завдань: 1) реалізація державної політики у сфері лісового та мисливського господарства; 2) внесення на розгляд Міністра захисту довкілля та природних ресурсів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства [2].

Головним суб'єктом запобігання вчинення кримінальних правопорушень у галузі охорони лісового фонду є Державна лісова охорона, що має статус правоохоронного органу. Метою її діяльності є здійснення правових, лісоохоронних та інших заходів, спрямованих на збереження, розширене відтворення, невиснажливе використання лісових ресурсів та об'єктів тваринного світу.

Застосування запобіжних заходів повинно бути спрямовано на широке коло суспільних відносин, оскільки сьогодні така діяльність не може обмежуватися тільки сферою впливу правоохоронних органів. У ній мають брати участь усі державні органи, громадські формування і громадяни держави.

Слід зазначити, що превенція кримінальних правопорушень є конкретною діяльністю, яка є обмеженою суворими рамками, хоча при цьому вирішується великий обсяг завдань із заздальгідь не встановленим і змінюваним змістом. Межі цього управління залежать від запобіжного впливу на відповідні об'єкти, його змісту, мети, принципів, пануючих суспільних відносин, від характеру соціально-політичного ладу. Ці ознаки і окреслюють межі і сферу функціонування запобігання [3].

Саме тому вирішальну роль у поступовому зменшенні соціальних суперечностей у всіх сферах соціального життя має відігравати розумна господарсько-організаційна та культурно-виховна діяльність державних органів, підприємств, установ, фірм, громадських організацій. Запобіжний потенціал цієї

діяльності полягає в тому, що вона протидіє негативним явищам і процесам, які сприяють відтворенню або зростанню рівня злочинів, стимулює законслухняну поведінку людини.

В основі такої діяльності повинно покласти систему розподілу напрямків діяльності, оскільки це здійснюється на основі законів і наданих функцій суб'єктам запобіжної діяльності, з одного боку, розробка та реалізація загальних напрямків запобігання, а з іншого конкретизація цих заходів запобігання з врахуванням особливостей об'єкту таких заходів.

Заходами запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються службовими особами у сфері охорони лісового фонду повинна буди діяльність спрямована на удосконалення системи інформаційного забезпечення лісової галузі відповідно до сучасних вимог щодо збалансованого лісоуправління, моніторингу та інвентаризації лісів. Важливим також є підвищення ефективності та якості лісовпорядних робіт з урахуванням вимог щодо цифрової трансформації, прозорості та публічності лісогосподарської діяльності [4].

Відповідно, збереження, відновлення та недопущення вчинення кримінальних правопорушень в цій галузі одним із невідкладних завдань державної політики.

Список використаних джерел

1. Кримінологія і профілактика злочинів: курс лекцій. у 2 кн.; Особлива частина / Александров Ю. В., Гаврилишин А. П., Джужа О. М. та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2000. 201 с.
2. Положення про Державне агентство Державних лісових ресурсів. Постанова КМ України від 8 жовтня 2014 р. № 521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF#n8>.
3. Кримінологія. Кримінологія : підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 194 (612 с.).
4. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Розпорядженням КМ України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>.

Олексин Христина Любомирівна
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Литвин В. В.**

ОСОБЛИВОСТІ ТЕНДЕНЦІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА

На сьогоднішній день для України є важливим питання оборони державного кордону від загарбників. А також тісна співпраця із західними партнерами в час дії воєнного стану який був проголошений Указом Президента від 24.02.2022 та безпосередньо затвердження плану дій про асоціацію після закінчення війни і вступу України до Європейського Союзу [1].

Серед науковців і політиків приділяється значна увага саме інтеграції України до Європейського Союзу і подальшого її розвитку і відбудови після закінчення бойових дій в країні.

Так, 21 березня 2014 року Україна з метою вступу до ЄС підписала політичну частину Асоціації. Інтеграція України до ЄС – це насамперед ключовий напрям зовнішньої політики України з всіма країнами світу і чи не головний етап розвитку і розбудови країни як світового лідера. Зокрема, приведення всіх органів державної влади в тому ж числі і реформування в деяких галузях, також і законодавчих до чітко встановлених норм і вимог ЄС. Основним завданням є насамперед успішне завершення переговорів щодо укладення Угоди про Асоціацію і вихід України на світовий ринок з метою вільної зовнішньої торгівлі. Щодо зовнішньої торгівлі, це є досить таки важливим етапом для Української економіки. Така Угода була підписана Україною 27 червня 2014 року. Вона визначала новий формат відносин між Україною та ЄС, що насамперед включає стратегічні орієнтири, правові та соціально-економічні реформи які проводилися раніше і будуть проводитися і на далі.

Враховуючи факт активної інтеграції нашої країни до Європейського Союзу (далі – ЄС) і тісну співпрацю, зокрема і в оборонній сфері варто зазначити деякі проблемні аспекти євроінтеграції.

Є певна низка чинників, які слід враховувати під час дослідження актуальності даної тематики. Ними є насамперед такі чинники, які зумовлюють собою певне скептичне ставлення до швидкої євроінтеграції України зі сторони ЄС являються, зокрема факти: 1) низького рівня економічного і соціального розвитку нашої країни; 2) незрілість громадського суспільства, недостатній рівень демократичного розвитку і рівня державного управління; 3) повільний процес певного роду адаптації до євро-стандартів і суспільних відносин.

З урахуванням вище викладеного також варто і урахувати проблеми, які перешкоджають прийняття нашої країни в членство ЄС. Необхідно звернути увагу на основні чинники.

По-перше, бойові дії на території України та невідповідність чинного законодавства до Європейських стандартів, зокрема, найголовнішим в проблематиці права є Конституційний вимір, якого необхідно неухильно дотримуватися в усіх сферах діяльності держави.

По-друге, низький рівень життя населення в Україні, що насамперед також і спричинено зовнішньою агресією зі сторони росії.

По-третє, різкий спад економіки у зв'язку із значними витратами на оборону нашої країни. По-четверте, Частка українського експорту дорівнює 5 відсоткам від того, що припадає на середнього мешканця ЄС, а частка закордонних інвестицій у перерахунку на одного українця становить від 1 до 2 відсотків порівняно з показником Євросоюзу [2, с. 56]. Все вище зазначене чітко ілюструє основні проблемні аспекти через які процес інтеграції сповільнився в деякій мірі. Також, можна побачити різницю між економічним розвитком нашої країни і країн ЄС. Перевага владних і в деякій мірі фінансових потреб адміністративно-економічних груп створює неабияку загрозу нормальному розвитку українського суспільства. Такий аспект негативно впливає на формування і здійснення державної політики.

Як стверджує більшість науковців в галузі права, економіки та політології, що подальший розвиток відносин України з Європейським Союзом потребує: досягнення відповідних вимог які передбачені планом дій для України, макроекономічної

стабілізації; нормалізації ситуації в Україні, відторгнення збройного нападу який був здійснений на території нашої держави а також відновлення кордонів 1991 року; підвищення рівня економіки нашої держави; вдосконалення права в усіх аспектах; розвиток ефективної діяльності органів виконавчої, судової і законодавчої влади в усіх сферах професійної діяльності.

Зокрема, необхідно розглянути зі сторони юридичного, вдосконалення правотворчої системи і впровадження більш демократичних перспектив в правовій сфері. Як передбачає план дій Ради Європи для України на період 2023 по 2026 рік [3].

Так, в Плані дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та реконструкція» на 2023–2026 роки зазначаються основні напрями державної політики в правотворчій і правозастосовній сфері. Основними вимогами Ради Європи для України є удосконалення і підтримання Конституційного ладу. Зокрема, в правотворчій і правозастосовній сферах, з метою захист основоположних прав людини і громадянина в усіх сферах їх діяльності. Таким чином, Рада Європи встановивши основні вимоги до України дає певного роду поштовх до створення більш демократичного і правового суспільства.

Основними пропонованими діями для України є: 1) права людини, які покладені в основу виконання плану дій, до них віднесено такі основні положення; 2) верховенство права, що дасть гарантію не порушності основоположних прав людини, зокрема і інших норм законодавства, як кримінального, адміністративного так й інших його галузей; 3) демократія, зміцнення демократичного методу державного управління, посилення демократичного участі суспільства в тих чи інших державних питаннях [3].

Особливу актуальність, на сьогодні мають права людини, які під час військового стану досить таки важко вберегти від протиправних посягань. В пункті першому Плану дій Ради Європи для України на період 2023–2026 років віднесено такі основні напрями вдосконалення правової системи. Перше, це насамперед сприйняття кращому захисту та реалізації прав людини. Мета якої полягає в підтримці та консультації української влади щодо імплементації ЄКПЛ у военний та/або післявоєнний контекст та інші питання, пов'язані з Конвенцією. Основними пропозиціями подальших дій в даній сфері діяльності є: 1) надавати юридичні консультації, а також підвищення професійної та оперативної спроможності компетентних органів

(зокрема, прокуратури та органів досудового розслідування) у процесі розслідування та судового переслідування грубих порушень прав людини в контексті війни, зосередитися на вимогах і гарантіях ЄКПЛ; у цьому відношенні особливу увагу слід приділяти координаційним зусиллям, які очолює Офіс Генерального прокурора, спрямованих на забезпечення узгодженості міжнародної експертизи та наданих консультацій; 2) сприяння повному виконанню рішень Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) проти України з особливим акцентом на справах, що перебувають під процедурою посиленого нагляду, зокрема шляхом зміцнення спроможності Офісу Уповноваженого Міністерства юстиції щодо керівництва та співпраці – координувати виконання рішень ЄСПЛ, а також роль Верховної Ради у зміцненні існуючих механізмів парламентського нагляду за виконанням рішень; 3) підвищити ефективність системи ЄСПЛ щодо України шляхом підтримки впровадження національної законодавчої бази щодо захисту прав людини, зосереджуючись на найбільш вразливих групах, у тому числі постраждалих від війни, зміцненні спроможності професійних юристів, академічних та університетські юридичні установи, щодо ЄСПЛ та прецедентного права ЄСПЛ, у тому числі шляхом використання методології та впровадження/інтеграції всіх відповідних курсів Європейської програми освіти з прав людини для юристів (HELP) відповідно до CM/Rec(2009)5 щодо системи ЄСПЛ щодо університетської освіти та професійної підготовки, а також посилення судового захисту прав людей, які постраждали від конфлікту, у цивільному та адміністративному судочинстві та підтримки розвитку відповідних механізмів для забезпечення їхніх майнових прав [3].

На нашу думку все вище викладене має своє особливе місце у створенні правової і демократичної держави. Для більшого розуміння розвитку даної галузі необхідно створити цілий механізм, який буде чітко працювати для покладених на Україну завдань [4, с. 45] Також варто розглянути права внутрішньо переміщених осіб і репатріантів. Як відомо, що від початку збройного нападу зі сторони росії, громадяни зі східних регіонів почали переміщатися в більш безпечніші місця нашої країни, у зв'язку із чим вони потребували гідного правового захисту своїх прав та законних інтересів зі сторони держави. Основною метою вдосконалення прав таких осіб є насамперед

посилення захисту прав людини для внутрішньо переміщених осіб, які повертаються, покращення умов їхнього життя та певною мірою зменшення настання несприятливих наслідків переміщення з урахуванням гендерних аспектів відповідно до стандартів ЄС та Ради Європи. Пропонованими діями для досягнення такої мети було покладено: надавати юридичну допомогу та політичні консультації центральним, регіональним та місцевим органам влади, а також Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та громадським організаціям щодо захисту прав людини та доступу до основних послуг (житло, соціальний захист, безоплатна правова допомога, доступ до правосуддя) внутрішньо переміщених осіб (ВПО), людям, чие житло зруйновано чи пошкоджено внаслідок військової агресії проти України, та репатріантам шляхом створення ефективних цифрових рішень, а також практик реінтеграції та ресоціалізації. Особлива увага приділятиметься захисту від дискримінації та залученню вразливих груп, включаючи ромів, до процесів консультацій [3].

Варто дійти висновку, що підтримка України зі сторони Ради Європи на сьогоднішній день є неабияким фактором, який має позитивний характер для нашої країни, зокрема в оборонній сфері. Така підтримка надаватиметься разом із значним втручанням Банку розвитку Ради Європи. Ці дії будуть ретельно координуватися Радою Європи з іншими учасниками, які дедалі стають на сторону України з метою підтримки під час бойових дій, активного підведення суспільства, створення демократичного державного управління. Зокрема, координація з Європейським Союзом та міжнародними організаціями до того ж включаючи й агентство ООН та Організацію з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) забезпечують повною мірою взаємодоповнюваність і узгодженість тих чи інших дій, які вважають необхідними. Щодо плану дій, варто розуміти, що він буде змінюватися в залежності від обставин в країні і поза її межами. Адже для Європейського Союзу є досить таки важливим факт виконання покладених пропозицій Україною для успішної її інтеграції і подальшого розвитку вже не як кандидата в членство країн ЄС але сильної держави, яка в свою чергу повинна бути лідером серед інших країн, що входять до її складу.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. План дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки, який передбачає підтримку нашої держави у сферах молоді та спорту. Урядовий портал. URL: <http://surl.li/ebmrg>

3. Гемі Дорота, Вонгровська Марія, Журавські вель Граєвські Пшемислав. Доповідь євроатлантичної асоціації «Україна ближче до Заходу» з передмовою Голови ЄАА Броніслава Коморовського. URL: <http://www.sea-ngo.org/seango/publikacje/raport%5Bukr%5D.doc>

4. Вовканич І.С. Досвід країн Центральної та Південно-східної Європи на шляху інтеграції в Євросоюз і НАТО. Актуальні аспекти реалізації євроінтеграційних прагнень України : збірник наук. праць. Ужгород, 2008. С. 44–56.

Пилипченко Вікторія Олегівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший викладач кафедри тактичної
підготовки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Волянюк О. Д.**

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Психічний стан поліцейського – це своєрідна відповідь організму різних рівнів на зовнішні та внутрішні впливи, які виникають під час виконання службових завдань в умовах воєнного стану. Найважливішим чинником відмінної підготовки поліцейського є психологічний аналіз професійної діяльності, її структури та функцій у співвідношенні з мотиваційною сферою особистості. Все це підтверджує умови дійсності.

Одним із головних напрямків професійної підготовки має стати психологічна підготовка поліцейського під час воєнного

стану. Для того, щоб бути психологічно готовими до діяльності, поліцейському потрібно постійно вдосконалювати свою майстерність [1, с. 237].

Становлення особистості працівника поліції прямо пов'язане з його психологічною готовністю до виконання службових завдань, дотримання службової дисципліни, а також формуванню морально-етичних якостей особистості, тому проблема психологічних особливостей діяльності працівників поліції залишається актуальною.

Також слід зауважити, що психологічні труднощі, які виникають при вирішенні завдань підрозділами поліції, істотно знижують ефективність їх діяльності, вимагають проведення особливого виду професійно-психологічної підготовки, націленої на досягнення високого рівня психологічної готовності працівників і функціональних груп до життєдіяльності в екстремальних ситуаціях в умовах воєнного стану [2, с. 212].

Необхідність психологічного супроводження зумовлена передусім низкою чинників, пов'язаних зі специфікою діяльності органів внутрішніх справ, а саме:

По-перше, як відомо, робота працівників поліції належить до видів діяльності, що здійснюються у системі координат «людина – людина», тобто пов'язана з багатоваріантністю вирішуваних професійних завдань та їх інтелектуальною й емоційною насиченістю. Ускладнення криміногенної обстановки зазвичай потребує застосування більш ефективних методів, прийомів і засобів діяльності, зокрема використання спеціальних психологічних знань в умовах воєнного стану;

По-друге, слід враховувати, що працівники поліції виконують свої службові обов'язки у напружених, стресогенних, екстремальних умовах [3, с. 105].

Тому, їхній діяльності притаманні всі особливості інших «критичних» видів діяльності:

- дефіцит часу для прийняття рішення та його реалізації; вплив на особистість особливо сильних подразників;
- домінування негативних емоцій за нестачі позитивних;
- підвищена відповідальність та необхідність невідкладного застосування заходів.

Ці особливості існують об'єктивно, але набувають для конкретної людини особистісної значущості, тому можуть призвести до негативних наслідків [4, с. 82].

Поліцейський має бути витривалим, повинен мати хорошу реакцію, зір і слух, а також він має бути сильним та сміливим. Відповідальність, здатність логічно мислити і дотримуватися спокою в складних ситуаціях, теж значно підвищують шанси стати успішним співробітником і зробити собі кар'єру. Обов'язкові і деякі психологічні якості, наприклад, принциповість, чуйність, бажання надавати допомогу людям, захищати їх ціною власного здоров'я.

Поліцейський насамперед є обличчям держави. На правоохоронців всі люди мають охоче дивитися та не боятися звернутися за допомогою. Поліцейському категорично заборонено порушувати однострій.

Отже, слід зазначити, що в екстремальних умовах ми можемо побачити та підкреслити основні якості поліцейського, адже в звичайному житті, їх важко помітити. Саме гарний результат роботи в надзвичайних ситуаціях надає поліцейському стимул у його роботі під час виконання завдань та обов'язків в умовах надзвичайного стану. Професійно-психологічна підготовка працівників правоохоронних органів є першою сходинкою на шляху до професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Клименко І.В. Психологічні засади професійної підготовки поліцейських: монографія. Харків: Фоліо. 2018. 424 с.

2. Ярещенко О.А., Горпинич Г.Ф. Особливості психологічної підготовки працівників особистої охорони до дій в умовах виникнення екстремальних ситуацій з охоронюваною особою. *Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: матеріали наук.-практ. конф.* (Харків, 14 берез. 2014 р.). Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 215 с.

3. Остапович В.П., Кирієнко Л. А., Котляр Ю. В., Барко В. В. Особливості надання психологічної допомоги учасникам АТО : посібник / за ред. В. О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України, 2017. 163 с.

4. Івашковський В.О. Умови успішності дій юних хортингістів – майбутніх поліцейських в екстремальних ситуаціях. *Теорія і методика хортингу*. 2015. № 4. 241 с.

П'явка Олександр Юрійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук
Петрова Г. М.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ЛАКАНА

Жак Лакан (Jacques Lacan) був французьким психоаналітиком, який сформулював свою власну теорію психоаналізу, відому як лаканізм чи лаканівський психоаналіз. Він народився 13 квітня 1901 року та помер 9 вересня 1981 року в Парижі.

Лакан був членом Паризької психоаналітичної асоціації та займався дослідженням фрейдизму та проблеми людського існування в контексті мови та культури. Він стверджував, що у психоаналізі важливіше не індивідуальний досвід, а символічні процеси, пов'язані з мовою та культурою.

У своїх роботах Лакан розвивав ідеї, пов'язані з поняттям "Я" та його ставлення до інших аспектів особистості, таких як несвідоме, символічний порядок та десир (бажання). Він також розробив концепцію трьох реєстрів – реєстру реального, символічного та імажинарного, які взаємодіють один з одним та формують особистість. Лаканівська психоаналіз є однією з найскладніших і дискусійних теорій психоаналізу, яка вплинула на французьку філософію та літературу, а також на сучасні теорії соціальних наук.

У своїй ранній праці, опублікованій у 1936 році, Жак Лакан використав термін «реальний» як іменник. У той час термін «істинний» був популярний у паризьких філософських колах і обговорювався в працях Еміля Майерсона (якого Лакан згадує у своєму есе). Маерсон визначає реальність як «онтологічний абсолют, саме реальне буття». Говорячи про Реальне, Лакан таким чином увічнює усталену практику однієї з філософських течій початку 20 століття. Однак, хоча початкове використання терміну Лаканом можна віднести до цього усталеного значення, пізніше цей термін зазнав різних

переформулювань і нових інтерпретацій в інтелектуальній діяльності Лакана [1].

Спочатку Реальне в теорії Лакана просто протиставляється царині образу, що поміщає його певною мірою в сферу буття як противагу видимості. Той факт, що Лакан тут знову розрізняє реальне та «реальне», свідчить про те, що його розуміння реального наділене певною суперечливістю.

Предмет, який є реальним і також має матеріальне значення, вказуючи на матеріальну основу, що лежить в основі уяви та символу. Ця конотація матерії також пов'язує реальне з біологічною сферою та тілом безпосередньої фізіологічної природи (на відміну від образної та символічної функції тіла). Наприклад, справжній батько – це біологічний батько, а справжній пеніс – це фізичний пеніс, на відміну від символічних і уявних функцій органу.

У своїй роботі Лакан використовує концепцію реального, щоб висвітлити низку клінічних явищ:

1. Тривога і травма

Реальність є об'єктом тривоги. Він не може бути опосередкований, тому це «елементарний об'єкт, який більше не є об'єктом, а щось, чия зустріч замовчує весь дискурс і перемагає всі категорії, архетипічний об'єкт тривоги». Об'єкт постає перед нами у вигляді травми. Тут поза символічними автоматами

2. Галюцинації

Коли щось не вписується в символічний порядок, наприклад психоз, воно повертається в реальність у вигляді галюцинацій, снів, так званих привидів.

3. Зовнішнє або внутрішнє.

Використання Лаканом терміну реальне є складним і проблематичним. Схоже, що Лакан навмисне зробив це поняття найзагадковішим і неоднозначним із трьох орденів, сказав про нього найменше і залишив його остаточне значення абсолютно невизначеним. Тому не зовсім зрозуміло, зовнішня чи внутрішня реальність і її можна досягнути за допомогою розуму. З одного боку, реальність просто стосується об'єктивної зовнішньої реальності, матеріальної основи, яка існує незалежно від спостерігача. З іншого боку, це наївне тлумачення реальності підривається тим фактом, що реальність також включає такі явища, як галюцинації та травматичні сні.

4. Реальне та раціональне пізнання.

З одного боку, реальність непізнана, оскільки вона поза уявою та символами. Це трохи схоже на Кантову «рід у собі»,

невідоме х. З іншого боку, Лакан процитував вислів Гегеля про те, що те, що є реальним, є раціональним, а те, що є раціональним, є реальним, пояснюючи, що це можна зрозуміти через обчислення та логіку.

Як і багато інших філософів, Лакан зазнав найсуворішої критики з боку позитивістів (дослідників точних наук), а саме Алана Сокала та Жана Брікмона в їхній книзі «Інтелектуальні хитрощі». Разом з іншими постструктуралістськими критиками вони засуджують «свободу» Лакана оперувати термінами, запозиченими з різних галузей математики, таких як топологія, звинувачуючи його в «поверховій ерудиції» та неправильному використанні наукових концепцій, яких він насправді не розуміє.

Список використаних джерел

1. Керівництво для розуміння Жака Лакана. URL: <https://ua.sainte-anastasie.org/articles/psicologa/gua-para-entender-a-jacques-lacan.html>

Роговенко Марія Михайлівна,
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері правоохоронної діяльності вимагає набуття здобувачами вищої освіти здатності ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми, пов'язані з майбутньою професією правоохоронця. З огляду на вищезазначене, вимогами стандарту вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти є формування та розвиток трьох груп компетентностей випускника – інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) [2]. Серед визначених стандартом компетентностей особливого значення для виконання професійних завдань майбутніми правоохоронцями, що стосуються забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності [1], набувають загальні компетентності, зокрема здатність до

аналізу та синтезу, здатність приймати обґрунтовані рішення, здатність генерувати нові ідеї.

Оскільки роки навчання в закладі вищої освіти – це роки професійної підготовки майбутніх фахівців, спроможних вирішувати професійні завдання та брати відповідальність за прийняті рішення, завданнями викладача є створення умов для оволодіння здобувачами вищої освіти логічними вміннями аналізувати та синтезувати, евристичними вміннями – генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення.

Досвід практичної роботи свідчить, що здатність до аналізу та синтезу здобувачів вищої освіти формується та розвивається у процесі конкретної діяльності. Зокрема, це може бути складання структурних блок-схем за темою навчальної дисципліни, аналіз і оцінка запропонованого наукового тексту в різних формах (реферат, рецензія, стаття), аналіз змісту понять з визначенням їх специфіки, особливостей та взаємозв'язку, складання таблиць, написання тез. Результативність навчальної діяльності залежить від того, наскільки цілеспрямовано спланований цей процес, від ретельного добору та ефективного використання завдань, методів, прийомів, застосування інноваційних педагогічних технологій, оптимальної організації освітнього процесу.

Розвиток аналітичного та синтетичного мислення є підготовчим етапом до творчого процесу. Здійснюючи операцію аналізу та синтезу, здобувач вищої освіти встановлює причини та наслідки події чи явища, отримує певні положення, які в подальшому буде обґрунтовувати, що в свою чергу сприятиме розвитку здатності приймати рішення та генерувати нові ідеї. Наприклад, під час практичного заняття з дисципліни «Комунікативна компетентність у правоохоронній діяльності» здобувачі виконують завдання, що стосується аналізу тексту, на основі якого їм необхідно запропонувати правила безконфліктного спілкування, або ж проаналізувати ситуацію спілкування працівника поліції в агресивному середовищі та прийняти рішення щодо вирішення конфлікту.

Окремо слід наголосити і на важливості застосування в освітньому процесі інноваційних технологій, зокрема технології проблемного навчання, ситуативного моделювання, кейс-технології для формування та розвитку здатності здобувачів вищої освіти – майбутніх правоохоронців, до аналізу та синтезу, прийняття рішень та генерування ідей (креативності). Інноваційні технології заохочують продуктивну навчальну діяльність

здобувачів, розвивають їх творче мислення, актуалізують цінність пошуку нових рішень, запровадження нових ідей [3].

Слід зазначити, що саме під час застосування технології проблемного навчання відбувається тісне поєднання аналітичної та евристичної діяльності. В основі проблемного навчання лежить вирішення проблемної ситуації. Проблемні ситуації можуть створюватись на всіх етапах процесу навчання: під час пояснення, закріплення, контролю.

У процесі виконання робіт проблемного характеру майбутні правоохоронці матимуть можливість по-новому аналізувати, синтезувати, переносити вже відомі прийоми в нову ситуацію з метою прийняття обґрунтованих рішень.

Застосування технології ситуативного моделювання – навчання у грі сприятиме наближенню до реалій практичної професійної діяльності. При цьому здобувачі самостійно обирають обов'язки у грі, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання та беруть відповідальність за прийняте рішення.

Кейс-технології сприятимуть набуттю досвіду майбутнього правоохоронця щодо самостійного аналізу конкретної ситуації під час виконання службових обов'язків, виявлення проблеми, її формулювання та окреслення шляхів розв'язання.

Таким чином, застосування в освітньому процесі технології проблемного навчання, ситуативного моделювання, кейс-технології забезпечать успішне формування та розвиток у здобувачів вищої освіти у сфері правоохоронної діяльності загальних компетентностей щодо аналізу, синтезу, прийняття обґрунтованих рішень, генерування нових ідей, що є необхідними для ефективного виконання професійних завдань.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/580-19>.

2. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 22.10.2020 р. № 1294.

3. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К.: НТУ, 2017. 172 с.

Ротт Ангеліна Олександрівна,
здобувачка ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук
Петрова Г. М.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЮЛІЇ КРИСТЕВОЇ

На сьогоднішній день ми вивчаємо філософські погляди різних філософів і мислителів. Якщо ж звернемо увагу на перших мислителів, то більшість із них виявиться чоловіками. Звісно це можна виправдати тим, що вони жили в такий час, за певних умов. Тому, напевне, не буде дивним, що Юлія Кристева підіймає тему фемінізму в одній з головних своїх робіт.

Народилася в Слівені, Болгарія. З 1960-х рр. живе у Франції. Дружина французького письменника і критика Філіпа Соллерса, одного з лідерів групи «Тель Кель». За рік проживання у Франції Юлія Кристева починає друкуватися в престижних лінгвістичних журналах і знайомиться з колом дослідників, які утворюють групу «Тель Кель» – ідеться про Р. Барта, Ц. Тодорова, Ж. Рікарду, Ж. Женетта, Ф. Соллерса та інших менш знамих учених.

Так, виходять перші солідні праці Кристевої: «Семіотика: Дослідження з семаналізу» («Semiotike: Recherches pour une semanalyse», 1969), «Текст роману» («Le texte du roman», 1970) та «Революція в поетичній мові» («La Revolution du langage poetique: L'avant-garde a la fin du XIX siecle: Lautréamont et Mallarme», 1974), в яких вона розробляє принципово важливі для сучасної літературно-критичної думки поняття: інтертекстуальність, семаналіз, семіотичне/символічне, кора, фенотекст/гінотекст. «Чужинка» («L'etrangere») – так називалася перша критична праця, написана вчителем Кристевої Роландом Бартом 1970 року з приводу її першої виданої книжки «Семіотика» [2].

Юлія Крістева змінює порядок речей: вона завжди руйнує останнє упередження, саме те, яке нам ввижалося зручним, саме те, яким ми могли б пишатися... Роланд Барт. Відтоді сприйняття Крістевої як «чужинки» – у певному сенсі аутсайдерки, теорії якої чинять явний опір визначенню та вписуванню у будь-який загальний теоретичний контекст чи напрям – стало традиційним, ба навіть хрестоматійним поглядом, що мандрує з одних передмов у інші вже понад 20 років. На формування цього образу вплинуло й те, що у 1974 році Крістева у складі групи «Тель-Кель» відвідала Китай. Нерадісні враження цієї подорожі було покладено в основу праці «Про китаянок» («Des Chinoises», 1974) – першого дослідження Крістевої, присвяченого феміністичним питанням [1].

Крістева вважає що, завдяки своїй «циклічній» природі та досвіду продовження роду жінка відкрила ще два типи часу: циклічний та монументальний (вічний). Обидва є основними видами часу, ознаки яких присутні в культурі кожної без винятку цивілізації. Монументальний час, як такий, що все охоплює і триває у вічності, є протиставленням лінійному. Крістева намагається пояснити феномен, який не давав їй спокою ще у праці «Stabat Mater» (1977): «Чи могло б так бути, що любов плакальниць над мерцями, така ж загадкова як і давня, пов'язана з тією самою пристрастю жінки, яку ніщо не задовольняє, а саме, з пристрастю відчувати той суто чоловічий біль мужчини, який помирає в кожний момент екстазу через настирливу ідею про його власну смерть?»

Крістева виокремлює дві генерації феміністок. Перші – суфражистки та екзистенційні феміністки – намагалися утвердити присутність жінки в лінійному часі. Цей рух глибоко закорінений у соціально-політичне життя кожної окремої нації [4].

Юлія Крістева вводить до наукового вжитку термін інтертекстуальність. *Інтертекстуальність* – взаємозв'язок творів літератури за допомогою різних стилістичних і художніх засобів. Проявами даного явища можуть бути цитати, реальні люди та постаті, історичні події, музикальні твори, образотворче мистецтво, інші літературні або кіно-твори. Дослідниця стверджує, що використання письменниками в своїх роботах інтертекстуальності не тільки додає нові рівні розуміння глибшого смислу самого тексту, а й допомагає читачеві пов'язати такі інтертекстуальні елементи з певним твором. Іншими словами, ці елементи у тексті являють собою справжні повідомлення [3].

Кристева заснувала інтердисциплінарний підхід досліджень, названий «семаналізом», що перебуває на стику філософії структуралізму, психоаналізу, лінгвістики і семіотики. Творчість дослідниці посідає чільне місце в розбудові феміністської психоаналітичної думки та феміністської теорії загалом.

Список використаних джерел

1. Юлія Кристева. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3a179f6b-7ab9-475f-b74f-b46396e03d31/content>
2. Добош А. А. Роль мистецтва у романі Донни Тартт «The Goldfinch». URL: <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/976/1/%d0%94%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%88%20%d0%b0%d0%b2%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%84%d0%b5%d1%80%d0%b0%d1%82.pdf>
3. Дробот І. Феміністичні Горизонти Юлії Кристевої. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3a179f6b-7ab9-475f-b74f-b46396e03d31/content>
4. Julia Kristeva Quotes. URL: https://www.azquotes.com/author/17749-Julia_Kristeva

Савка Наталія Іванівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

СИМОНА ДЕ БОВУАР. ЖІНКА І ВІЙНА

За останні десятиліття світ зіткнувся зі значними глобальними змінами, як соціально-економічні дисбаланси, геополітичні конфлікти і багато інших, які змінюють наше бачення світу та майбутнього. Такі зміни завжди викликають багато питань та стурбованість серед людей. У такі періоди звернення до думок та ідеологій минулого може допомогти нам зрозуміти та оцінити сучасні події та проблеми. Однією з таких ідеологій є екзистенціалізм, який розвинувся у ХХ столітті. Екзистенціалізм став однією з найбільш впливових філософських шкіл у другій половині ХХ століття, а його ідеї вплинули на багатьох відомих філософів та письменників.

Сімона де Бовуар – видатна французька філософиня та письменниця, яка відома своїми внесками у розвиток екзистенціалізму, нарівні з Жаном-Полем Сартром та Альбером Камю. Письменниця досліджувала питання про існування людини в сучасному світі, її відносини зі світом та іншими людьми, про те, які складнощі виникають у житті людини та як з ними боротися. Авторка також активно займалася проблемами гендерної нерівності та боротьбою за права жінок, розглядаючи питання про роль жінок у суспільстві, їх ставлення до своєї ролі та можливості самовизначення. Її цитата «Жінкою не народжуються: нею стають» [5, с. 216] відома у всьому світі та цитується в багатьох феміністичних роботах.

Життя Сімони де Бовуар охопило більшу частину двадцятого століття, що включали величезні події та зміни від впливу двох світових воєн до насильницьких процесів деколонізації в Азії та Африці після Другої світової війни, руху за громадянські права в США, повстань в Угорщині та Чехословаччині, студентський радикалізм і зародження другої хвилі фемінізму в Європі та США. Другу світову війну Сімона де Бовуар згадувала як «ключовий момент у своєму житті, час, коли її способи взаємодії зі світом зазнали постійних змін, перетворень» [3, с. 39]. Саме під час війни Бовуар усвідомила її «історичність», тобто силу історії у формуванні життя окремих людей. В інтерв'ю зі своїм біографом Д'єрдре Бейром у 1985 році, вона згадувала: «Чесно кажучи, я не пишаюся тим, ким я була тоді – 30 років і повністю егоцентрична. Я шкодую, що війна навчила мене жити у світі, а не поза ним» [3, с. 39].

Сімона де Бовуар спостерігала за спробами нацистів та радянських лідерів побудувати свої утопічні бачення про роль жінок у суспільстві. Вона прийшла до висновку, що ці ідеалізовані уявлення не відповідають реальності існування жінок, яка значною мірою визначається біологічними, соціальними та політичними факторами. Де Бовуар бачила, що в обох суспільствах – відкрито в нацистській системі та приховано в радянській – роль жінок зводиться до створення простого гарматного м'яса для воєнних реалій світу: «призначили жінку державі, а не індивідууму, розглядаючи її тільки як матір і зовсім не залишаючи місця еротизму» [5, с. 167]. При цьому мислителька зазначає, що неможливо просто прирівняти вагітність до якогось виду роботи чи служби, якою, скажімо, є військова служба [5, с. 365]. Такий суспільний устрій спонукав

письменницю розробляти власну теорію про роль жінок у суспільстві та боротися за їхнє право на рівність і гідність.

За своє життя вона написала більше 20 книг, серед яких є і твір, що приніс їй найбільшу славу – «Друга стаття», де вона зосередилась на проблемах гендерної нерівності та становища жінок у суспільстві. Ця книга вважається класикою феміністської літератури і є важливим джерелом інформації для розуміння проблем, пов'язаних з рівністю статей. Цікавим є те, як філософія в роботі описує роль жінки в умовах воєнних конфліктів: «Жінка виключена з військових походів, і це, певно, найгірше прокляття, що тяжіло над нею: адже людина вивищилася над твариною не тим, що дає життя, а тим, що ризикує життям: ось чому людство віддало перевагу не тій статі, котра народжує, а тій, котра вбиває» [5, с. 71]. Питання участі жінки у війні в Україні постає ще з 2014 року, після початку конфлікту на сході держави, і особливо зараз під час повномасштабного вторгнення росії в Україну, коли тільки недавно українкам дозволили воювати на фронті на рівні з чоловіками.

Після Другої світової війни Бовуар також пише романи «Чужа кров», де змальовує обстановку у Франції середини 1930-х і під час війни; «Усі люди смертні», в якому зображує безсмертного героя, стурбованого питанням про доцільність боротьби та втручання у світові проблеми та інші твори. Екзистенційний роман Бовуар «Мандарини» змальовує життя лівої паризької інтелектуальної еліти, яка в уявленнях письменниці асоціюється з мандаринами Давнього Китаю. У романі вона продовжує досліджувати стосунки між чоловіками та жінками; у 1954 роман отримав Гонкурівську премію.

У підсумку можна сказати, що Сімона де Бовуар була видатною представницею екзистенціалізму, яка відмовлявся від загальних концепцій та уявлень про світ та людину, а зосереджувала увагу на індивідуальному досвіді та внутрішній свободі людини. Ставлення де Бовуар до війни було дуже критичним. Вона бачила війну як абсурдну трагедію, яка порушує життя людини та її можливість насолоджуватися свободою та життєвими радіощами. Її аналіз ролі жінок у війні відображає її погляди на суспільство, яке упорядковує життя людини за різними категоріями, не враховуючи індивідуальних рис та можливостей. Зараз, в епоху глобальних змін та конфліктів, думки де Бовуар про індивідуальну свободу, відповідальність та роль жінок у суспільстві залишаються надзвичайно актуальними.

Її теорії та принципи використовуються й досі в сучасних феміністських та соціальних рухах, що працюють над встановленням рівності та інклюзивності у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Павловська О.В., Шкіль Л.Л. Екзистенціалістський фемінізм Сімони де Бовуар. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2022. № 1 (35).

2. Глухова С.В. Бовуар, Сімона де. *Велика українська енциклопедія*. URL: [https://vue.gov.ua/Бовуар, Сімона де](https://vue.gov.ua/Бовуар,Сімонаде).

3. Elizabeth A. Houlding L'Esprit Créateur Johns Hopkins University Press Volume 33, Number 1, Spring 1993 pp. 39–51. URL: 10.1353/esp.1993.0038

4. Yolanda Astarita Patterson Simone de Beauvoir Studies. Vol 1, No. 1, «Simone de Beauvoir and Women» (Fall 1983), pp. 137–150 (14 pages). Published By: Brill <https://www.jstor.org/stable/45173372>

5. Бовуар С. де Друга стаття: У 2 т.; пер. с франц. Н. Воробйової, П. Воробйова. Т. 1. К.: Основи, 1994. 390 с.

6. Бовуар С. де Друга стаття: У 2 т.; пер. с франц. Н. Воробйової, П. Воробйова. Т. 2. К.: Основи, 1994. 392 с.

Сема Вікторія Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук **Сюравчик В. Г.**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ПРОПАГУВАННЯ ІДЕЙ РАДИКАЛЬНИХ МОЛОДІЖНИХ РУХІВ

У сучасному світі інформаційна безпека є однією з найважливіших складових національної безпеки. Зокрема, розповсюдження та пропагування ідей радикальних молодіжних

рухів може стати серйозною загрозою для стабільності суспільства та держави в цілому. Тому забезпечення інформаційної публічної безпеки щодо недопущення розповсюдження та пропагування ідей радикальних молодіжних рухів є актуальною темою для дослідження. У даному контексті важливо розглянути не лише технічні аспекти захисту інформації, але й соціальні та психологічні фактори, які сприяють поширенню радикальних ідей серед молоді. Таким чином, вирішення цього завдання потребує комплексного підходу та співпраці різних суспільних груп і органів влади.

Нині молодіжні рухи проявляють себе як форму вияву соціальної активності. В Україні молоді мають свободу самовираження та вибору стилю, проте можливо існує штучне запускання молодіжних рухів з метою дестабілізації ситуації в країні. Молодіжний рух є ефективним механізмом взаємодії нових поколінь із суспільством, але його розвиток залежить від політичної системи та адаптації державної політики до потреб молоді. Національні молодіжні рухи в Україні ставлять своєю метою донести ідеї та цінності, які формують майбутнє країни [1].

Донині державна політика не надавала достатньої уваги проблемам молодого покоління, але для гармонійного розвитку особистості молода людина повинна брати участь в молодіжних рухах та об'єднаннях. На сьогодні в Україні існує багато молодіжних структур, але реального дієвого та суспільно важливого молодіжного об'єднання не помітно [1].

Україна має свободу самовираження та вибору стилю серед молоді, але можливо існує штучне запускання молодіжних рухів з метою дестабілізації ситуації в країні. Молодіжний рух є ефективним засобом взаємодії нових поколінь із суспільством, але його розвиток залежить від політичної системи та адаптації державної політики до потреб молоді [2].

Національні молодіжні рухи в Україні ставлять своєю метою донести ідеї та цінності, які формують майбутнє країни. Державна політика не надавала достатньої уваги проблемам молодого покоління, але для гармонійного розвитку особистості молода людина повинна брати участь в молодіжних рухах та об'єднаннях. Україна має багато молодіжних структур, але не помітно реального дієвого та суспільно важливого молодіжного об'єднання [2].

На росії з'явився неформальний рух «Редан», який протистойть «офнікам», «гопникам і хуліганам», але останніми днями він став причиною масових бійок у торгових центрах

москви та Санкт-Петербурга. Підлітки, так звані «офніки», почали принижувати однолітків, які не відповідають загальноприйнятим нормам зовнішнього вигляду [2].

Чому «Редан»? Ця назва походить з аніме Hunter x Hunter. Там діяла злочинна організація «Геней Редан», яку через емблему називали «Павуки». Кожен учасник цієї організації мав татування павука зі своїм номером [3].

У субкультурі «Редан» усі учасники мають символ павука із цифрою 4. В аніме під цим числом в організації завжди були зрадники чи шпигуни. Це пов'язано з тим, що в японській культурі число 4 несе неприємності, як у нас 13. Можливо, так учасники «Редан» хотіли передати свої деструктивні наміри [3].

Затримання прихильників «Редан». 27 лютого 2023 року в Києві на Печерську планувалась масова бійка прихильників російської субкультури, проте завдяки вчасному реагуванню правоохоронців конфлікт було попереджено. Учасників події було затримано і доставлено до відділу поліції для подальшого встановлення осіб та з'ясування обставин [4].

У Львові 27 лютого 2023 року завдяки вчасному реагуванню поліції було припинено провокації прихильників радикального молодіжного руху «Редан». Депутат Ігор Зінкевич повідомив, що молодь створила спільноти в соціальних мережах та планувала провокувати конфлікти у місті. Було повідомлено про можливу масову бійку підлітків біля «Форуму», проте декілька екіпажів поліції встигли прибути на місце та запобігли провокації. Рух ПВК «Редан» почав активно поширюватися в Україні, але вже став причиною багатьох конфліктів між представниками різних субкультур [4].

На підставі нашого дослідження появи в Україні радикальних молодіжних рухів, зокрема «Редан», можна дійти наступних висновків. Логіка наших міркувань доводить до того, якщо державні органи не будуть негайно реагувати на появу будь-яких радикальних молодіжних рухів, це може призвести до непоправних наслідків, як безпосередньо у вихованні і нормальному розвитку молоді в Україні, так і державній безпеці. Прикладом недбалого відношення державної системи являється «стихийне» створення екстремістських та радикальних молодіжних організацій. Як приклад «неофашиський» рух, соціальна база якого складається з молоді витісненої життєвими обставинами на узбіччя життя. В Україні такої молоді чимало, тому питання, яким чином відбуватиметься розвиток молоді в Україні залишається відкритим.

Список використаних джерел

1. Молодіжний рух як форма вияву соціальної активності. URL: <https://www.volynpost.com/blogs/1387-molodizhnyj-ruh-ia-k-forma-vyjavu-socialnoi-aktyvnosti>.
2. «Редан»: чому російська субкультура поширюється в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pavuky-redan-subkultura-biyky/32292295.html>.
3. ПБК «Редан»: хто вони та чим загрожують українським підліткам? URL: <https://osvitoria.media/opinions/pvk-redan-hto-vony-ta-chym-zagrozhuuyut-ukrayinskym-pidlitkam/>.
4. Специфічно вдягаються та влаштовують масові бійки: Україною шириться субкультура ПБК «Редан» із РФ. URL: <https://tsn.ua/exclusive/specifichno-vdyagayutsya-ta-vlashtovuyut-masovi-biyki-ukrayinoyu-shiritsya-subkultura-pvk-redan-iz-rf-2274406.html>.

Семенов Лілія Валеріївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Литвин В. В.**

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ НА БЛОКПОСТУ

Повномасштабне вторгнення країни-агресора 24 лютого 2022 року кардинально змінило сталий ритм роботи правоохоронної системи. Поліцейські з першого дня навали загарбників стали на захист й оборону населення від кривавих дій окупанта. Жорстока агресія сусідньої держави вимагала чітких, злагоджених та виважених дій.

Відповідно, Указом Президента № 64 від 24.02.2022 [1] на всій території України був ведений воєнний стан, який передбачав певні обмеження:

- проведення демонстрацій, зборів, акцій;

- перебування чи пересування на певних територіях;
- перебування населення на певних територіях у визначені години доби тощо.

Забезпечення цих обмежень зараз відбувається завдяки злагодженій роботі правоохоронців та інших сил системи безпеки та оборони. Так, по всій території країни були встановлені та облаштовані контрольно-пропускні пункти (блокпости), які дозволяють ефективніше здійснювати перевірку осіб, транспортних засобів, багажу тощо.

Блокпости бувають таких видів:

- стаціонарними;
- рухомими;
- тимчасовими;
- прихованими;
- спровокованими.

На блокпосту має перебувати:

- зміна огляду;
- чергова (вогнева) зміна;
- зміна, що відпочиває.

Службу на блокпосту несуть як правоохоронці, так і військові. На даний час, в основному, поліцейські взаємодіють з бійцями Національної гвардії України (далі – НГУ). Відповідно до Постанови КМУ № 1455 від 29.11.2021 р. [2] спільний рухомий наряд в складі поліції, бійців Збройних сил України (далі – ЗСУ) та НГУ уповноважений:

- затримувати та доставляти до відділів Національної поліції України (далі – НПУ) правопорушників та злочинців;
- перевіряти документи, перепустки та інші посвідчуючі документи осіб;
- тимчасово обмежувати рух на певних територіях;
- контролювати в'їзд чи виїзд вантажних транспортних засобів тощо.

Під час несення служби на блокпосту особовий чергова зміна має:

- перебувати в бойовій готовності та черговості змін;
- перевіряти перепустки;
- перевіряти та тримати в робочому стані засоби зв'язку;
- дотримуватись заходів особистої безпеки [2].

При перевірці транспортного засобу черговий має:

- вказати місце стоянки;
- оголосити наступні дії водія та пасажирів;
- тримати зброю в постійній готовності на ремені;
- слідкувати за наміри осіб, які вимушені затриматись.

При виявленні заборонених засобів, речовин та предметів чергові блокує можуть їх вилучити та передати старшому зміни до приїзду НПУ чи СБУ.

При перевірці документів варто звертати увагу на оригінальність та відповідні дозвільні печатки. Дозволяється ставити уточнюючі питання, які вкажуть на наявність неточностей.

Транспортний засіб оглядають завдяки застосуванню дзеркала перевірки дна. Спочатку оглядається кабіна, далі горловина бака, запасні колеса, багажники та моторна частина.

Огляд осіб проводиться як чоловічою статтю, так і жіночою (при необхідності здійснити перевірку особи жіночої статті).

Поліцейські можуть провести поверхневий огляд запропонувавши присутнім викласти всі наявні речі. Доповідаючи старшому зміни дозволяється вилучати заборонені предмети та речовини з наступною передачею їх представникам НПУ.

Як висновок, варто сказати, що злагоджена взаємодія поліцейських та бійців НГУ і ЗСУ дозволяє ефективно здійснювати свої функціональні обов'язки: виявляти підозрілих осіб, які працюють на країну-агресора; здійснювати розшук осіб, які ухиляються від призову та й інші не менш важливі функції.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента № 64 від 24.02.2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

2. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан. Постанова КМУ № 1455 від 29.11.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#Text>.

Сидорук Ольга Сергіївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри історії держави
та права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат історичних
наук **Дорощук Н. О.**

ДЕРЖАВНИЙ ЛАД ДРУГОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (1918–1920 рр.)

Період влади Директорії був найбільш тривалим і можливо найскладнішим в історії української національної державності 1917–1920 рр. Процес розбудови національної державності другої Української Народної Республіки відбувався у надзвичайно складних міжнародних та внутрішньополітичних умовах. Директорія сформувалася як колегіальний орган надзвичайної влади в умовах підготовки до антигетьманського повстання. Уночі проти 14 листопада 1918 р. в Києві відбулося таємне засідання Українського національного союзу, де розглядалося питання про збройний виступ проти режиму П. Скоропадського. Присутні відхилили ідею негайного відновлення Української Центральної Ради. На цьому засіданні було обрано тимчасовий верховний орган Української Народної Республіки – Директорію у складі В. Винниченка (голова), С. Петлюри, Ф. Швеця, А. Макаренка та П. Андрієвського. Директорія створювалася з конкретною метою – для ліквідації гетьманського режиму.

Приходу Директорії до влади сприяли народна підтримка, швидке формування численної армії, авторитетні та впливові лідери, вдало обраний момент для повстання. Проте недалекоглядна, суперечлива внутрішня політика; відсутність моделі державотворення, яка б відповідала тогочасним реаліям; протистояння політичних лідерів; катастрофічно слабка армія; міжнародна ізоляція; втрата контролю за розвитком подій були тими слабкими сторонами Директорії, які не дали змоги їй надовго втриматися при владі та утвердити незалежну УНР.

Рада народних міністрів УНР – єдиний вищий виконавчий орган влади в УНР сформований 26 грудня 1918 р. Статус Ради Народних Міністрів чітко не визначався. За період існування Директорії УНР змінилося шість складів уряду, кожен з яких

формувався на основі коаліційних принципів, призначався Директорією і, відповідно, був їй підзвітний, а тому особливої ролі у формуванні державної політики не мав, а діяльність урядів проходила в умовах політичної нестабільності, жорсткої боротьби за владу, безуспішних пошуків надійної зовнішньої та внутрішньої підтримки, нескінченних переїздів, періодичних реорганізацій та кардинальних змін офіційної політичної лінії.

Державна Народна Рада була утворена як законодавчий орган влади УНР доби Директорії. Проте, вищезазначений орган державної влади, в порівнянні з урядами не мав вагомого впливу в сфері державного управління. Незважаючи на це, роль та значення Державної Народної Ради в управлінні є колосальним [1].

Керівництво місцевими органами влади було покладено на Міністерство внутрішніх справ, проте, насправді реальна влада на місцях належала призначеним Директорією волосним, повітовим й губернським комісарам та отаманам. Губернський комісар наділявся правом видавати обов'язкові постанови щодо охорони громадського порядку, спокою і республіканського ладу і здійснював загальне керівництво органами самоврядування в містах – міськими думами та управами і в земствах – земськими зібраннями та земськими управами [2, с. 45].

Після повалення гетьманату Директорія видала Закон (2 січня 1919 р.) про відновлення діяльності Генерального суду. Було змінено тільки його назву – на Найвищий суд. 24 січня відновлено дію Закону «Про затвердження апеляційний судів», що був прийнятий Центральною Радою 1 грудня 1917 р. Продовжували функціонувати, як низова ланка, мирові суди. У зв'язку зі складним внутрішньополітичним становищем в Україні 26 січня 1919 р. був прийнятий Закон «Про надзвичайні військові суди» 4 серпня 1920 р. він був доповнений). Такі суди створювалися у прифронтових місцевостях або в місцевостях, де оголошено військовий стан або стан облоги [2, с. 67].

Таким чином, попри визнання Директорії вищою владою у державі і впродовж її існування залишалися нерегламентованими межі її компетенції та взаємини з Радою Народних Міністрів. Відсутність міжнародної підтримки Директорії у війні з Радянською Росією, відкладання на пізніше розв'язання соціальних проблем в середині держави, відсутність порозуміння у керівництві Директорії призвели до того, що ще одна спроба утворити незалежну Українську державу закінчилася невдачею.

Список використаних джерел

1. Директорія УНР (грудень 1918–листопад 1921). URL: <http://unr.uinp.gov.ua/most-important-events/direktoriya-unr>

2. Історія держави і права України : навч. посіб. В. М. Іванов. Київ: Атіка, 2003. 416 с.

Synoverskyi Andriy Ivanovych,
graduate student of the department
of criminalistics and forensic medicine
National Academy of Internal Affairs

Scientific consultant:

Associate professor of the foreign
linguistics department of the National
Academy of Internal Affairs

Loputko O. A.

FEATURES OF PLANNING OF THE INVESTIGATION OF CRIMES COMMITTED BY ORGANIZED CRIMINAL GROUPS UNDER MARTIAL LAW

Organized crime is a crucial issue because it poses a major threat to the rule of law and has very serious consequences for victims, the economy and social development. In the modern conditions of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, the system of pre-trial investigation bodies faces new challenges related to the need for quick, comprehensive and high-quality documentation, collection of evidentiary information on the facts of the commission of criminal offenses by organized criminal groups.

In recent years, these dangers have been amplified by advances in technology and globalization. Capitalizing on these advances, organized crime groups communicate faster, hide their money in more locations, travel more cheaply, and may conceal their activities through encryption [1, p. 23].

In the course of proceedings, criminal investigative bodies and the courts shall act in such a manner that no one is unjustifiably suspected, accused or convicted and no one is arbitrarily or unnecessarily subjected to coercive procedural measures [2, p. 1].

However, the introduction of martial law on the territory of our country entailed legal consequences that affect all spheres of social life, including influencing the process of investigation of criminal offenses, a significant part of which has to be investigated for the first time. Investigators of the pretrial investigation bodies

faced a difficult situation related to the investigation of crimes committed by organized criminal groups under martial law.

In case of offenses committed by criminal groups, the criminal investigation authority must answer the following questions: whether the act constitutes a crime, what kind of offense was committed, what results produced etc.; if the act committed is an offence, what are the crime circumstances; if it was committed by a criminal group, who are the members of this group and what is the role of each member of the group; what is the reason and purpose of criminal group members.

In criminology, the organization of an investigation is defined as the agreed and regulated actions of the subjects of the pre-trial investigation and the bodies and persons interacting with them for the effective investigation and prevention of criminal offenses [3, p. 396].

An integral component of the investigation of any type of criminal offense, including criminal offenses committed by organized criminal groups under martial law, is planning, which is considered a structural element of the organization of the investigation.

Planning the criminal investigation in all cases shall be carried out with respect for the principle of individuality. This principle is to develop a well thought plan on criminal investigation reflecting procedural and special investigation that need to be performed in order to identify active members of the criminal group, detect means used in committing the crime, identify the crime target, identify and hear crime victims, detect stolen items and the methods of concealing the crime, discover methods of legalization of income acquired illegally and other relevant issues [4, p. 298].

While investigating crimes, especially those committed by criminal groups under martial law, the criminal investigation authority given collects and compares evidence at a certain stage of investigation, until finding the truth. Therefore, after each special or criminal investigation measure crime circumstances may undergo several changes, respectively, the direction of investigations may be derived from the originally created picture.

Planning criminal investigation of crimes committed by organized criminal groups under martial law include: finding planning tasks at each stage of the investigation; developing the necessary versions at a certain stage of research based on the information available at that stage; identifying problems that need to be resolved according to the version submitted; determining the criminal and special investigative measures to be conducted in order

to achieve the desired goal; verifying versions based on the results of special and criminal investigation; assessing these results.

Versions of criminal investigation and special investigations have a significant importance in the course of investigation of crimes committed by organized criminal groups under martial law as they streamline the planning process and the activity of relevant authorities. Information that could form the criminal investigation version may be obtained at any investigation stage. At the same time, conducting active hostilities in a separate territory of our country makes it difficult or impossible for investigators to access the crime scene, creates a danger of conducting investigative (search) actions in de-occupied territories, which remain dangerous. Information obtained during investigation of crime scene may be relevant for developing criminal investigation versions specifying the procedural actions and special investigation measures to be conducted. It ensures the correct direction of the initial investigation stage.

Initial data, especially those obtained from crime scene investigation helps to provide versions, which need to be further verified. It is very important to take into account the information and material evidence discovered and collected from the spot. At least they will help the criminal investigation authority to establish whether the offense was committed by two or more persons. It is this particular finding that will help the criminal investigation authority to submit the version on an offense committed by an organized criminal group under martial law.

Therefore, it is important that person performing this procedural action to thoroughly examine the scene, objects and traces detected. If there are several footprints, cigarette butts, etc. this means that the offense was committed by a group of people, which is an incentive for to submit the version of the offense committed by an organized criminal group.

Generally speaking, the investigation consists in logical conclusions arising from versions. The version on the existence of a criminal group developed based on crime scene information, the following conclusions on the following data may be drawn up: number of criminals, criminals who directly participated in committing the crime, actions to conceal the crime, use of means and instruments to commit the crime (it will allow to further individualize the punishment for each criminal group member). Any investigation shall be carried out resulting from versions.

Another important element in investigation of crimes committed by organized criminal groups under martial law is

conducting the investigation by a group of criminal and special investigation officers. A single officer performing criminal investigation will certainly exceed the reasonable deadline. This is beneficial for criminal group members who will try to hide stolen items and destroy evidence. To this end, investigation of a crime by a group of officer will increase the quality and effectiveness of investigations.

M. Gheorghita mentions that division of activity areas within the group shall be performed in accordance with the experience and personal skills of each member. The activities related to suspected, accused persons and witnesses are highly important and are assigned to the most experienced criminal investigation officers, while searches, examination of objects and documents are assigned to less experienced officers [5, p. 77–78].

Conclusions. Analyzing the planning of the criminal investigation activity in the cases of committing crimes by organized criminal groups under martial law we formulate the following conclusions: to achieve the purpose of the criminal investigation and to ensure the active role of the criminal investigative body, his/her activity must be well organized and planned.

Planning criminal investigation of crimes committed by organized criminal groups include: finding planning tasks at each stage of the investigation; developing the necessary versions at a certain stage of research based on the information available at that stage; identifying problems that need to be resolved according to the version submitted; determining the criminal and special investigative measures to be conducted in order to achieve the desired goal; verifying versions based on the results of special and criminal investigation; assessing these results.

References

1. Joseph K. Wheatley. U.S. law enforcement techniques against organized crime groups. *Resource material series*. No. 103. P. 14–23.

2. Code of Criminal Procedure of Ukraine. Law, Code. Nr. 4651-VI of April 13, 2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv?lang=en#Text>.

3. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.

4. Ostavciuc D., Rusnac C. Features of planning of the investigation of crimes committed by organized criminal groups. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1 (93). С. 297–305.

5. Gheorghîță, M. (2015) *Tratat de metodică criminalistică*. CEP USM. Chișinău. [in Moldavian].

Стрельчук Давид Олексійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ КАРЕН ХОРНІ

Карен Хорні (Karen Horney) – німецько-американська психоаналітикиня, яка стала однією з перших жінок-психоаналітиків і внесла значний внесок в розвиток психології.

Народилася Карен Хорні 16 вересня 1885 року в місті Гамбург, Німеччина. У 1906 році вона почала навчатися в медичному факультеті Університету в Фрібурзі, ставши першою жінкою в Німеччині, що отримала дозвіл вивчати медицину, а потім переїхала до Берліна, де продовжила навчання в галузі психіатрії та психоаналізу. У 1920-х отримала місце в Інституті психоаналізу в Берліні, де протягом кількох років до того вивчала психоаналіз, а протягом кількох років потому – читала лекції з психоаналізу. Карл Абрахам, кореспондент Зигмунда Фрейда, вважав Карен Горні дуже обдарованою аналітикинею та викладачкою психоаналізу.

У 1932 році Хорні переїхала до США, де продовжила свої дослідження і здобула значний авторитет в галузі психоаналізу. У Брукліні, який у 1930-х роках був домівкою великої інтелектуальної спільноти, частково через єврейську еміграцію з Європи, зокрема Німеччини, Горні знайомиться з Еріхом Фроммом та Гаррі Стеком Салліваном. Першою посадою в американській кар'єрі було віце-директорство в Чиказькому інституті психоаналізу. Протягом бруклінського періоду Горні розвинула та вдосконалила свої складні теорії щодо неврозу та особистості, які базувалися на досвіді, отриманому під час роботи

в галузі психотерапії. Переїхала в США з Німеччини у 1932 для роботи в Чиказькому психоаналітичному інституті. В 1934 переїжджає до Нью-Йорка, де веде заняття в Новій школі соціальних досліджень, а також в Нью-Йоркському психоаналітичному інституті.

У 1937 р. Горні видала «Невротичну особистість нашого часу» («The Neurotic Personality of Our Time»), що здобула велику популярність.

В 1941 році колеги виганяють Карен Горні з Чиказького інституту психоаналізу, позбавивши посади, через її відхід в теорії та практиці роботи від ортодоксального психоаналізу, і вона засновує власну Асоціацію сприяння розвитку психоаналізу (Association for the Advancement of Psychoanalysis), зайнявши деканське крісло Американського інституту психоаналізу. Згодом Горні почала викладати у Нью-Йоркському медичному коледжі, продовжуючи психіатричну практику до самої смерті у 1952 р.

Карен Хорні відома своїм критичним підходом до традиційної теорії психоаналізу Зигмунда Фрейда. Вона відкидала поняття «пенісної заздрості» та «комплексу кастрації», висувала нові ідеї про розвиток жіночої особистості та підкреслювала важливість соціальних та культурних факторів у формуванні особистості. У своїх роботах Карен Хорні зосереджувалася на питаннях стосунків між людьми, на проблемах жінок і сімейних взаємин. Вона писала про важливість взаємодії, співпраці та емпатії між людьми, про те, що особистість формується через взаємодію з іншими людьми та соціальне оточення.

Під час Другої світової війни, Карен Хорні займалася дослідженнями поведінки солдатів в армії США. Вона була призначена керівником психоаналітичної служби військової лікарні, де лікували вояків, які повернулися з фронту з психічними травмами. Хорні вважала, що під час війни у людей з'являються нові психологічні проблеми, які раніше не досліджувалися. Вона вивчала такі явища, як «бойова усталеність», «бойовий шок» та «прив'язаність до братства війни». Хорні також зосереджувалася на розвитку методів лікування психічних порушень, які виникали під час війни.

Карен Хорні була переконана, що воєнні події не тільки викликають психічні травми, але й можуть бути фактором, що сприяє розвитку нових психічних явищ, таких як депресія, тривога та страх. Вона прагнула зрозуміти, які фактори

викликають ці явища та як їх можна попередити. Дослідження Карен Хорні під час війни дали вагомий внесок в розвиток психології та психіатрії військових конфліктів. Її роботи використовуються і досі для розуміння психічних наслідків війни та розробки методів їх лікування.

Сушинська Валерія Петрівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший викладач кафедри тактичної
підготовки навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Лішук Б. В.**

ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ОБ'ЄКТАХ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

Аналізуючи сучасні ризики завдання шкоди навколишньому середовищу та населенню у результаті виникнення надзвичайних ситуацій, пожеж та небезпечних подій на території України в умовах ворожої агресії, виникає необхідність забезпечення безпеки населення і територій. Негативні наслідки аварій на об'єктах підвищеної небезпеки визначають необхідність подальшого підвищення безпеки з проведенням заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Варто зазначити, що об'єкт підвищеної небезпеки – єдиний майновий комплекс підприємства, що включає будь-які будівлі, виробництва (цехи, відділення, виробничі дільниці), окреме обладнання та джерела небезпеки, розташовані в межах території такого об'єкта, який за результатами ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки вважається об'єктом підвищеної небезпеки відповідного класу [1]. На таких об'єктах експлуатується небезпечне обладнання, проводяться складні технологічні процеси, використовуються небезпечні, токсичні речовини, які можуть завдати шкоду життю, здоров'ю не тільки персоналу даного підприємства, але спричинити важкі наслідки для населення, що проживає на прилеглих до небезпечного

об'єкту територіях, забруднити довкілля, або взагалі спричинити екологічну катастрофу.

Зростання ризику виникнення та поширення небезпеки для населення і територій ведуть до посилення заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки. Особливу увагу під час дії воєнного стану необхідно звернути на забезпечення безпеки атомних електростанцій (АЕС). Атомні електростанції (АЕС) у законодавстві країн мають визначення як об'єкти підвищеної небезпеки, об'єкти критичної інфраструктури, критично важлива інфраструктура. Питання забезпечення їх безпеки розглядається як на національному [2], так і на міжнародному рівні [3].

Наявність системи нормативно-правового та організаційно-технічного регулювання безпеки на об'єктах підвищеної небезпеки як у мирний час, так і в період дії воєнного стану забезпечують стабільність і мінімізацію ризиків їх функціонування. Водночас у воєнний час такий стан безпеки щодо недопущення виникнення надзвичайних ситуацій досягається шляхом відсутності ризиків та загроз воєнного характеру.

В умовах збройного конфлікту питання забезпечення безпеки об'єктів підвищеної небезпеки стоїть як першочергове завдання. Особливу увагу необхідно звернути на забезпечення ядерної безпеки АЕС, оскільки вони стали інструментом воєнного тиску та можливим об'єктом нападу. Новим випробуванням сьогодення для України стала озброєна агресія з боку Російської Федерації. Останні події на Запорізькій АЕС свідчать про високу загрозу виникнення надзвичайної ситуації. Так, 9 березня 2023 року, о 03:53 ночі внаслідок рашистських ракетних обстрілів відключилась остання лінія зв'язку окупованої Запорізької АЕС з українською енергосистемою. Через рашистські обстріли Запорізька АЕС повністю знеструмлена. В разі неможливості поновлення зовнішнього живлення станції протягом цього часу може статись аварія з радіаційними наслідками для всього світу [4].

Надзвичайно важливо на об'єктах підвищеної небезпеки не допустити виникнення надзвичайної ситуації. Для цього повинні бути розроблені та впроваджені на державному рівні ефективні та надійні запобіжні заходи, направлені на недопущення такої події, а в разі якщо сталася аварія – на мінімізацію її наслідків. Саме тому діяльність об'єктів

підвищеної небезпеки регулюється з боку держави, а саме, згідно Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

В даному Законі [1] зазначається що, державний нагляд та контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, можуть здійснювати уповноважені законами органи влади, в тому числі центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи (у разі утворення).

Система управління безпекою – комплекс заходів та дій оператора, спрямованих на недопущення та мінімізацію виникнення аварії на об'єкті підвищеної небезпеки 1 та 2 класу, що реалізуються ним у внутрішній організаційній структурі, а також у визначенні вимог до персоналу, оцінюванні ризиків, здійсненні оперативного контролю та управління змінами в заходах безпеки, моніторингу їх виконання та перегляду, плануванні на випадок виникнення надзвичайних ситуацій [5]. Розроблені на об'єктах підвищеної небезпеки плани локалізації і ліквідації аварій (ПЛЛА), дають можливість уникнути розповсюдження аварії на значні території та уразити велику кількість людей завдяки швидкому реагуванню персоналу та аварійних бригад.

З метою посилення заходів безпеки на об'єктах підвищеної небезпеки також доречним буде проведення навчання персоналу тактичній медицині, а також діям у разі: обстрілу об'єкту різними видами озброєння; хімічної атаки; радіаційного ураження. Для цього потрібно розробити пам'ятки, змонтувати відеоролики та передавати цю інформацію на різних стендах та моніторах. Одним із запобіжних заходів, який варто вжити, це оснащення об'єктів підвищеної небезпеки надійними об'єктами укриття, де є запаси їжі та інших необхідних речей на тривалий час перебування персоналу.

Заходи запобігання та мінімізація ризиків для об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням сучасних загроз може бути досягнута шляхом виконання таких дій:

- 1) розроблення та реалізація планів з захисту об'єктів. Плани повинні бути розроблені на основі аналізу потенційних загроз та можливих ризиків;
- 2) проведення технічного огляду та консультацій з фахівцями з питань безпеки, що допоможе оцінити ризики та визначити необхідні заходи щодо підвищення безпеки об'єктів;
3. розроблення системи оповіщення та евакуації;
- 4) встановлення системи відеоспостереження та контролю доступу. Дана система допоможе виявляти можливі загрози на ранніх етапах та уникнути проникнення ворожих агентів на об'єкт;
- 5) працювати з персоналом та проведення тренінгів з безпеки.

Професійні тренінги та інструктажі сприятимуть підвищенню рівня свідомості персоналу щодо безпеки, а також допоможуть професійно реагувати на надзвичайні ситуації.

Список використаних джерел

1. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2245-III: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>

2. Таран О. В., Сандул О. Г. Проблеми кримінальної відповідальності за посягання на об'єкти критичної інфраструктури в ядерній енергетиці. Ядерна та радіаційна безпека. 2019. № 3 (79). С. 58–67. doi: 10.32918/nrs.2019.3(83).07.

3. Dinstein Y. Legitimate Military Objectives Under The Current Jus In Bello. Legal and Ethical Lessons of NATO`s Kosovo Campaign / Andry E. Wall (Editor). International Law Studies. 2002. Vol. 78. pp. 139–172.

4. URL: <https://www.energoatom.com.ua/o-0903231.html>.

5. Про затвердження Порядку розроблення звіту про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки: Наказ МВС України від 21.02.2023 № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0417-23#Text>.

Тиць Єлизавета Андріївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший викладач кафедри
інформаційних технологій
та кібербезпеки навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук **Чукаєва А. В.**

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Наявний рівень організованої злочинності, терористичні загрози, невпинний розвиток технологій, скоєння воєнних злочинів – створюють передумови для пошуку нових підходів розкриття правопорушень. З початком науково-технічної

революції (середина ХХ століття), кардинально змінилися методи попередження та розслідування правопорушень. Наразі, можна провести ідентифікацію людини за голосом, розпізнати за фото-, відеозображеннями, за сітківкою ока, папілярними лініями пальця (відбитками), ДНК тощо.

Але розвиток новітніх технологій носить доволі дуальний характер, якщо розглядати його в контексті розслідування протиправних дій, адже і способи їх вчинення вийшли на новий рівень. Негативним наслідком є скоєння інтенсивніших і сучасніших злочинів. Про це свідчить поява нових статей в Кримінальному Кодексі України (далі - ККУ). Законодавець приділяє особливу увагу таким правопорушенням і присвячує їм XVI розділ ККУ: «Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електровз'язку» [1].

В цивілізованих та розвинутих країнах світу, особлива увага приділяється розвитку інформаційних технологій. Штучний інтелект намагаються впроваджувати в усі сфери суспільного життя. Процес інформатизації торкнувся і кримінально-процесуальної діяльності.

Визначення «Штучний інтелект» можна розглянути у декількох варіантах дефініцій:

- Штучний інтелект (англ. Artificial Intelligence, AI) – це галузь науки та технологій, яка займається розробкою комп'ютерних систем, що здатні виконувати завдання, які зазвичай потребують інтелектуальних зусиль людини. Ці системи можуть виявляти розумові здібності, такі як навчання, розумову активність, сприймання та аналіз інформації, прийняття рішень, розпізнавання мови, розпізнавання образів тощо. AI зазвичай використовується для створення інтелектуальних систем, які можуть зробити наше життя зручнішими, наприклад, таких як голосові помічники, системи автоматичного розпізнавання мови, аналізу даних, рекомендації та інші. AI також використовується в промисловості, медицині, автоматизації транспорту, фінансах та багатьох інших галузях [2].

- Згідно положень Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, штучний інтелект – це організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи,

а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [3].

- На думку Г. Андрощука, штучний інтелект – штучно створена людиною система, здатна обробляти інформацію, яка до неї надходить, пов'язувати її зі знаннями, якими вона вже володіє, і відповідно, формувати своє уявлення про об'єкти пізнання [4].

- Штучний інтелект – визначення, за допомогою якого описують інтелектуальні можливості комп'ютерів під час прийняття ними рішень, тлумачить Ю. Сидорчук [5].

- Щербак Н. та Уткіна М. пропонують такий вид визначення: штучний інтелект – це комп'ютерна програма, в основі якої лежать алгоритми аналізу відповідних даних та алгоритми прийняття з їх урахуванням автономних рішень, у ході досягнення яких вона може навчатися на досвіді та покращувати власну ефективність за рахунок аналізу даних, з метою досягнення поставлених завдань [6].

Аналізуючи вищевикладене, можна запропонувати такий варіант визначення: *штучний інтелект* – це система методів, яка здатна обробляти за допомогою інформаційних технологій дані, виявляючи при цьому розумові здібності для вирішення складних комп'ютерних задач, створення інтелектуальних систем, формування уявлення про об'єкти пізнання, прийняття рішень тощо.

Основними завданнями є сприйняття та аналіз інформації, прийняття рішень, розпізнання мови, образів, зображень тощо; розробка комп'ютерних та інтелектуальних систем; виконання складних комплексних завдань; створення та використання баз даних, моделей прийняття рішень, алгоритмів роботи.

Використання цієї системи на сучасному етапі активно використовується в прогнозуванні, попередженні та розкритті протиправної поведінки. Найактивніше передові технології застосовуються в галузі криміналістики. Змінюються також способи, прийоми й методи роботи з такими слідами, правила їх збирання, дослідження та фіксування. Злочини у сфері сучасних інформаційних та інших технологій набувають міжнародного, транснаціонального характеру, до того ж потерпілі від таких злочинів і самі злочинці можуть перебувати в різних країнах світу (наприклад, у місцях позбавлення волі) [7].

З початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України, було скоєно чимало правопорушень громадянами країни-агресора. Під час брифінгу

в «Укрінформі» керівник департаменту протидії злочинам, вчинених в умовах збройного конфлікту Офісу Генерального прокурора Юрій Белоусов заявив, що станом на 14 березня 2023 року в Україні зареєстрували понад 71 тисячу воєнних злочинів [8]. Перед слідчими, криміналістами, оперативними працівниками постало важливе завдання – притягнути винну особу до відповідальності. Складність цієї роботи пов'язана зі специфікою обставин вчинення правопорушення, а саме його скоєння на окупованих територіях України російськими військами. Ідентифікувати особу за таких обставин досить складно, але сучасні технології в даному випадку неабияк допомагають розслідувати подібні правопорушення.

Використання штучного інтелекту в розкритті подібного роду злочинів вже стало прецедентом в ідентифікації правопорушників. Наприклад, Міністерство цифрової трансформації за допомогою штучного інтелекту встановило особу російського військового, який пограбував квартиру мешканки Ірпеня і сфотографувався там на камеру Polaroid [9]. Знайдену фотокартку завантажують до мережі, а далі програмне забезпечення використовує біометричну технологію, яка зображає людське обличчя, визначає відстань між різними точками (наприклад, між очима або за формою щік) – а потім розпізнає інші обличчя, які відповідають унікальній біометричній характеристиці оригінальної особи. [10] Так було знайдено акаунти (облікові записи) правопорушника в соціальних мережах. Даний алгоритм наразі активно застосовується правоохоронцями.

Завдяки штучному інтелекту знайдено достатню кількість вбивць, що діяли в Бучі та Ірпені. За короткий проміжок часу вдається встановити прізвища, ім'я, по-батькові, місця проживання цих людей [11].

На сьогодні, застосування новітніх технологій, алгоритмів та впровадження штучного інтелекту в правоохоронну діяльність обґрунтовано необхідністю протистояти злочинам, які вчиняються з використанням сучасних інновацій.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III.
2. ChatGPT. URL: <https://chat.openai.com/>

3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Наказ МВС України від 2 грудня 2020 № 1556-р.

4. Андрощук Г. Тенденції розвитку технологій штучного інтелекту: економіко-правовий аспект. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019.

5. Сидорчук Ю.М. Філософсько-правові проблеми використання штучного інтелекту. *Право і суспільство*. 2017. № 3-2. С. 16–19.

6. Н. М. Щербак, М. С. Уткіна. Теоретико-методологічні підходи до визначення штучного інтелекту. Сумський державний університет. 2021. URL: <http://www.lsej.org.ua/22021/53.pdf>.

7. Южно О. Генезис і проблемні питання використання новітніх технологій та штучного інтелекту в криміналістиці, експертній діяльності й досудовому розслідуванні. 2021. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/499-Article%20Text-1012-1-10-20220629%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/499-Article%20Text-1012-1-10-20220629%20(3).pdf).

8. В Україні зареєстрували понад 71 тисячу воєнних злочинів з початку вторгнення РФ – Офіс генпрокурора / Ізвощікова А., Галка Н. // Суспільне. Новини. 14 березня 2023 рік. URL: <https://suspilne.media/413421-v-ukraini-zareestruvali-ponad-71-tisacu-voennih-zlociniv-z-pocatku-vtorgnenna-rf-ofis-genprokurora/>.

9. Військовий РФ в Ірпені сфотографував себе на Polaroid. Штучний інтелект встановив його особу / Павлюк О. Суспільне. Новини. 26 травня 2022 рік. URL: <https://suspilne.media/243747-vijskovij-rf-v-irpeni-sfotografuvav-sebe-na-polaroid-stucnij-intelekt-vstanoviv-jogo-osobu/>.

10. Як технологія штучного інтелекту розпізнає обличчя? 9 квітня 2020 року. URL: <https://worldvision.com.ua/kak-tekhnologiya-iskusstvennogo-intellekta-raspoznaet-litsa/>.

11. Завдяки штучному інтелекту можна за години ідентифікувати російських загарбників / Федоров М. Укрінформ. 3 травня 2023 рік. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3453060-zavdaki-stucnomu-intelektu-mozna-za-godini-identifikuvati-rosijskih-zagarbnikiv-fedorov.html>

Ткачук Юлія Андріївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ МІШЕЛЯ ФУКО

Філософія і війна є досить складними явищами, інколи навіть і взаємопов'язаними. Так, філософія може допомогти зрозуміти причини, наслідки та моральні аспекти війни. Філософи ХХ століття, такі як Альберт Камю, Жан-Поль Сартр, вважали, що війна порушує основні принципи моралі та етики, та не вирішує жодних проблем. Зокрема, вони наголошували на тому, що війна є джерелом багатьох негативних наслідків, таких як втрата життя, руйнування майна, травми та розломлення спільнот. Філософи вказували, що війна порушує права людини та призводить до загострення соціальних проблем.

Тематику війни у площині філософських вчень розглянемо на прикладі життєвого шляху французького філософа та історика ХХ ст. Мішель Фуко.

Сам науковець іронічно визначав роль філософа: «Філософ не має ролі у суспільстві. Його мислення не може розміститися в межах актуального руху групи. Щодо цього яскравим прикладом є Сократ: для афінського суспільства його роль була підривною, його манера запитування не могла бути прийнятною встановленим ладом. Насправді місце того чи того філософа усвідомлюють тільки через певну кількість років, одне слово, тільки ретроспективну відводять йому роль» [1].

У своєму науковому доробку філософ використовував ряд важливих понять, серед яких можна виділити наступні:

1.Влада: Фуко вважав, що влада є процесом, який пронизує всі аспекти суспільства та людської поведінки. Він досліджував різні форми влади, такі як дисциплінарна влада, біополітика та влада знань, і стверджував, що вони взаємодіють та взаємоперетинаються, щоб утворити складну систему влади.

2.Знання: Фуко досліджував роль знань у формуванні стереотипів та стандартів поведінки, а також вказував на те, як

знання можуть бути використані для збільшення влади та контролю над іншими людьми.

3. Сексуальність: Фуко досліджував історію та політику сексуальності, зокрема те, як стереотипи та норми поведінки пов'язані зі сексуальністю та як вони використовуються для збільшення влади.

Філософ також досліджував проблеми історії ідеологій, механізмів дискримінації, політику пам'яті та інші. До його доробку належать роботи: «Надзвичайна влада» (1976), «Маднес і цивілізація» (1961), «Археологія знання» (1969), «Паноптикум» (1977), «Сміливість правди» (1984) та ін.

Мішель Фуко не писав багато про війну, проте досліджував різні її аспекти та взаємозв'язок з політикою та владою. Ось перелік праць філософа на цю тему: «Історія сексуальності» (1976–1984), «Інтелектуали та влада» (1979), «Безпека, територія, населення» (посмертно в 2004), «Дисципліна та панування» (1975), «Слова та речі» (1966).

В одній із своїх книг «Нагляд і кара: народження в'язниці» (1975) Фуко казав: «Війна завжди була інструментом формування державності, контролю за територією та людьми, і вона стала причиною появи нових технологій та винаходів» [2]. Інша, не менш вагома цитата із цієї праці: «Війна може бути засобом зміни соціального порядку та політичної системи, і вона може допомогти владі утримувати свою владу та контролювати громадян» [2].

На основі наведених цитат можемо зробити висновок, що Мішель Фуко досліджував війну як важливе соціальне та культурне явище в житті людини; філософ аналізував війну як складний соціальний і культурний феномен, який взаємодіє з різними аспектами людського життя, такими як влада, дисципліна, культура та ідентичність.

Важливим є вихід науковця до, власне, психологічних досліджень. Так, перебування мислителя в Екольській Нормандії було одним з його найскладніших етапів. Після перенесеної депресії і декількох спроб самогубства, Фуко довгий час перебував у руках психіатра. У цей період він захопився психологією, що змусило його закінчити навчання і в газузі психології, і в філософії. У 1951 році Фуко почав навіть викладати психологію в Університеті Люм'єрів Ліон-2 [3]. Ще однією сторінкою життя Фуко стало отримання посади психолога в госпіталі Святої Анни. Серед пацієнтів молодого психолога були тюремні ув'язнені, які страждають психологічними розладами [4].

Під час одного з важких періодів його життя провідною діяльністю стала жага до письменництва. Він написав декілька романів і оповідань, зокрема «Дитячі роки» та «Ласки». Проте більшість його текстів, зосереджувалися на психології, психіатрії та психічному здоров'ї. У той час його пізні публікації зосереджувалися на питаннях, пов'язаних з політикою, соціальними питаннями та сексуальністю [3].

Ще одним яскравим досвідом для Мішеля Фуко стала участь у експерименті Симеона Уейда у Долині смерті у 1975 році. Ідея полягала в тому щоб побачити як вплине на одного з найвеличніших умів в історії досвід, якого раніше він ніколи не мав: прийняти оптимальну дозу медичного ЛСД у дивовижній пустельній місцині, плюс різноманітні веселощі опісля. Він написав через декілька місяців після цього, що це був найвеличніший досвід у його житті, що це кардинально змінило його життя і творчість. Після такого досвіду він спалив другий і третій томи «Історії сексуальності», і почав усе наново [5].

Отже, Мішель Фуко вніс вагомий внесок у розуміння війни як складного соціального та культурного феномену завдяки своєму багатогранному життєвому досвіду. Фуко у своїх працях показав, що війна може бути інструментом утвердження влади та контролю над населенням, а також засобом зміни соціального порядку та політичної системи.

Список використаних джерел

1. Бартусяк Я. Фуко: між історією та філософією. Kontur.Media. 28 червня 2020. URL: https://kontur.media/m_foucault bartusiak

2. Фуко М. Нагляд і кара: народження в'язниці. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=TgneDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA5&dq=%D0%BC%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BB%D1%8C+%D1%84%D1%83%D0%BA%D0%BE+&ots=D-Q9aCRIV1&sig=l4WwPxZ4jZw7u7iy27rgADjbrIc&redir_esc=v#v=onepage&q&f=false

3. Sainte-Anastasio. Michel Foucault: біографія та творчість цього французького мислителя. URL: <https://ua.sainte-anastasio.org/articles/biografas/michel-foucault-biografia-y-obra-de-este-pensador-francs.html>

4. Фуко Мішель – біографія і філософія URL: <https://publish.com.ua/nashi-dni/fuko-mishel-biografiya-i-filosofiya.html>

5. Фуко в долині смерті: інтерв'ю з Симеоном Уейдом. Kontur. Media. URL: https://kontur.media/foucault_in_the_valley_of_death

Федоренко Богдан Іванович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук **Петрова Г. М.**

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ДЕРРИДА

Жак Дерріда (1930–2004) є сьогодні одним із найвідоміших і найпопулярніших філософів і літературознавців не лише у Франції, а й за її межами. Він вважається одним із найяскравіших представників сучасного постструктуралізму. У роботах філософа, кажучи його ж словами, «схрещуються» найрізноманітніші тексти – філософські, літературні, лінгвістичні, соціологічні, психоаналітичні та всілякі інші, включно з тими, які не піддаються класифікації. Тексти, що виникають при цьому, являють собою щось середнє між теорією і вигадкою, філософією і літературою, лінгвістикою і риторикою.

Ще за життя Ж. Дерріда був названий «найблискучішим» з усіх французьких філософів сучасності. Про «Дерріда, апостола деконструкції» часто говорять як про «людину, завдяки якій американці полюбили філософію». Уся творчість Дерріда як філософа оберталася навколо центрального поняття «деконструкції». Сенс цієї концепції вельми важкий для розуміння, та й сам Дерріда часто топив його в купі заперечень, які множилися у нього майже до нескінченності. «Деконструкція, – говорив він, – це не метод, не мета, ані початок кінця філософії».

У деконструкції головне не смисл і навіть не його рух, але саме зміщення зміщення, зрушення зсуву, передача передачі. Деконструкція являє собою безперервний і нескінченний процес, що унеможливило підбиття будь-якого підсумку, узагальнення смислу.

Зближуючи деконструкцію з процесом і передачею, Дерріда водночас застерігає від розуміння її як якогось акту або операції. Вона не є ні тим, ні іншим, бо все це передбачає участь суб'єкта, активного чи пасивного начала. Деконструкція ж радше нагадує спонтанну, мимовільну подію, більше схожа на

анонімну «самоінтерпретацію»: «це засмучується». Така подія не потребує ні мислення, ні свідомості, ні організації з боку суб'єкта. Вона цілком самодостатня. .

Зі сказаного видно, що стосовно деконструкції Дерріда розмірковує в душі «негативної теології», вказуючи головним чином на те, чим деконструкція не є. В одному місці він навіть підбиває підсумок своїм роздумам у подібному душі: «Чим деконструкція не є? – Та всім! Що таке деконструкція? – Та ніщо!»

У роботах є й позитивні твердження та роздуми з приводу деконструкції. Зокрема, говорить про те, що деконструкція набуває своїх значень лише тоді, коли вона «вписана» «в ланцюг можливих заміників», «коли вона заміщає і дає змогу визначити себе через інші слова, як-от письмо, слід, помітність, доповнення, гімен, медикамент, бічне поле, поріз і т. Ін.». Увага до позитивного боку деконструкції посилюється в останніх роботах філософа, де її розглядають через поняття «винахід» («інвенція»), що охоплює чимало інших значень: «відкривати, творити, уявляти, виробляти, встановлювати тощо». Дерріда підкреслює: «Деконструкція винахідлива або її немає зовсім».

Критика засадничих концептів традиційної філософії (у межах якої – незважаючи на безпосередній вплив на становлення деконструктивізму – для Дерріди залишаються і Ніцше, і Фройд, і Гуссерль, і Гайдеггер) – «дійсності», «тотожності», «істини» – виходить із посилання на те, що статус раціонального в культурі не самовідтворюється на власному матеріалі, а підтримується постійним зусиллям із витіснення з її сфери елементів, що виявляються не-думкою, не-мислимим. Ця репресивна інтенція, що лежить у підґрунті західноєвропейської культури, позначається Деррідою як логоцентризм (значущими є обидві складові слова: вказівка на центрованість і розміщення в центр логоса, слова, що звучить), підґрунтя для якого він вбачає в появі фонетичного письма як передумови будь-яких трансцендентальних означуваних.

Живе слово, це слово, що звучить, це те, що народжується безпосередньо тут і зараз, тут і зараз, перед вашими очима і вухами. Але звук живого слова «вищий» за видимою картинку, бо він є способом осягнення, з'ясування видимого, бо не картинка важлива, а важливо, те, що ви зрозуміли й відчули у зв'язку з тим, що щойно відбулося. Саме тому, все, що залишається людям, залишається в тому, що звучить, і лише набагато пізніше в письмовому слові, інакше в тексті. «Ніщо не існує поза

текстом» погодимося і ми з Дерріда. А як же мовчання? Чи не обманюємося ми, коли думаємо, що спілкуємося одне з одним через слово. Адже якщо немає між нами глибини мовчання, слова нічого не передають, – це всього лише порожній звук, повітряна хвиля. Розуміння відбувається на тому рівні, де двоє людей зустрічаються глибинно саме в мовчанні, поза межами будь-якого словесного вираження. Це справді так, але як розповісти іншим, про що ви щойно мовчали, мовчали з тим, кому не потрібні ваші слова, бо він і ви, тут і зараз, одне. Подолання розколу світу на внутрішнє і зовнішнє може трапитися тільки за межею слова, коли слово зжито в процесі магічного переживання героєм заявленої колізії [1].

У своїй ключовій праці «Письмо і відмінність» Дерріда конструює неологізм, який, якщо писати французькою, має вигляд *Differance*, але за звучанням анітрохи не відрізняється від слова *difference* (відмінність). *Differance* же є поняття більш складне. Воно вийшло шляхом поєднання значень двох латинських слів – *differer* (розрізняти) і *defaire* (розбирати), і обидва ці сенси зберігає в собі слово, відоме російському читачеві як «розрізнення» [2].

Термін «розрізнення» походить від онтологічного розрізнення Гайдеггера і семіотичного розрізнення Соссюра. Розрізнення є антитеза тотожності наявності. Відмінність в онтологічному сенсі первинна порівняно з наявністю. Споконвічність відмінності пов'язана з відсутністю тотожності між скінченим і нескінченим, смыслом і річчю, минулим і майбутнім, з кінцівкою природи людини і її проміжним місцем у глобальній структурі буття.

«Розрізнення» передбачає віддаленість, не-даність усього (у часі та просторі). Це світ людського існування, який постійно перебуває на межі зникнення, «стирання» будь-яких слідів людини. Розрізнення становить основу буття й опозиції наявності / відсутності, будучи постійним зсувом, запізненням, відтермінуванням, інтервалом. Розрізнення перебуває поза розумовими категоріями. Воно є неясний і двозначний перехід (зсув) від однієї речі до іншої, від одного полюса опозиції до іншого. Дерріда наполягав, що воно не є ні словом, ні концептом і не може бути зрозуміле в рамках системи знаків.

Отже, Дерріда демонструє живучість логоцентризму в західній думці та нерозв'язність його парадоксів, а також малоімовірність його подолання, оскільки будь-яка критика

логоцентризму спирається, зрештою, на логоцентричні поняття. Філософ вказує на важливість елементів, які здаються маргінальними, і на залежність систем від того, що вони витісняють і пригнічують.

Дерріда розробляє техніку інтерпретації, незвичну для філософії, оскільки вона використовує ресурси риторики тексту, і продуктивну для літературної критики, що досліджує мову та її парадоксальність. Хоча філософ не пропонує власної теорії мови, його деконструкція інших теорій показує, що значення є продуктом мови, а не її джерелом, і що воно ніколи не може бути цілком визначеним, оскільки є результатом контекстуальних сил, що не можуть бути обмежені.

Список використаних джерел

1. Жак Дерріда: деконструкція і не-визначеність. URL: <http://ni.biz.ua/3/310/3109163zhak-derrida-dekonstruksiya-i-ne-opredelennost.html>.

2. Альфандарі І. Жак Дерріда і філософія в Америці. URL: <https://www.ji-magazine.lviv.ua/2022/zhak-derrida-i-filosofiya-v-ameryci.htm>.

Хитрик Карина Анатоліївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук **Мозоль В. В.**

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна в Україні підняла актуальність проблеми збереження психологічного здоров'я населення на принципово новий рівень. Адже, війна – це насамперед психологічне знущення з людей. Навіть ті, хто зараз перебувають у безпеці, живуть у стані тривоги та стресу, тому не надання відповідної своєчасної кваліфікованої

допомоги може призвести до несприятливих наслідків, як для самої людини, так і для її близького оточення.

Досить ефективним психопрофілактичним засобом є психологічне консультування, яке є значно доступнішим порівняно з іншими видами психологічної допомоги, що потребують значних часових витрат, певної підготовки, обладнання тощо. У випадку звернення людини невідкладно після переживання травматичних подій, психологічне консультування часто набуває характеру кризового консультування. Цей вид допомоги психолог може застосовувати навіть у несприятливих умовах, за відсутності певного обладнання та комфорту (що в цілому є важливим фактором роботи психолога) [1].

Ніхто не знає напевно, коли завершиться війна. Тому всі ми маємо навчитися жити під час війни й бути ефективними. Стан стресу – це відірваність від реальності. Стан адаптації дає нам можливість раціонально приймати рішення та ефективно діяти відповідно до ситуації.

Щоб швидше адаптувати до стресу, необхідно:

- Створити для себе максимально безпечний простір – якщо не можна фізично, то хоча б психологічно.
- Бути в колі однодумців. Зараз як ніколи важливо мати можливість висловитися й бути почутими. Під час війни люди мають єднатися як для того, щоб відчувати себе потрібним, так і для скорішої перемоги.
- Спланувати наступну годину, день або кілька днів. Це допоможе повернути відчуття контролю над своїм життям [2].

Дієвим способом заспокоїтися і виринути з потоку страшних новин є зосередження на своїх органах чуття і зміна діяльності. Хтось під час війни почав малювати, комусь допомагає прослуховування улюбленої музики, а комусь достатньо звернути увагу на кольори, які його/її оточують або обняти себе.

Під час війни настрій населення постійно змінюється – від оптимізму та натхнення до страху та паніки. Коли стається щось жахливе, люди діють по програмі виживання. Вони діють швидко та планують своє життя лише на кілька годин. Після того, як шок проходить та повертаються базові емоції, людина може піти у страх та відчай, або ж відчути сильну ейфорію.

Втім, ейфорія не може тривати довго, адже ресурси психіки обмежені, тому настрій поступово починає погіршуватися. Якщо ви знаєте про коливання настрою та циклічність цих коливань, вам простіше буде пережити

емоційні ями, під час яких особливо гостро відчувається страх та відчай.

Але, будь-який стан не може тривати вічно. Організм не може занадто довго переживати страх чи тривогу, тому буде шукати можливість впоратися з цим. Важливо пам'ятати, що почуття провини, яке ще називають «синдромом вцілілого» притаманне багатьом людям, які зараз перебувають у безпеці. Провина здатна сильно деморалізувати суспільство, тому треба усіляко з нею боротися. Адже, коли в тилу затоплює провина, людина перестає нормально працювати, і не може допомагати оточуючим.

Провина має фізичні симптоми:

– нудота, проблеми з травленням й апетитом, безсоння, тремтіння. Може здаватися, що болить у грудях чи геть усе тіло сповнене болем;

– психологічно проявляє себе у нав'язливих думках, апатії, панічних нападах, відсутності радості від порятунку;

– при важких випадках відбувається селфхарм (свідоме нанесення собі болю та шкоди).

Як допомогти собі в цьому стані:

1. Ви маєте право на сум, дозвольте прожити це горе.

2. Робіть заспокійливі ритуали з минулого звичного життя.

3. Будьте корисними навіть за кордоном (займайтеся волонтерством, консультуйте, інформуйте та допомагайте).

4. Ставте нові цілі (нова робота, виховання дітей, отримання нових знань).

Будь-який біль чи горе рано чи пізно мине. Кожен переживає втрату в своєму темпі, та з часом зможе жити без болю [3].

Посттравматичний стресовий розлад в умовах війни (ПТСР).

Посттравматичний стресовий розлад – це порушення психічного стану, що може розвинутися після травматичної події. Близько 8 % чоловіків та 20 % жінок, які пережили травматичні події, мають ПТСР.

У кого може статись ПТСР:

Посттравматичний стресовий розлад може розвинутись у людей, які:

- втратили на війні рідних, друзів, побратимів;
- бачили вбитих;
- стріляли;

- перебували чи перебувають під обстрілами чи бомбардуваннями;

- непокоїлися через рідних чи друзів, які в небезпеці;
- почувалися залишеними, самотніми та зрадженими;
- стали свідком теракту;
- потрапили в полон чи в оточення.

Симптоми посттравматичного стресового розладу:

- постійні та неконтрольовані думки про травматичні події, сни про них;

- відчуття постійної небезпеки;
- надмірна збудженість;
- уникнення згадок про травму;

- панічні атаки: відчуття страху, поверхнєве дихання, нудота, прискорене серцебиття, біль у грудях;

- зловживання алкоголем, сигаретами чи наркотиками;
- негаразди в буденному житті;
- проблеми в стосунках, віддалення від партнера;
- суїцидальні думки.

- неспроможність висловлювати й проявляти емоції: плакати, радіти, співчувати [4].

Як лікується ПТСР

Перш за все, пам'ятайте: ПТСР – це розлад, який лікується. І після курсу лікування ви знову зможете жити буденним життям, проявляти емоції, відчувати радість і почувати себе захищеним.

Лікування передбачає психотерапію та медикаментозну допомогу.

У разі появи симптомів ПТСР:

- Необхідно звернутися до сімейного лікаря, психіатра або фахівця з психічного здоров'я.

- Подбайте про першочергові потреби: фізичну безпеку, наявність харчів, питної води тощо. Відновіть режим сну. Дайте знати про свої потреби державним структурам та гуманітарним організаціям, щоб вони могли вчасно забезпечити вас необхідним.

- Уникайте вживання алкоголю та інших шкідливих речовин. Це не допоможе забути жахіття, проте є ризик, що розвинеться залежність.

- Зв'яжіться з близькими, друзями, родичами, дайте їм знати, що ви живі, обговоріть із ними свій досвід, поділіться переживаннями та почуттями. Якщо ви боїтеся, що ваші розповіді можуть їх травмувати, запитайте в них, чи вони готові

почути все, що відбувалося. Найімовірніше, ви отримаєте ствердну відповідь.

- Контактуйте з іншими людьми, які пережили подібний досвід, наприклад, із сусідами. Діліться з ними цими порадами.

- Будьте готові до змін у психічному стані: після кількох днів полегшення може настати стан спустошення, виснаження, перевтоми. Це цілком природна реакція на надмірний стрес, у якому ви були весь цей час. Організму треба дати можливість відновитися.

- Зупиняйте почуття провини. Ви можете відчувати злість та ненависть, огиду тощо. Усі негативні емоції, спрямовані на ворога й окупанта, є природними і мають право на існування. Те, що з нами зробили, заслуговує на ненависть і злість. Утім, якщо ви маєте почуття провини, варто його зупинити. У тому, що з вами сталося, винен ворог. Саме на нього й треба спрямовувати почуття [5].

На останок слід зазначити, що ситуація, у якій ми всі сьогодні опинилися, не є типовою. Психологи одностайні в тому, що в ненормальній ситуації кожна реакція є нормальною. Через індивідуальні особливості психіки кожна людина реагує на стрес, пов'язаний із війною, по-своєму. Тому важливо розуміти себе, відстежувати свої стани та вміти їх контролювати.

Список використаних джерел

1. Баранівський В.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Психологічна допомога в соціальній роботі» (для бакалаврів). К.: МАУП, 2016. 25 с.

2. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.

3. Як надати собі психологічну допомогу під час війни? Поради психотерапевтки. URL: <https://globalcompact.org.ua/news/як-надати-собі-психологічну-допомогу/>

4. Психологічна допомога та підтримка під час війни: добірка порад та рекомендацій. URL: <https://dityvmisti.ua/blog/6727-psykhologichna-dopomoga-ta-pidtrymka-pid-chas-viiny-dobirka-porad-ta-rekomendatsii/>

5. Психологічна підтримка в умовах війни URL: <https://dovidka.info/psychologichna-pidtrymka-v-umovah-vijny/>

Хлуд Дар'я Євгеніївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних
досліджень навчально-наукового
інституту заочного та дистанційного
навчання Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
психологічних наук
Юрченко-Шеховцова Т. І.

ПСИХОГЕОМЕТРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ КУРСАНТІВ: АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ

Заклади вищої освіти з специфічними умовами навчання системи МВС забезпечують органи Національної поліції висококваліфікованими поліцейськими кадрами. Під час навчання здобувачі вищої освіти оволодівають спеціальними та юридичними знаннями, набувають досвід, відповідні професійні навички.

В процесі навчання відбувається взаємодія між учасниками освітнього процесу. Будь-який вплив на особистість відбувається через її індивідуальні особливості. Врахування індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти підвищує рівень навчання, впливає на його результат та є однією із головних передумов якісної освіти [2].

Метою нашої наукової роботи стало емпіричне дослідження індивідуально-психологічних особливостей та психологічних типів курсантів першого курсу, які розпочали навчання у ЗВО МВС України в період воєнного часу.

Діагностичний інструментарій склали психометричні методики: «Психометрія» С. Деллінгер (адаптація Алексєєва А., Громової Л.); «Конструктивний малюнок людини із геометричних фігур» Е. Махоні [3, с. 9; 16].

Відповідно до завдань дослідження за методикою «Психометрія» респонденти обирали геометричні фігури від найбільш привабливої до найменш привабливої. Згідно з представленими даними, найчастіше на перше місце курсанти

обирали коло (13 виборів), менше – прямокутник (7 виборів), квадрат (5), зигзаг (3), трикутник (2).

Геометричну фігуру коло на перше місце обрала найбільша кількість респондентів (13 осіб: 5 чоловіків і 8 жінок). Вони доброзичливі та мають розвинену емпатію (здатність співпереживати іншим). Вміють вислухати співрозмовника. Поступливі, неконфліктні, комунікативні. Їхній тип мислення правопівкульний (образний, більш емоційно забарвлений, переробка інформації не послідовна, а мозаїчна).

На друге місце респонденти найчастіше обирали трикутник (11 осіб: 7 курсантів та 4 курсанток). Вони досить впевнені у собі, ставлять на перше місце власний успіх і потребують постійної активності, не можуть «усидіти» на одному місці. Здатні легко навчатися, швидко опрацьовувати нову інформацію, однак з великими труднощами визнають свої помилки.

На третьому місці респонденти найчастіше обирали трикутник (9 осіб: 3 курсантів та 6 курсанток) та коло (8 осіб: 4 курсанта та 4 курсантки).

На передостанньому місці у виборах респондентів знаходиться квадрат. Його обрали 13 осіб (6 курсантів і 7 курсанток), що вказує на відсутність у них прагнення до організованості діяльності. Однак цю геометричну фігуру віднесли на перше місце 5 осіб чоловічої статі, що характеризує їх як терплячих й завзятих, акуратних, організованих у діяльності.

На останньому місці у виборах респондентів найчастіше зигзаг (обрали 14 осіб: 6 курсантів і 8 курсанток). Для респондентів, які обрали зигзаг на останнє місце, не характерні творчий підхід до вирішення справ.

Отже, майже половина респондентів (13 осіб) характеризується хорошими комунікативними вміннями, і майже стільки ж (14 осіб) не схильні проявляти творчий підхід при вирішенні завдань.

Відповідно до інструкції методики «Конструктивний малюнок людини із геометричних фігур» респонденти малювали фігуру людини із десяти елементів, серед яких можуть бути тільки трикутники, кола і квадрати, які за необхідності можна збільшувати або зменшувати, накладати один на одного [14, с. 36].

За отриманими результатами встановлено, що типологічні особливості курсантів найчастіше описуються типом «тривожно-

сумнівний» та «відповідальний виконавець», найрідше – типами «винахідник, конструктор, художник» та «керівник».

Тип «тривожно-сумнівний» відносяться 10 осіб: 4 курсанта та 6 курсанток. Вони характеризуються різноманітністю здібностей і обдарованостей – від тонких ручних навичок до літературного таланту. Звичайно людям даного типу замало однієї професії, вони можуть її змінити на протилежну, мають також хобі, яке по суті є другою професією. Фізично не терплять безладдя і бруд, через що можуть конфліктувати з іншими людьми. Можуть сумніватися в собі та потребувати підбадьорювання.

Тип «відповідальний виконавець» представляє 7 осіб: 5 курсантів та 2 курсантки. Вони здатні діяти швидко і адекватно в ситуаціях, що вимагають прийняття відповідального рішення. Вони орієнтовані на «вміння робити справу», прагнуть оволодіти високим професіоналізмом, високо відповідальні і вимогливі до себе та інших, цінують правоту. Проте часто можуть хворіти внаслідок перенапруження.

До «інтуїтивного» типу відноситься 5 осіб: 2 курсанти та 3 курсантки. Вони краще та легше працюють в режимі переключення від однієї діяльності до іншої. Високочутливі до нового. Схильні проявляти турботу про інших. Можуть керуватися своїми нормами моралі. Мають сформований внутрішній самоконтроль. Чутливі до посягань, що стосуються власної свободи.

Тип «вчений» представлений 4 особами: 2 курсантами та 2 курсантками. Мають схильність до ясного, послідовного мислення, результатом якого є здібність до встановлення різних закономірностей і зв'язків. Люди цього типу часто прагнуть до наукової діяльності. Намагаються планувати свою поведінку.

Серед курсантів обох статей не виявлено індивідуально-типологічних особливостей, що описуються психологічними типами «емотивний» та «емоційно нечуливий». Отже, їм не притаманні черствість, надмірна вимогливість, владність, заради досягнення своїх цілей не схильні до хитрощів та лицемірства. Ймовірно вони володіють емпатією по відношенню до інших, але на співпереживання та співчуття не витрачають багато власної енергії.

За результатами нашого дослідження підготовлено практичні рекомендації щодо врахування учасниками освітнього процесу індивідуально-типологічних особливостей курсантів під час їх навчання. Ці рекомендації викладені у науковій роботі.

Список використаних джерел

1. Захаренко Л. М. Використання психогеоетричних методик у діагностиці особистісних якостей курсантів. *Актуальні проблеми юридичної психології* : мат-ли III Міжнар. наук.-практ. конфер. (м. Київ, 25 квіт. 2014 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. С. 187–189. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/10898/1/%D0%90%D0%BA%D1%82.%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1.%20%D1%8E%D1%80.%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB._p187-189.pdf
2. Індивідуально-типологічні особливості суб'єктів навчальної діяльності та врахування їх в управлінні навчанням. *Бібліотека підручників та статей*. 2022. URL: <https://posibniki.com.ua/post-individualno-tipologichni-osoblivosti-subektiv-navchalnoio-diyalnosti-ta-vrahuvannya-ioh-v-upravlinni-navchannuyam>
3. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2015. 116 с.

Швед Альона Сергіївна,

курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий консультант:

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Литвин В. В.**

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ПСИХІКУ ЛЮДИНИ

З 24 лютого 2022 року в нашій державі запроваджено воєнний стан, що пов'язано з повномасштабним вторгненням, яке розпочала сусідня країна проти мирного населення України. Над головами українців летять ракети і щодня лунають вибухи. Війна в Україні стала великою трагедією і викликом для всіх нас. Ця подія зачепила душу кожного і стала травмуючим фактором для українського народу. На наш погляд,

психологічно найбільше страждають діти, і ми це точно бачимо, навіть відчуваємо. Діти, які стають свідками вибухів, чують постріли і навіть те, як знущаються над їхніми батьками, отримують травми на все життя. У них проблеми зі сном, вони бояться звуків або картинок, які нагадують їм про ті події, у них тривожна поведінка, і в більшості випадків дитина продовжує згадувати ситуацію в іграх або історіях.

Війна вплинула на психоемоційний стан населення – збільшилася кількість тривожно-депресивних станів, психосоматичних симптомів (шлунково-кишкові розлади, головні болі, скачки артеріального тиску, алергічні реакції, порушення сну тощо), неконтрольована агресія, насильство, схильність до жорстокого поводження, вживання алкоголю та наркотичних засобів, схильності до суїцидальних думок, що супроводжуються переживаннями втрати: близьких, дому, ідентичності. За цей час можна було спостерігати різні реакції людей на війну. В однієї частини населення була реакція «тікай» – вони іммігрували за кордон, в іншій частині – «бий» – багато українців звернулись у військкомат, щоб захищати свою країну. У когось була реакція “завмри”, вони ховались в домівках в надії, що все скоро завершиться. Сьогодні людський розум має здатність адаптуватися до різних викликів, тому зараз люди дещо інакше реагують на повітряні тривоги та інші загрози, аніж в перші дні.

Що відбувається з нами, як змінюється наш настрій під час війни? Як це може вплинути на кожного з нас? Як зменшити негативні наслідки? Багато хто задається цим питанням [3].

Коли відбувається щось жахливе і неочікуване, люди спочатку відчувають шок, діють автоматично, по програмі виживання. Розум намагається перебирати варіанти майбутнього, щоб якимось підготуватися до нього – і не може цього зробити. Планування обмежене до декількох годин [3].

Потім до нас повертаються основні емоції, які можуть виникнути після шоку, наприклад, безвихідь, страх, заперечення тощо. Ми ж українці, вирішили колективно відчути ту ейфорію від того, що ми пережили в перші години й дні війни та кинулися на поле бою. Це дуже добре, і це свідчить про силу наших розумових р

Ейфорія не може триматися весь час - це не економічно для ресурсу психіки. Тому, варто добре запам'ятати, те, що

коливання настрою – це нормально. Адже, найстрашніше – не знати, що з тобою коїться і думати, що почуття, скажімо, страху буде тепер з тобою назавжди. Повірте, дуже довго боятися чи тривожитись не вигідно нашому організму, і він знайде, як впоратися й з цими відчуттями [1].

ЦИКЛ ЗМІН НАСТРОЮ

Рис. 1. Цикл змін настрою (<https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3421115-psihologia-voennogo-casu-so-roboti-z-vijnou-vsередini-nas.html>)

Безсумнівно, під час ейфорії у всіх виникає відчуття єдності, ніби ми на деякий час стали одним організмом, одним тілом, кожен з нас став близьким родичем зовсім не рідній людині – так буває при синхронізації почуттів. Тоді наші сили мобілізуються. Але ми повинні знати, що інша емоція також може бути синхронізованою і теж негативною [2; 6].

Коли йдеться про захист Батьківщини, про порятунок свого народу, людина бере участь у захисті території за велінням серця, для того щоб оберігати свою сім'ю або просто виконуючи свою роботу. Ті, хто ніколи в житті не брав до рук зброї, хто «мухи не скривдив», були готові до бою. На захист країни встає кожен, хто може взяти до рук зброю [4; 5].

У часи боротьби, коли люди потребують підтримки та співчуття, виявляється, що єдиним виходом зі складних ситуацій може стати взаємопідтримка та солідарність між ними [7].

Отже, як підтримувати своє психічне здоров'я під час війни?

Під час повномасштабного вторгнення, ми всі пережили травму, не індивідуальну, а колективну травму всього народу.

Іншими словами, можна сказати, ми всі відчуваємося однаково, ми всі зазнаємо болю, і всі ми розділяємо наші емоції під час спілкування.

Зараз багатьом до вподоби вислів однієї мудрої жінки, Джордж Еліот, яка говорила, що найсильніший принцип зростання лежить в людському виборі. Ми погоджуємось, адже протягом життя кожна людина постійно робить вибір, де вкрай важливо не розгубитися. Життя саме по собі є досить мінливим процесом, у якому кожен вибір, з яким стикається людина, задає темп і визначає подальший розвиток життя. Люди починають робити вибір з дитинства, коли навіть не можуть уявити наслідки свого вибору.

Так, ми всі зараз проходимо через величезний біль і страждання. Хтось обирає роль жертви, а хтось, встаючи на коліна, йде вперед незважаючи на біль. Але, ми маємо всіма своїми силами намагатись не обрати собі роль жертви, навіть не зрівнювати себе з нею. Це вже є досить ваговим рішенням.

Навіть перебуваючи у підвалі в окупованому місті, у людини є принаймні одна річ, на яку вона може вплинути, – це те, про що думати. Зворушливі відео, на яких люди співають гімн України в бомбосховищі в Харкові під час вибухів, поширилися в мережі як незламний патріотичний жест. Херсонець, який їхав з українським прапором на БТР російської федерації, показує нам те, що ми сильні духом і не соромимось свого коріння, попри те, що це може загрожувати нашому життю. Коли навіть у надзвичайно важкі часи ми знаходимо в собі сили піднятися над ситуацією, ми вже маємо можливість побачити ситуацію ширше. Тоді ми зможемо побачити результат, який раніше був непоміченим. Або принаймні зберігати присутність сили духу. А людяність дає нам підтримувати одне одного: волонтерство, гумор, корисна спільна діяльність. Ми повинні говорити про те, що будемо робити після війни, ми повинні будувати плани на майбутнє, мріяти, адже це абсолютно нормально, навіть корисно.

Бажання миру в кожного з нас присутнє від народження. Але мир неможливий, поки люди не наведуть лад у своїх душах, не визначать духовні цінності та не стануть більш терплячими до оточуючих. І тільки коли люди навчаться жити у гармонії з собою, тоді вони зможуть побудувати безпечний і добрий світ для всіх.

Список використаних джерел

1. Як вберегти психічне здоров'я під час війни? URL: <http://nashamama.com/psycholog/52367yak-zberegti-psihichne-zdorovya-pid-chas-viini.html>
2. Психологія війни. Як знайти сил і не втратити здоровий глузд. URL: https://lb.ua/blog/natalia_aliushyna/512605psihologiya_viyni_yak_znayti_sili_i.html
3. Психологія воєнного часу: що робити з війною всередині нас. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3421115-psihologiya-voennogo-casu-so-robiti-z-vijnou-vseredini-nas.html>
4. Як життя в умовах війни впливає на психоемоційну стабільність людини. URL: <https://suspilne.media/238315-bijsa-tikaj-abo-zavmri-ak-zitta-v-umovah-vijni-vplivae-na-psihocemocijnu-stabilnist-ludini>
5. Есе «Я і війна». URL: <https://volga.lutsk.ua/view/50779/>
6. Інтерв'ю з психологинею про емоції під час війни. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2022/07/26/249711/>
7. Як війна впливає на ментальне здоров'я українців. URL: <https://espreso.tv/psikhoterapevtka>

Шинкаренко Аліна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
старший викладач кафедри вогневої
підготовки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук **Федченко О. С.**

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Легалізація зброї є складною та спірною темою в Україні та в світі. Одні сторони стверджують, що легалізація зброї може знизити кількість злочинів, пов'язаних зі зброєю, тоді як інші переконані в тому, що це може підвищити рівень насильства. У даній науковій роботі ми дослідимо різні аспекти легалізації зброї в Україні та надаємо відповіді на запитання, чи може легалізація зброї покращити безпеку громадян, які наслідки це може мати для суспільства, і чи є легалізація зброї взагалі

ефективним рішенням. Особливу увагу ми приділимо легалізації зброї в Україні в умовах воєнного стану, так як є запит населення на володіння зброєю для захисту себе, своїх рідних, своєї держави.

Для вивчення проблеми легалізації зброї в Україні необхідно звернутися до аналізу довоєнної статистики злочинів, пов'язаних зі зброєю, в Україні. За даними МВС України, у 2021 році зареєстровано 11 436 злочинів, пов'язаних зі зброєю. Це на 9,8 % менше, ніж у 2020 році. Водночас, в 2021 році в Україні було зареєстровано 4775 випадків самовільного набуття зброї, що на 3,3% менше, ніж у 2020 році. Нажаль, подібною статистикою, починаючи із 24 лютого 2022 року ми не володіємо. Порівнявши ці дані зі статистикою злочинів, пов'язаних зі зброєю, в інших країнах, ми прийшли до висновку, що ступінь злочинності, пов'язаної зі зброєю, в Україні в цілому є не високими, ніж в більшості країн зі схожими правилами володіння зброєю та у тих країнах, де зброя заборонена. На мою думку, це може бути пов'язано з відсутністю належного контролю за зброєю, зокрема з володінням та перевезенням незаконної зброї, а також з недостатнім рівнем навчання громадян з безпеки володіння зброєю.

Деякі сторони аргументують, що легалізація зброї в Україні може покращити безпеку громадян. Основні аргументи за легалізацію зброї включають:

1. Зброя являє собою засіб самозахисту. Людина може використовувати зброю для захисту себе та своїх близьких у випадку нападу.

2. Легалізація зброї може знизити кількість злочинів, пов'язаних зі зброєю. Злочинці будуть боятися нападати на людей, які мають зброю, оскільки їх можуть убити або поранити.

3. Легалізація зброї може допомогти у боротьбі з тероризмом. Люди, які мають зброю, можуть допомогти владі виявити терористів та нейтралізувати їх.

4. Легалізація зброї може допомогти у боротьбі із ворожими збройними формуваннями. Наявність зброї полегшить створення партизанських та добровольчих загонів під час воєнного стану.

5. Легалізація зброї може допомогти у збереженні порядку. Люди, які мають зброю, можуть допомагати правоохоронним органам в збереженні порядку та боротьбі зі злочинністю.

На мою думку, легалізація зброї в Україні може допомогти зменшити кількість злочинів, пов'язаних зі зброєю, якщо це супроводжуватиметься належним регулюванням та контролем. Також, люди, які мають зброю, можуть стати більш відповідальними та обережнішими, знаючи, що вони несуть відповідальність за її використання.

З іншого боку, легалізація зброї може стати причиною збільшення кількості нещасних випадків зі зброєю та сприяти поширенню збройних конфліктів. Тому важливо ретельно вивчити позитивні та негативні наслідки перед прийняттям рішення про легалізацію зброї в Україні.

До початку повномасштабного військового вторгнення з боку РФ на територію України, у Верховній Раді України були зареєстровані декілька законопроектів щодо легалізації зброї. Розглянемо проект Закону «Про право на цивільну вогнепальну зброю».

Метою проекту Закону є встановлення правил та порядку володіння та носіння цивільної вогнепальної зброї громадянами України з метою забезпечення їх особистої безпеки та захисту власності. Закон передбачає відповідальність за недодержання встановлених правил володіння та носіння зброї.

Проект Закону містить такі основні положення:

- визначення категорій цивільної вогнепальної зброї та умов її володіння та носіння;
- вимоги до осіб, які бажають володіти та носити вогнепальну зброю, їхніх здібностей та навичок використання зброї;
- порядок отримання ліцензії на володіння та носіння вогнепальної зброї;
- вимоги до зберігання та використання вогнепальної зброї;
- порядок реєстрації вогнепальної зброї та контролю за її володінням та носінням;
- відповідальність за порушення встановлених правил володіння та носіння вогнепальної зброї.

На мою думку, проект Закону «Про право на цивільну вогнепальну зброю» є важливим кроком в захисті прав громадян на самозахист. Однак, я вважаю, що перед тим як приймати такий закон, необхідно провести ретельний аналіз ситуації з насильством в країні, та забезпечити відповідність закону з міжнародними нормами. В умовах воєнного стану, на нашу думку, це робити передчасно, так як прийняття такого закону не

має першочергового значення для безпеки держави і доцільно такий законопроект розглянути після закінчення війни в Україні.

Отже, легалізація зброї в Україні, в тому числі в період воєнного стану, є складним та багатогранним питанням, яке потребує серйозного аналізу та розгляду різних аспектів. Легалізація зброї може мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Основними перевагами легалізації зброї є зміцнення прав людини на самооборону, зменшення кількості злочинів у результаті наявності зброї у населення, збільшення самостійності громадян у захисті власної безпеки. Недоліки легалізації зброї полягають у збільшенні ризику нещасних випадків, пов'язаних зі зброєю, відкритті додаткових каналів для здобування зброї злочинцями, загрози громадської безпеці.

У зв'язку з цим, прийняття рішення про легалізацію зброї повинно базуватись на розумній збалансованості між безпекою громадян та ризиками, пов'язаними зі зброєю. Необхідно проводити відповідну підготовку та навчання для отримання дозволу на володіння зброєю, а також встановлювати строгі вимоги до зберігання та використання зброї, щоб мінімізувати ризики нещасних випадків та зловживання зброєю. А цього можливо досягнути лише в мирний час, тобто в умовах воєнного стану проводити законодавче забезпечення легалізації зброї в Україні буде передчасним і недоцільним.

У проекті Закону «Про право на цивільну вогнепальну зброю» передбачено введення нових правил володіння та використання зброєю, а також удосконалення системи контролю та моніторингу зброєю. Проект Закону може стати кроком до збалансованого регулювання зброєвого питання в Україні та сприяти зміцненню прав людини на самооборону, але його ефективність залежатиме від правильної його реалізації та контролю.

Список використаних джерел

1. Проект закону України «Про вогнепальну зброю» від 01.12.2014 № 1135 Сайт Верховної Ради України <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219896.html>.

2. Проект закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» №5708; Сайт Верховної Ради України <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190>.

3. Щорічний звіт МВС України про стан злочинності в Україні: Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua>.

Наукове видання

**ПРАВНИЧА ОСВІТА Й НАУКА: ВИКЛИКИ
ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ**

Матеріали
загальноакадемічної підсумкової науково-теоретичної
конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених
(Київ, 18 травня 2023 року)

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції
Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 25.05.2023. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Обл.-вид. арк. 8,0. Ум. друк. арк. 7,44.

Тираж 50 прим.
